

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Ἔτος Ἰδρύσεως 1964 Τρίτη Περίοδος Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος 2000 Ἀριθμός Τεύχους 144-145

Μήτηρ Θεοῦ ἡ Ἐλεμονήτρια
16ου αἰῶνος : Ἱερὰ Μονή Παναγίας Χρυσοροϊάτισσης Κύπρου

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

Έτος Ίδρύσεως 1964
Τρίτη Περίοδος
Αριθμός Τεύχους 144 - 145
Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2000
Ετήσια Συνδρομή £10

Διευθύνεται από Συντακτική Επιτροπή

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN
TEL: 020-7723 4787
FAX: 020-7224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN
TEL: 020-7723 4787
FAX: 020-7224 9301

First Published 1964

Third Period

September - October 2000

No.: 144 - 145

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3	Πατριαρχικά Γράμματα.
4 - 5	Έκθεσις Ἁγίων Εἰκόνων.
6 - 7	Ἐγκύκλιοι τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπ. Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου (1) Γιά τήν 28ῃ Ὀκτωβρίου 1940 καὶ (2) γιά τήν Ἐναρξή τῆς Νέας Σχολικῆς Χρονιάς.
8 - 9	Τά Τριαντάχρονα τῆς Κοινότητος Ἀγίου Νεκταρίου, Battersea N. Λονδίνου.
10	Χαιρετισμός τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπ. Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου στά ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν 12 Ἀποστόλων.
11 - 12	Χειροτονία νέου Ἱερέως.
13 - 20	Χάρη Μεττῆ, “Ὁ Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως Νεόφυτος (1689-1711) καί ἡ ἔλευσή του στήν Ἀγγλία.”
21 - 23	Ὁμογενειακά Πένθη.
24 - 25	Exhibition of Sacred Icons from Cyprus - The Island of Saints
25	“Icons through the Centuries” - A Millennium Celebration of the Orthodox Archdiocese of Thyateira and Great Britain.
26 - 27	Congress of the Orthodox Church in Belgium, Blankenberge, October 27 - 30, 2000.
28	Bishop Athanasios of Tropaceu, “Richness and Poverty”.
29 - 32	Χρονικό Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου (Ἑλληνιστί καί Ἀγγλιστί).

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος. 16ου αἰῶνος: Ἱερός Ναός Παναγίας Ἀγριώτισσας (ἐκ τῆς ἀπολεσθείσης Μονῆς τοῦ Μέγα Ἀγροῦ Κύπρου).

Σημείωση: Ἡ εἰκὼν αὕτη, ὡς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐξωφύλλου καὶ τῆς σελ. 5, ἐξετέθησαν εἰς τὴν Ἐκθεσὶν Κυπριακῶν Εἰκόνων ἐν τῷ ἐν Λονδίμῳ Ἑλληνικῷ Κέντρῳ.

**ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ Ν' ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ
ΣΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΚΑ**

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΝΑΚΗΡΥΞΙΣ ΝΕΟΥ ΑΓΙΟΥ

Ἀριθμ. Πρωτ. 765

Ἐρώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας, ὑπέρτιμε καί ἔξαρχε Δυτικῆς Εὐρώπης, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γρηγόριε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρα Ἱερότητι καί εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Διά τῶν μετά χεῖρας Πατριαρχικῶν ἡμῶν Γραμμάτων προαγόμεθα ἵνα γνωρίσωμεν καί τῇ ὑμετέρα ἀγαπητῇ ἡμῖν Ἱερότητι, ὅτι θεωρήσαντες ὑποβληθεῖσαν σχετικὴν αἴτησιν, συνφθὰ τῇ κρατούσῃ πράξει καί τάξει τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατετάξαμεν εἰς τό Ἀγιολόγιον αὐτῆς τόν μαρτυρικῶς θανάτῳ τελειωθέντα ὁμολογητὴν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως Ἐπίσκοπον Ταλλίνης καί πάσης Ἑσθονίας Πλάτωνα, τῆς μνήμης αὐτοῦ ἑορταζομένης τῇ 18 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους, ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ, ἐκδόντες καί τὴν ἐπὶ τούτῳ Πατριαρχικὴν ἡμῶν καί Συνοδικὴν Πράξιν.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνακοινούμενοι καί τῇ ὑμετέρα Ἱερότητι, προτρεπόμεθα ἀδελφικῶς ὅπως ὁ ἀνωτέρω Ἅγιος Μάρτυς τιμᾶται καί ὑπ' αὐτῆς ὕμνοις καί ἔγκωμις, καί ἐπικαλούμεθα ἐπ' αὐτὴν τὴν χάριν καί τό ἄπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

19 Σεπτεμβρίου 2000

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός Βαρθολομαῖος

ΚΑΘΑΙΡΕΣΙΣ ΙΕΡΕΩΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 779

Τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Θυατείρων καί Μεγάλῃς Βρετανίας κυρίῳ Γρηγορίῳ, Εἰς Λονδῖνον.

Ἀποφάσει τῆς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, σептῇ 18 ἐντολῇ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, γνωρίζω τῇ ὑμετέρα Σεβασμιότητι, ὅτι ὁ ἐκ τῶν κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας τέως Πρεσβύτερος Ἡλίας Πολιτάκης καθυπεβλήθη τῇ ἐσχάτῃ ποινῇ τῆς ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης καθαιρέσεως καί ἐπανάχθη εἰς τὰς τάξεις τῶν λαϊκῶν.

Τὴν κανονικὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας ἀνακοινούμενος καί τῇ ὑμετέρα Σεβασμιότητι, πρὸς ἐνημέρωσιν, καί διαβιβάζων αὐτῇ τὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου ἡμῶν,

διατελῶ μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23ῃ Σεπτεμβρίου 2000.

+ Ὁ Φιλαδελφείας Μελὶτων

Ἀρχιγραμματεῦν τῆς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου.
κ.ἀ.α.

Διάκονος Μάξιμος Βγενόπουλος

Κωδικογράφος τῆς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΕΝ Τῷ ΕΛΛΗΝΙΚῷ ΚΕΝΤΡῷ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Ἐρώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Θυατείρων καί Μεγάλῃς Βρετανίας, ὑπέρτιμε καί ἔξαρχε Δυτικῆς Εὐρώπης, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γρηγόριε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρα Ἱερότητι καί εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Ἐπευλογοῦμεν ἀπὸ τῆς Μητρός Ἐκκλησίας καί προσωπικῶς τὴν Ἐκθεσὶν Ἱερῶν Εἰκόνων προερχομένην ἐκ τῆς Μεγαλονήσου Κύπρου, ἡ ὁποία θά στεγασθῇ εἰς τό ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικόν Κέντρον, καί συγχαίρομεν ἀπὸ καρδίας τοὺς ἐμπνευστάς καί διοργανωτάς αὐτῆς καί ὅλως ἰδιαιτέρως τό εὐαγές Ἴδρυμα Ἀναστασίου Λεβέντη, τό προφθόνως ἀναλαθὸν τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς στήριξιν.

Ἡ προβολὴ τῶν ἱερῶν τούτων καλλιτεχνημάτων καί ἡ ἐκθεσις αὐτῶν εἰς μίαν τῶν μεγαλυτέρων πόλεων τῆς οἰκουμένης θά δώσῃ τὴν εὐκαιρίαν εἰς χιλιάδας ἐπισκεπτῶν νά θαυμάσουν καί δεόντως νά ἐκτιμήσουν τὸν ἐξαιρετοῦ πνευματικοῦ κάλλους κόσμον τῆς Ὁρθοδόξου ἀγιογραφίας, νά διδαχθοῦν καί νά ἐμπνευσθοῦν ἐξ αὐτοῦ.

Διότι, πράγματι, ἡ θεολογοῦσα ὁρθόδοξος ἀγιογραφία ἔφθασεν εἰς ἀνυπέρβλητα ὕψη τελειότητος ἱστοροῦσα διὰ χρωμάτων καί σχημάτων τὴν ὡραιότητα τοῦ ἐν Χριστῷ μεταμορφωμένου κόσμου, τὴν ἀνακαίνισιν τῆς κτίσεως, τὰς θεοειδεῖς μορφὰς τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ καί τῶν ἀγγέλων τῆς δόξης αὐτοῦ. Εἰκονίζουσα δέ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Θεόν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα καί προσλαβόντα ἀτρέπτως τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καί θεώσαντα αὐτήν, κηρύττει καί ὁμολογεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καί διδάσκει διὰ χρωμάτων ὅ,τι καί τό ἅγιον σύμβολον τῆς πίστεως ἡμῶν: “Καί εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱόν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ ... τὸν δι’ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καί διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ... ἐνανθρωπήσαντα”.

Ἡ δέ τοῦ Θεοῦ χάρις καί τό ἄπειρον ἔλεος εἴησαν μετὰ τῆς ὑμετέρας Ἱερότητας.

6 Ὀκτωβρίου 2000.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΓΙΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΕΚ ΚΥΠΡΟΥ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΣΤΟ ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ "ΟΙ ΙΕΡΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΩΝ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ, ΤΗ ΝΗΣΟ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ" (31/10/2000).

‘Σεβασμιώτατοι, ‘Εξοχώτατοι, Θεοφιλέστατοι,
ἀγαπητοί μας ‘Ομογενείς καί καλεσμένοι,
φίλοι καί προσκυνητές τῶν ‘Αγίων Εἰκόνων τῆς
‘Ορθοδόξου ‘Εκκλησίας τῆς Νήσου Κύπρου.

Εἶναι ἰδιαίτερη ἡ χαρά μου καί εἶμαι βέβαιος ὅτι
ἐκφράζω τὰ αἰσθήματα ὧν σας γιά τήν
ὀργάνωση τούτης τῆς ‘Εκθέσεως ἱερῶν Εἰκόνων ἀπό
τῆ Μεγαλόνησο Κύπρου, μέ τήν εὐσημῆ καί ‘Ιερή
‘Επέτειο τῆς 2ας Χιλιετηρίδος ἀπό τῆς Γεννήσεως
τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καί τῆς Εἰσόδου Του εἰς τήν
ἱστορία τοῦ ‘Ανθρωπίνου Γένους σέ σχῆμα καί
μορφήν ἀνθρώπου “γενόμενος ἐκ γυναικός,
γενόμενος ὑπό νόμον, ἵνα τοὺς ὑπό νόμον
ἐξαγοράσῃ, ἵνα τήν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν” (Γαλ.
Κεφ. Δ.5).

Αὐτήν τήν θαθεῖα θεολογική καί μυστική ἔννοια
καί διδασκαλία διεκδικοῦν σιωπηλά καί, κατά
τρόπο καλλιτεχνικό καί ἀγγελικό καί ἄριστα
διατυπωμένο, νά ἐκφράσουν τήν ἀνθρωπότητα τοῦ
Κυρίου ἡμῶν ‘Ιησοῦ, τήν ὁποία πολλοί αἰρετικοί καί
νοσηραρχικοί ἄνθρωποι προσπάθησαν διαμέσου τῶν
αἰώνων νά ἀμφισβητήσουν, νά ἀρνηθοῦν καί νά
διασύρουν. ‘Η ἱερή τέχνη τῆς ‘Αγιογραφίας ἡ τῆς
Εἰκονογραφίας, ὅπως ἄλλως εἶναι γνωστή,
ἐθεράπευσε, ἀριστουργηματικά τό μυστήριο τῆς
Θείας οἰκονομίας καί προσέφερε ἀνεκτίμητες
ὑπηρεσίες εἰς τήν Τέχνην, τήν Παιδείαν, τήν
καλλιέργεια τῆς Θεολογίας καί εὐλαβίας καί ὧν
τῶν συναισθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ
ὁποία θέλει νά βλέπει, νά ἀπειται, νά θαυμάζει, νά
ἐξυμνεῖ καί νά στοχάζεται τήν τέχνην, ἡ ὁποία
πάντοτε σκοπεύει νά ἐκπολιτίζει, νά ἀνανεώνει, νά
ἀνεβάζει καί νά μεταφέρει τόν ἄνθρωπο σέ ἄλλους
κόσμους, ἀγγελικά πλασμένους.

Αὐτόν τόν ἱερό καί μυστικό κόσμο τῆς ἀληθινῆς
Πίστεως καί τῆς ἀληθινῆς Λατρείας ἡ Εἰκονογραφία
ὑπῆρξε μέ πιστότητα, μέ ζήλο, μέ ἀγάπη καί
ἱεράν εὐθύνη καί αὐταπαρνηση μάρτυρος καί
ὁμολογητοῦ. Γιαυτό καί οὐθενά ἡ λατρεύουσα καί
προφητεύουσα κοινωρία τοῦ Βυζαντινοῦ κόσμου
καί εἰδικότερα τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
ἐπολέμησε τοὺς Εἰκονομάχους μέχρι τῆς τελικῆς
νίκης πού ἐπισημασμένη μέ τήν Κυριακή τῆς
‘Ορθοδοξίας, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στίς 11
Μαρτίου 843. Αὐτό τό ἀκράιο καί ‘Εκκλησιαστικό
καί Πνευματικό γεγονός ἐορτάζεται λαμπροφανῶς
μέχρι σήμερα τήν Α΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, ὅπως
χαρακτηριστικά ψάλλει ὁ ποιητής τῆς ‘Εκκλησίας
“Ἡμέρα χαρμόσυνος, καί εὐφροσύνης ἀνάπλες,
πεφανέρωται σήμερον” φαιδρότης δογμάτων γάρ,
τῶν ἀληθεστάτων, ἀστράπτει καί λάμπει ἡ
‘Εκκλησία τοῦ Χριστοῦ, κεκοσμημένη
ἀναστηλώσειν Εἰκόνων τῶν ‘Αγίων, νῦν
ἐκτυπωμάτων καί λάμπει καί ὁμόνοια γίνεται,
τῶν πιστῶν θεοβράβευτος”.

Καί ἡ Κύπρος σάν ἀποστολική Χώρα καί
‘Εκκλησία πού ἰδρύθηκε ἀπό τοὺς μεγάλους
‘Αποστόλους Βαρνάβα καί Παῦλον καί τὸν τότε
γερῶν ‘Ιωάννη - Μάρκον, ἐκαλλιέργησε μέ
ἐπιμέλεια καί ἐπιστήμην τήν ἱερή τέχνη τῆς
Εἰκονογραφίας καί ἡ γεωγραφική τῆς θέσε καί ἡ
ἱστορική τῆς μοῖρα τήν ἐβοήθησαν νά τρέφεται ἀπό
τά καλλιτεχνικά καί θεολογικά ρεύματα τῆς
ἱστορίας τῆς. ‘Ετοῖ ἐδημιούργησε μιά σπουδαία
παράδοση Εἰκονογραφίας πού τήν θαυμάζει ὅλος ὁ
πολιτισμένος κόσμος. Καί ἡ Κύπρος, ἀπομονωμένη

ἀπό τόν ἀνεμοστρόβιλο τῆς Εἰκονομαχίας, κατάφερε
νά διαφυλάξῃ σχεδόν ἀλώβητη τήν ἀγιογραφική
παράδοση μέ τήν φυσική ἐξέλιξή της ὡς τίς μέρες
μας. Αὐτήν τήν ἱερή τέχνην, αὐτή τήν παράδοση καί
ζωντανή ἱστορία κουβαλοῦν σιωπηλά οἱ ἅγιες
Εἰκόνες πού φέραμε ἀπό τήν Κύπρο γιά νά τίς
ἐκθέσουμε, νά τίς παρουσιάσουμε μέ δικαίαν
ἐγκαύχησιν καί ταπεινοφροσύνη μέσα στήν καρδιά
τῆς Μεγαλοουπάλεως καί ἱστορικῆς πρωτεύουσας τοῦ
‘Ηνωμένου Βασιλείου, τό Λονδίνο.

‘Ηλθαν οἱ ἱερές αὐτές Εἰκόνες σέ τούτη τῇ
Χριστιανικῇ Χώρα γιά νά θυμίσουν σ’ ὅλους μας τῇ
Χριστιανικῇ ‘Ορθόδοξο παράδοσι πού παραμένει
σταθερή, ἀσάλευτη, ἀνόθευτη, γενναία καί
ὀλοζώντανη, παρά τίς διαφορές καί πολupoικίλεις
πίσεις καί ἀσχήνιμες πού ὑφίσταται σήμερα μέ τήν
εἰσβολή καί τήν προσπάθεια καταστροφῆς καί
ἀλλοίωσης τούτης τῆς ἀδιάκοπης ἱστορικῆς
πολιτιστικῆς παράδοσης. Οἱ Εἰκόνες εἶναι ζωντανοί
μάρτυρες καί σιωπηλοί, ἀψευδεῖς καί πιστοί φύλακες
καί διαλαλητῆς ἱερουργεῖς τῆς ‘Αλήθειας τοῦ
Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ὁ ἱερός κρίκος πού
ἐνώνει τοὺς ‘Ορθόδοξους Χριστιανούς τῆς Κύπρου
ἀπό τοὺς ‘Αποστόλους χρόνους μέχρι τούτῃ τήν
ᾠρα πού ἔχουμε τήν τιμή καί τό προνόμιο νά
ἐκθέτουμε ἀπόψε.

Πρὶν κλείσω τόν σύντομο αὐτό Χαιρετισμό θά
ἤθελα ἀπό τούτου τοῦ Βήματος νά εὐχαριστήσω τοὺς
κυρίους συντελεστές τῆς ‘Εκθέσεως. Πρῶτα θά
ἤθελα νά μνημονεύσω τόν Προκαθήμενον τῆς
‘Αγιωτάτης ‘Εκκλησίας τῆς Κύπρου ‘Αρχιεπίσκοπο
Χρυσόστομο καί τήν περί Αὐτόν ‘Αγίαν καί ‘Ιεράν
Σύνοδον τῆς ‘Εκκλησίας τῆς Κύπρου, τοὺς ‘Αγίους
Καθηγουμένους τῶν ‘Ιερῶν Μονῶν Παναγίας
Κύκκου, Παναγίας Μαχαίρας, καί ‘Αγίου Νεοφύτου,
καί ὅλους τοὺς ἄλλους πού ἐδάνεισαν εἰκόνες γιά
τήν ‘Εκθεση.

‘Ιδιαίτερα ὅμως θά ἤθελα νά εὐχαριστήσω τήν
οἰκογένεια τοῦ ἐξοχώτατου Πρέσβυ τῆς Κύπρου
σὴν ΟΥΝΕΣΚΟ κ. Κωνσταντῖνον Χρ. Λεβέντη, οἱ
ὁποῖοι μετὰ πολλοῦ ἐνθουσιασμοῦ καί ἀγάπης
περιστῆς ἀνέλαθαν ἐξ ὀλοκλήρου τίς δαπάνες γιά
τήν ὀργάνωση τῆς ‘Εκθεσης. ‘Εργάστηκαν σκληρά
καί μεθοδικά γιά τήν ἐπιτυχία τῆς. Χωρίς τῇ δικῇ
τους πολupoικίλην συνδρομή καί τόν ἱερόν
ἐνθουσιασμό ἡ ‘Εκθεση αὕτη δέν θά μπορούσε νά
γίνει πραγματικότητα. ‘Ο Κύριος νά τοὺς
ἀνταποδώσῃ ἑκατονταπλασίονα καί κατά τήν καρδιά
τους.

‘Ομως γιά νά πραγματοποιηθεῖ τούτῃ ἡ ‘Εκθεση
ἐδούλεψαν πολλοί ἐπώνυμοι καί ἀνώνυμοι. ‘Ολους
αὐτούς καθὼς καί τό προσωπικό τοῦ ‘Ελληνικοῦ
Κέντρου εὐχαριστοῦμε θερμά. Οἱ ‘Αγιοι, τῶν ὁποίων
σήμερα ἐκθέτουμε τίς ‘Ιερές Εἰκόνες, νά μᾶς
ἐποικιάσουν ὅλους μέ τῇ χάρι τῶν καί οἱ μεσιτεῖες
τους νά μᾶς ἐνισχύουν στά βήματά μας. Νά δώσῃ δέ
ὁ Φιλάνθρωπος Χριστός, μέ τίς πρεσβείες τῆς
Παναγίας Μάνας Του καί ὧν τῶν ‘Αγίων νά
διαφυλάσσῃ ἡ ‘Ορθόδοξη ‘Εκκλησία ὀλοζώντανη τήν
παράδοση καί τήν κατά Θεόν πολιτείαν. Νά
ἐλευθερώσῃ δέ τήν δεδουλωμένην καί πурέσσοσαν
καί ἐν περιστάσει εὐρισκομένην Νήσον Κύπρο ἀπό
τά παρόντα λυπηρά. Καί νά μᾶς ἀξιώσῃ νά δοῦμε τίς
‘Αγιες Εἰκόνες ἀναστηλωμένες στίς ἀλειτούργητες
καί ἐρημωμένες ‘Εκκλησίες καί τά βουθά
Μοναστήρια μας.

Μέ τούτα τά φτωχά λόγια καί συνεπαρμένος ἀπό
τήν αὔρα τῆς χάριτος καί εὐλογίας, μέ τήν ὁποία μᾶς
περιβάλλουν καί μυστικῶς περιῖπτανται οἱ οἰκίες τῶν
‘Αγίων καί Μαρτύρων καί Πνευματικῶν δασκάλων
καί ὁδηγῶν τῆς Κύπρου καί τοῦ Εὐσεβοῦς καί
‘Ορθοδόξου λαοῦ τῆς, θερμά σᾶς καλωσορίζω.

Εὐχαριστῶ ἐγκάρδια ὅλους γιὰ τὴν παρουσία καὶ τὴν συμπαράσταση καὶ συμμετοχὴ σας στὰ ἱερά καὶ ὠφέλιμα τοῦτα ἔργα. Ἀνοίγω τοῦτη τὴν Ἐκθεση καὶ τὴν προσφέρω σ' ὅλους, παρόντες καὶ ἀπόντες, μέ μιὰ ἱερὴ καὶ ἐκ βάθους καρδίας προσευχή: Ὅλοι μας νὰ πάρουμε κατὶ ἀπὸ τὴ Θεία χάρη καὶ τὴν πνευματικὴ εὐωδία καὶ τὸ ἀνεκλάλητο φῶς πού ἐκπέμπουν οἱ ἱερές Εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τῶν Ἁγίων φίλων τοῦ Θεοῦ. Ἀμήν."

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Κ.Κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ "ΚΥΠΡΟΣ, Η ΙΕΡΑ ΝΗΣΟΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ"

Ἀγαπητοί Ὁμογενεῖς,

Η ΕΚΘΕΣΗ ΑΓΙΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Ἀπευθύνουμε τὴν παροῦσα γιὰ νὰ σὰς γνωρίσουμε ὅτι ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ μας, - σὲ συνεργασία μέ τὸ Ἱδρυμα Α. Λεβέντη-διοργανώνει μεγάλη Ἐκθεση Εἰκόνων μέ τὴν εὐκαιρία τοῦ τέλους τῆς δευτέρας χιλιετίας καὶ τῆς εἰσόδου μας εἰς τὴν τρίτη χιλιετία ἀπὸ τὴν ἔλευση τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον. Οἱ εἰκόνες τῆς Ἐκθέσεως προέρχονται ἀπὸ τὴν Κύπρο. Ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, οἱ Ἱερές Μονές καὶ Ἐκκλησίες τῆς Μεγαλονήσου καὶ ἄλλοι ἐδάνεισαν προσωρινὰ μερικές σπάνιες καὶ πολύτιμες εἰκόνες, ἀντιπροσωπευτικές καὶ ἁγιασμένες ἀπὸ τίς προσευχές καὶ τὸν χρόνο, γιὰ νὰ τίς ἐκθέσουμε στὴ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Ἡ ἔκθεση θὰ γίνῃ στὸ Ἑλληνικὸ Κέντρο Λονδίνου, 16-18 Paddington St., London W1, τηλ. 020-7487 5060.

Τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως θὰ γίνουν τὴν Τρίτη, 31 Ὀκτωβρίου 2000 καὶ ὥρα 7.30 π.μ. Θὰ μείνῃ δὲ ἀνοικτὴ μέχρι τὴν Κυριακή, 17 Δεκεμβρίου 2000. Ἡ εἴσοδος εἶναι δωρεάν καὶ ἐλευθέρᾳ γιὰ ὅλους.

ΘΕΡΜΗ ΣΥΣΤΑΣΗ - ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

Γι' αὐτὸ ἀπευθυνόμαστε καὶ συστήνουμε πατρικά στοὺς Κληρικούς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς νὰ ὁμιλήσουν ἀπὸ ἄμβωνος καὶ νὰ καλέσουν τοὺς πιστοὺς νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Ἐκθεση. Ἐπίσης παρακαλοῦμε καὶ τοὺς λοιποὺς Προέδρους καὶ τὰ Μέλη τῶν Ὁμογενειακῶν Ὁργανώσεων καὶ τῶν Σχολικῶν Ἐφορειῶν νὰ γνωστοποιήσουν στοὺς φίλους καὶ γνωστοὺς σας, τοὺς γονεῖς, τοὺς δασκάλους καὶ τὰ παιδιά τῶν Σχολείων σας γιὰ τὴν Ἐκθεση αὐτή. Νὰ ὁργανώσετε δὲ ὅλοι σας ἐπισκέψεις γιὰ τὰ τοπικὰ Σχολεῖα κάθε Κοινότητος, καὶ νὰ ἐνημέρωσετε τοὺς ὑπευθύνους τῆς Ἐκθέσεως γιὰ τὸν ἀριθμὸ καὶ τὴν ἡμέρα πού θὰ ἐπισκεφθεῖτε τὴν Ἐκθεση. Στὸ Ἑλληνικὸ Κέντρο, ὅπου θὰ λάβει χώραν ἡ Ἐκθεση, θὰ ὑπάρχουν εἰδικὰ πρόσωπα πού θὰ ὑποδεχθοῦν καὶ θὰ ξεναγήσουν τίς ὁμαδικές ἐπισκέψεις, ἰδιαίτερα ἐκεῖνες τῶν παιδιῶν. Γίνεται δὲ πρόνοια γιὰ νὰ ἐπιχορηγηθοῦν ἀπὸ τὸ Ἱδρυμα Α. Λεβέντη τὰ λεωφορεῖα πού θὰ μεταφέρουν τοὺς μαθητές καὶ μαθήτριες τῶν Ἑλληνικῶν μας Σχολείων στὴν Ἐκθεση.

ΙΕΡΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝ ΟΛΩΝ Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ὅλοι θὰ ἐπισκεφθεῖτε τὴν Ἐκθεση καὶ θὰ θαυμάσετε τὴν ἱερὴ τέχνη, ἀλλὰ προπάντων τὴν εὐλάβεια τῶν ἀειμνήστων Προπατόρων μας, οἱ ὁποῖοι διεφύλαξαν τὴν ὀρθόδοξη παράδοση τῆς Εἰκονογραφίας καὶ μᾶς ἄφησαν θαυμάσια μνημεῖα τέχνης, ὅπου διακηρύσσεται ἡ πίστη στὸ Εὐαγγέλιο, ἡ ἀγιότητα τῶν Χριστιανῶν καὶ ἡ θυσία καὶ τὸ μαρτύριό τους. Ἔτσι μεταλαμπαδεύεται ἀπὸ γενεᾶς σὲ γενεὰ τὸ Μήνυμα τῆς σωτηρίας καὶ τῆς αἰωνιότητος πού ἔφερε ὁ ἴδιος ὁ Θεάνθρωπος Χριστὸς στὸν κοσμὸ μέ τὴν ἄκρα ταπείνωση, τὴ διδασκαλία, τὸ θάνατο καὶ τὴν λαμπροφόρο Ἀνάσταση καὶ τὴ νίκη Του ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας, τῆς φθορᾶς, τῆς κακίας καὶ τῆς ἀσχημίας. Οἱ Ἁγίες Εἰκόνες ἀποτελοῦν ζωντανές μαρτυρίες, ἓνα ἀντίτυπο Εὐαγγέλιο, καὶ μᾶς διδάσκουν τίς μεγάλες ἀλήθειες τῆς πίστεως καὶ μᾶς ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀθανασία, τὴν ὁμορφιά, τὴν ἀγιότητα, τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὴν προσευχὴ τῶν δούλων τοῦ Χριστοῦ, ὅπως εἶναι οἱ Ἁγιοὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι.

Μέ αὐτές τίς σκέψεις σὰς χαιρετίζουμε καὶ ἀναμένουμε ὅτι ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, θὰ ἐπισκεφθεῖτε τὴν Ἐκθεση τῶν Ἀγίων Εἰκόνων ἀπὸ τὴν Κύπρο. Τίς ἐφέραμε δὲ ἐδῶ σάν ἱερὴ εὐλογία καὶ ἐνοποιὸ γέφυρα πού ἐνώνει τοὺς Ἀποδήμους μέ τὰ χωριά καὶ τίς Ἐκκλησίες, τὰ Μοναστήρια καὶ τίς Μητροπόλεις, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἐταξίδεψαν οἱ Ἁγίες Εἰκόνες. Αὐτές μᾶς ὑπενθυμίζουν τὴν εὐσέβεια τῶν πατέρων μας καὶ μᾶς ἐνθαρρύνουν στὸν καθημερινὸ μας ἀγῶνα νὰ διαφυλάξουμε τὴν Ὀρθόδοξη Χριστιανικὴ μας Παράδοση καὶ Πίστη καὶ νὰ συνεχίζουμε τὴ ζωὴ μας ἐλπιδοφόρα γιὰ ἓνα καλύτερο μέλλον καὶ ἐδῶ καὶ στὴν Κύπρο καὶ σ' ὅλο τὸν κόσμῳ.

Λονδίνο, 28 Σεπτεμβρίου 2000.

Ὁ Ἅγιος Μάμας

13ου αἰῶνος : Ἱερός Ναός Παναγίας Καθολικῆς, Πελέντρι Κΰπρου

Η 28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

“Ἡ ἀνθρωπότητα δὲν θά λείπει πᾶς ὅτι οἱ Ἕλληνες
πολεμοῦν σάν ἥρωες, ἀλλὰ ὅτι οἱ ἥρωες πολεμοῦν σάν
Ἕλληνες”
Winston Churchill

Στὴ ζωὴ τῶν πολιτισμένων λαῶν τοῦ κόσμου
υπάρχουν πάντοτε μερικές πολυσήμαντες
ἡμερομηνίες, γιὰ τίς ὁποῖες ἐπαίρονται καὶ τίς
ὁποῖες ἐορτάζουν μεγαλοπρεπῶς καὶ μέ
δικαιολογημένη ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια. Ἀνατρέχουν
δὲ στίς ἡμερομηνίες αὐτές κάθε φορά πού θέλουν,
εἴτε νά τονίσουν τὰ κατορθώματά τους στό
παρελθόν, εἴτε γιὰ νά διδάξουν καὶ νά
φρονηματίσουν τίς γενεές τοῦ μέλλοντος.

Ὁ Ἕλληνισμός στήν πολυχιλιετὴ του ἱστορικὴ
πορεία ἔχει νά ἐπιδείξει πάμπολλες τέτοιες
φωτεινές καὶ τρισένοδες ἐπετείες, τίς ὁποῖες τιμᾶ
καὶ δοξάζει καὶ ἀπὸ τίς ὁποῖες ἀντλεῖ παραδείγματα
καὶ ὑποδείγματα ζωῆς καὶ πράξης. Ἐπειδὴ μάλιστα
ὁ Ἕλληνισμός οὐδέποτε ὑπῆρξε λαός ἐπιθετικός κι
ἐπεκτατικός, οἱ ἱστορικές του ἐπέτειοι
χαρακτηρίζονται πάντοτε ἀπὸ πνεῦμα ἡρωϊσμοῦ καὶ
αὐτοθυσίας στήν υπεράσπιση τῶν ἐστίων καὶ τῶν
ιερῶν τους κτισμάτων, τῆς τιμῆς καὶ τῆς
ἀξιοπρέπειας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς οἰκογένειας,
πάνω δὲ ἀπ’ ὅλα τὴν κατοχύρωση τοῦ ἱεροῦ καὶ
ἀδιαπραγμάτευτου δικαιώματος νά ζεῖ καὶ νά
σκέφτεται ἐλεύθερα.

Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι καὶ τὸ μεγάλο μήνυμα τῆς
28ης Ὀκτωβρίου 1940: Ἡ Ἑλλάδα τότε δὲν
ἐπιδίωξε, οὔτε καὶ ἤθελε πολεμικὴ σύγκρουση μέ τὴ
φασιστικὴ Ἰταλία τοῦ Μουσολίνι. Παρόλο δὲ πού ὁ
Ἕλληνισμός διεκδικοῦσε ἱστορικά καὶ πληθυσμιακά
κατοχυρωμένα δικαιώματα στήν
Ἀλθανοκρατούμενη καὶ Ἰταλοελεγχόμενη Βόρειο
Ἠπειρο, ἐν τούτοις οἱ στιγμές ἦταν τέτοιες πού
ἔνας πόλεμος γιὰ τὴ δικαίωση τῶν Ἑλλήνων ἦταν
κάθε ἄλλο παρά ἐπιθυμητός ἢ καὶ ἐφικτός γιὰ τὴν
Ἑλλάδα. Καὶ αὐτὸ τὸ γνώριζαν οἱ Ἰταλοί: Καὶ γι’
αὐτὸ τίς πρωινές ὥρες τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 ὁ
Ἰταλὸς Πρεσβευτὴς στήν Ἀθήνα ξύπνησε τὸν
Πρωθυπουργό τῆς χώρας Ἰωάννη Μεταξά γιὰ νά
τοῦ παραδώσει τὸ ἱταμὸ τηλεσίγραφο: ἢ μᾶς
ἀνοίγετε τίς πόρτες τῆς Ἑλλάδας γιὰ νά μποῦμε
μέσα σάν ἀφεντικά, ἢ σὰς κηρύττουμε τὸν πόλεμο
καὶ γινόμαστε κυρίαρχοι τῆς χώρας σας.

Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς, ὅπως βέβαια θά ἔκανε καὶ
ὁ κάθε ἄλλος γνήσιος Ἕλληνας, οὔτε κἂν σκέφτηκε
νά μελετήσῃ τὸ τηλεσίγραφο ἢ νά συμβουλευθεῖ
τούς συνεργάτες του. Κι ἔδωσε ἀμέσως καὶ χωρὶς
περιστροφές τὴ λακωνικὴ ἐκείνη ἀπάντηση, ἡ ὁποία
ἠλεκτρίζει καὶ παραδειγματίζει κάθε χρόνο τούς
Πανέλληνες: ΟΧΙ. Μιά μονολεκτικὴ καὶ
κατηγορηματικὴ ἀρνηση, πού ἔχει ὅμως καταγραφεῖ
στήν Ἑλληνικὴ, ἀλλὰ καὶ στήν παγκόσμια Ἱστορία,
σάν μιά πάμφωτη καὶ βαρυσήμαντη κατάφαση: Ναι
στήν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀνδρεία. Ναι στήν ἱστορικὴ
παράδοση καὶ στίς ἀρχές καὶ πεποιθήσεις τῶν
Ἑλλήνων. Ναι στήν αὐτοθυσία γιὰ τὴν προάσπιση

τῶν ἐστίων, τῶν ἱερῶν, τῆς οἰκογένειας, τῆς
ἐλευθερίας.

Ἐορτάζοντες, λοιπόν, κι ἐφέτος τὴ μεγάλη αὐτὴ
ἱστορικὴ ἐπέτειο τοῦ ΟΧΙ καὶ μάλιστα σὲ μιά στιγμὴ
πού ἀμφισβητεῖται καὶ καταπιέζεται ἡ ὑπόσταση τῆς
ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Κύπρου, ὁ
Ἕλληνισμός ὀφείλει ν’ ἀντλήσει καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ
μεγάλο αὐτὸ μήνυμα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 τὴν
κατάφαση στὴ ζωὴ, σὸ δίκαιο, τὴν ἐλευθερία, τὴν
ἀρετὴ, τὴν αὐταπάρνηση καὶ τὴν προάσπιση τῶν
δικαίων καὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς Μεγαλονήσου,
ἀλλὰ καὶ τῆς Ἑλλάδας στήν ὁλόκλητᾴ της.

Συμβουλευόμε συνεπῶς πατρικά ὅλους σας καὶ
σὰς προτρέπουμε, ὅπως ἐορτάσετε μέ Δοξολογίες
στοὺς Ἱερούς μας Ναούς, ἀλλὰ καὶ στοὺς Συλλόγους
καὶ τὰ Σωματεῖα τῆς Ὁμογένειας τὴν μεγάλη αὐτὴ
στιγμὴ στὴ νεώτερη Ἱστορία τοῦ ἔθνους μας.
Ἰδιαίτερα δὲ τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα νά ὁργανώσουν
ἐνδοσχολικούς ἐορτασμούς, στοὺς ὁποίους νά
ἐξηγηθεῖ ἀπὸ τοὺς δασκάλους ἡ πανανθρώπινη
σημασία πού ἔχει ἡ 28η Ὀκτωβρίου 1940, ὅταν μιά
δράκα Ἑλλήνων ἀντέταξαν τὰ ἡρωϊκά στήθη τους
στὰ ἀπειράριθμα στίφη τῶν ξένων εισβολέων. Καὶ
χάρη στὴ δικὴ τους φιλοπατρία καὶ τὸν ἡρωϊσμό
ἐπετεύχθησαν τέτοια μοναδικὰ τρόπαια καὶ
ἀπαράμιλλες νίκες.

Εὐχόμαστε δὲ ὁλόψυχα ὅπως ὁ Ἕλληνισμός
παραδειγματίζεται ἀπὸ τὸ διαχρονικὸ μήνυμα τῆς
ἱστορικῆς αὐτῆς ἐπετείας τοῦ ἔθνους. Καὶ
διατελοῦμε μετὰ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ
εὐχῶν.

Λονδῖνο, 28 Ὀκτωβρίου 2000.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

Ἀγαπητοί,

Μέ τὴ βοήθεια τοῦ Ἀγίου Θεοῦ καὶ μέ τίς
φιλότιμες καὶ ἀκούραστες προσπάθειες ὅλων
σας - κληρικῶν, λαϊκῶν ἀρχόντων, δασκάλων καὶ
γονέων - ἀρχίζουν καὶ πάλιν σὲ λίγες μέρες τὴ
λειτουργία τους τὰ Ἑλληνικὰ Παροικιακά μας
Σχολεῖα. Οἱ ἐκπαιδευτικές, ἀλλὰ καὶ κοινωνικές
αὐτές φωλιές, οἱ ὁποῖες φιλοξενοῦν κατ’ ἔτος
χιλιάδες παιδιῶν τῆς Ὁμογένειας, θά ὑποδεχθῶν
καὶ πάλιν, μέ πολλὴ χαρὰ καὶ ἱερὴ προσδοκίε,
παλιούς καὶ νέους μαθητές καὶ μαθήτριες καὶ θά
μετατραποῦν σὲ φυτώρια γιὰ τὴν καλλιέργεια τῶν
Ἑλληνικῶν καὶ Χριστιανικῶν Γραμμάτων καὶ γιὰ τὴ
δαιμόνιση τοῦ Γένους στὴ φιλόξενη αὐτὴ χώρα τῆς
Παροικίας μας.

Χαιρετίζοντας, λοιπόν, ὅλους σας κι
ἐπευλογώντας τὸ ἀξιόλογο καὶ ἀξιάπεινο ἔργο πού

μέ τόσο ζήλο καί ένθουσιασμό έπιτελείτε, θά θέλαμε νά έπισημάνουμε μερικά βασικά στοιχεία στην εκπαιδευτική πολιτική καί γενικά στους βραχυπρόθεσμους, αλλά κυρίως στους μακροπρόθεσμους στόχους μας.

Όπως καί σέ άλλες παρόμοιες περιπτώσεις μās δόθηκε ή εύκαιρία νά τονίσουμε, πρωταρχική αποστολή του Έλληνικού Παροικιακού Σχολείου είναι νά συγκεντρώσει στίς τάξεις του όσο τό δυνατό περισσότερα παιδιά της Όμογένειας. Είναι δέ, δυστυχώς, γνωστό, αλλά καί έντελώς άπαράδεκτο, νά μή φοιτούν στά Σχολεία μας αυτά πολύ πίο περισσότερα παιδιά από αυτά πού φοιτούν σήμερα. Συνεπώς πρέπει όλοι νά αναλάβουμε δυναμική καί συντονισμένη σταυροφορία, νά δουλέψουμε δηλαδή περισσότερο καί πίο οργανωμένα όλοι μαζί σέ τοῦτο τό ίερό κεφάλαιο της Έλληνικής καί Χριστιανικής Όρθόδοξης Παιδείας.

Όφείλουμε, λοιπόν, όλοι μας έκ προοιμίου νά αναγνωρίσουμε ένα άπλούστατο γεγονός: Ότι για νά προσελκύσουμε τά παιδιά στά Σχολεία μας, θά πρέπει νά κάνουμε τή φοίτηση σ' αυτά καί πίο εύχάριστη καί πίο άποδοτική. Νά αναβαθμίσουμε, δηλαδή, ποιοτικά τόν τρόπο καί τίς μεθόδους διδασκαλίας ώστε τά παιδιά νά άντιληφθούν καί νά παραδεχθούν ότι πράγματι ό χρόνος φοίτησής τους στά Έλληνικά μας Σχολεία δέν πάει χαμένος. Παράλληλα, όμως, έχουμε υποχρέωση νά μήν περιορίζουμε τήν άποστολή του Σχολείου σέ μία άπλή γλωσσική κατάρτιση, αλλά νά περιλαμβάνεται άπαραίτητα στο πρόγραμμα του καί ή μουσική, τό τραγούδι καί ό χορός καί ή έκμάθηση καί άπαγγελία ποιημάτων, ώστε νά σπάει ή μονοτονία, αλλά ταυτόχρονα καί νά ποικίλλει ό τρόπος πού θά μεταδώσουμε στά παιδιά τήν όλη πολιτιστική μας παράδοση.

Δέν πρέπει, επίσης, νά παραγνωρίζουμε τή βαθύτατη εκπαιδευτική σημασία πού έχει μακροπρόθεσμα, ή διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών καί ό έθισμός των παιδιών μας από μικρās ήλικίας νά έκκλησιάζονται τακτικά, νά προσεύχονται καί νά συμμετέχουν στή Θεία Λειτουργία. Νά τους εξηγούνται δέ μέ άπλά λόγια καί παραστατικά τά Μυστήρια καί οί Ύμνοι καί οί Προσευχές της Όρθόδοξής μας Έκκλησίας.

Επίσης νά καταβληθεί προσπάθεια για τήν καλλιέργεια του άθλητισμού στά Σχολεία μας καί τήν ίδρυση ομάδων πού νά συναγωνίζονται ή μία μέ τήν άλλη σέ παγκοινοτικούς αγώνες στίβου, ποδοσφαίρου, καλαθοσφαίρας καί άλλων

άθλημάτων καί παιδαγωγικών παιγνιδιών για άναψυχή τους. Καί τοῦτο γιατί οί τέτοιου είδους αγώνες άφ' ενός προκαλούν τό άμεσο ενδιαφέρον των παιδιών, άφ' άλλου όμως σφυρηλατούν τίς ευρύτερες σχέσεις μεταξύ όλων των παιδιών της Όμογένειας καί των Γονέων τους. Η στενότερη δέ συμμετοχή των Γονέων στή γενικότερη διοίκηση καί τό μέλλον του Έλληνικού Παροικιακού Σχολείου πρέπει νά αποτελέσει βασικό καί άμεσο μέλημα κα φροντίδα όλων μας.

Μέ τήν εύκαιρία αυτή σās αναγγέλλουμε ότι έφέτος αρχίζει τή λειτουργία του, κατά τό πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου 2000, τό πρώτο στό είδος του Έλληνορθόδοξο Όμολογιακό Δημοτικό Σχολείο στην περιοχή Croydon N. Λονδίνου. Ευελπιστούμε δέ ότι τό Σχολείο αυτό όχι μόνο θά επιτύχει πλήρως, αλλά καί θά αποτελέσει έν καιρῶ υπόδειγμα πός ίδρυση καί άλλων παρόμοιων Σχολείων στά διάφορα μέρη του Ένωμένου Βασιλείου όπου διαβιούν καί προοδεύουν αξιόλογοι αριθμοί Όμογενών, όπως είναι τό Βόρειο Λονδίνο. Γι' αυτό καί οί πίο πάνω σκέψεις μας για τήν αναβάθμιση του έργου των Παροικιακών μας Σχολείων ως αποτελέσουν έναυσμα για τήν προετοιμασία από μέρους όλων μας του εδάφους ώστε πολύ σύντομα τά παροικιακά μας Σχολεία νά μετατραποῦν σέ ήμερήσια Όμολογιακά Έκπαιδευτήρια πού θά παρέχουν υψηλού επιπέδου μόρφωση στά παιδιά μας.

Αναμένουμε, λοιπόν, από όλους σας νά συνεχίσετε μέ όλοένα περισσότερο ζήλο νά προσφέρετε τίς υπηρεσίες στά Παροικιακά Σχολεία. Σās εύχόμαστε δέ υγεία καί τήν εύλογία του Σωτήρος Χριστού καί αληθοῦς Παιδαγωγού του ανθρωπίνου Γένους. Καί διατελούμε μετά πολλής έν Κυρίῳ αγάπης καί εύχων.

Λονδίνο, Σεπτέμβριος 2000.

Ό Σεβ. Αρχιεπίσκοπής Θουαίρων κ. Γρηγόριος καί ό Υπουργός Παιδείας της Κύπρου κ. Ούρανιός Ιωαννίδης, μέ τους δασκάλους καί τους μαθητές του Όμολογιακού Όρθοδόξου Αγγλοελληνικού Σχολείου στην περιοχή Croydon Νοτίου Λονδίνου, 31.10.2000.

ΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑΧΡΟΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ, BATTERSEA ΝΟΤΙΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Τὴν Κυριακή, 22 Ὀκτωβρίου 2000, ἡ Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, Battersea Νοτίου Λονδίνου, ὀργάνωσε μεγάλη κοινωνική ἐκδήλωση γιὰ νὰ ἐορτάσει τὰ τριάντα χρόνια τῆς ζωῆς καὶ τῶν δραστηριοτήτων τῆς. Δημοσιεύουμε πρὸ κάτω τὴν προσφώνηση τοῦ Ἱερατικῶς Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος Οἴκου. Ἀνδρέα Πίττα καὶ τοῦ Προέδρου καὶ ἱδρυτῆ τῆς, κ. Χρήστου Κατσικίδη, ὅπως ἐπίσης καὶ τὸν χαιρετισμὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου.

Χαιρετισμός τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ.κ. Γρηγορίου

Ἀγαπητοί μας Συνεργάτες στὸν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου,

Μὰς ἀξίωσε ὁ Ἅγιος Θεός, μέ τίς πρεσβεῖες τοῦ προστάτη τῆς Κοινότητός σας Ἁγίου Νεκταρίου τοῦ Θαυματουργοῦ, νὰ ἐορτάσουμε τὰ τριαντάχρονα τῆς ὁμώνυμης Κοινότητός σας. Γι' αὐτὸ ὅλοι, μέ ταπεινοφροσύνη καὶ καρδίαν ἰλαρά καὶ μέ μεγάλη χαρά, καλοῦμαστε νὰ δοξολογήσουμε τὸν Κύριο γιὰ τούτη τὴν ἰδιαίτερη δωρεὰ καὶ εὐλογία Του πρὸς τὸν Ἀπόδημο Ὁρθόδοξο Ἑλληνισμό τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου. Χωρὶς νὰ τὸ περιμένει κανεὶς, καὶ χωρὶς πολλές τυμπανοκρουσίες στήθηκε ἡ Ἁγία Τράπεζα στὴν περιοχή Battersea τοῦ Νοτίου Λονδίνου, καὶ ἀδιάκοπα λειτουργεῖ καὶ ἀγιάζει τοὺς πιστοὺς πού καταφεύγουν καὶ ζητοῦν βοήθεια καὶ καθοδήγία ἀπὸ τὸν Τριουπόστατο Θεό.

Εἶχα τὴν τιμὴ καὶ τὴ χαρά, μαζί μέ τὸν Πρόεδρο τῆς Κοινότητος κ. Χρήστο Κατσικίδη, πρῶτοι νὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ Ναὸ καὶ νὰ προωθήσουμε τὴν ἀπόκτησή του. Ὁ Δεσπότης Χριστὸς εὐλόγησε τίς προσπάθειές μας ἐκείνες, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄρχοντες καὶ τὸ λαὸ τῆς Κοινότητός σας. Ἔτοι χαίρομαστε χαρὰ μεγάλη γιὰ τούτη τὴν εὐλογία καὶ συμμετέχουμε ὁλόψυχα στοὺς ἐορτασμοὺς γιὰ τὴ συμπλήρωση τριακονταετίας ζωῆς καὶ δράσης τῆς Κοινότητος Ἁγίου Νεκταρίου Battersea Λονδίνου.

Θεωρῶ πρέπον καὶ δίκαιον νὰ εὐχαριστήσουμε ἐδῶ τοὺς ἄρχοντες καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸ τῆς Κοινότητος γιὰ τὴν ἀφωσιωμένη καὶ ἐνεργομένη ἀγάπη τους πρὸς τὴν Ἐκκλησία, τὴν ὁποία καθημερινὰ ἀγιάζουν μέ τίς προσευχές καὶ τὴν ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ τους συμπαράσταση. Εὐχαριστοῦμε ἰδιαίτερα τὸ ζεῦγος Χρήστου καὶ Κούλας Κατσικίδη, οἱ ὁποῖοι μέ αὐταπάρνηση καὶ θυσία διακονοῦν ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τὴν Κοινότητα. Εὐχαριστίες ἐπίσης ὀφείλουμε στὸν Ἱερατικὸ Προϊστάμενο τοῦ Ναοῦ, Οἰκονόμο Ἀνδρέα Πίττα, ὁ ὁποῖος ἀποδείχθηκε ἀκάματος ἐργάτης καὶ λειτουργὸς τῶν Μυστηρίων

τῶν πνευματικῶν στὴν Κοινότητα Ἁγίου Νεκταρίου, γιὰ δύο καὶ πέραν δεκαετίες.

Κλείνοντας αὐτὸ τὸ σύντομο χαιρετισμὸ, εὐχαριστῶ ὁλόθερμα ὅλους, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, προσκυνητές καὶ προστάτες καὶ φίλους τῆς Κοινότητος Ἁγίου Νεκταρίου, γιὰ τὴν ποικίλη ὑποστήριξη πού προσέφεραν στὴν Κοινότητα καὶ πατρικά συστήνω καὶ παρακαλῶ ὅλους, Ἀρχόντες καὶ λαὸ, νὰ συνεχίσουν νὰ καλλιεργοῦν τὴν ὀρθόδοξη παράδοση καὶ λατρεία, νὰ διδάσκουν καὶ νὰ προωθοῦν τὸν πατρὸς πολιτισμὸ καὶ τὴ Χριστιανικὴ Παιδεία καὶ νὰ προσεύχονται γιὰ τὴ Νεολαία καὶ τὴν πρόοδο τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου.

Προσεύχομαι γιὰ τὴν ὑγεία καὶ τὴν κατὰ Θεὸ πρόοδο καὶ εὐτυχία ὅλων σας. Καὶ διατελῶ μετὰ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ εὐχῶν.

Ὁκτώβριος 2000.

Ἡ προσφώνηση τοῦ Οἰκονόμου Ἀνδρέα Πίττα

“Σεβασμιώτατε, ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Πρόξενε τῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστείας τῆς Κύπρου, κύριε Ἰακώβου, ἀξιότιμε Πρόεδρε τῶν Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων, Κύριε Διαμαντῇ Πατέρα, φίλτατε Πρόεδρε τῆς Κοινότητος Ἁγίου Γεωργίου κύριε Σάββα Καραγιάννη, καὶ λοιποὶ πρόεδροι τῶν Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων, Συνδέσμων καὶ Σωματείων. Ἀγαπητέ Πρόεδρε τῆς Κοινότητάς μας κύριε Χρήστο Κατσικίδη, ἀγαπητοὶ ἐνορίτες, κυρίες καὶ κύριοι.

Μέ μεγάλη χαρά, ἀπόψε, γιορτάζουμε τὰ τριάντα χρόνια ζωῆς τῆς κοινότητάς μας. Σὰς καλωσορίζω ὅλους, καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε πού συνάμα ἐκφράζετε τὴν ἀγάπη σας στό Λαοφιλῆ Πολιοῦχο Ἅγιο τῆς Κοινότητάς μας. Καὶ αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὴν κοσμοσυρροή στὴν πανηγυρὴ του κάθε χρόνο στίς 9 Νοεμβρίου. Εὐχαριστοῦμε ἐπίσης ὅσους παρεχώρησαν διαφημίσεις στό Λεύκωμα πού ἐκδώσαμε γιὰ τὴν τριακονταετηρίδα τῆς κοινότητάς μας καὶ τίς Ἀερογραμμές Ὀλυμπιακῆς καὶ Κύπρου, πού μὰς παρεχώρησαν δωρεάν εἰσιτήρια γιὰ τὸ ἀποψινὸ Λαχεῖο, καθὼς καὶ τὸν ἀγαπητὸ Ἀνδρέα Τομαζῇ γιὰ τὸ ὥραϊο μουζούκι πού χάρισε γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ. Καὶ προτοῦ τελειώσω θέλω νὰ εὐχαριστήσω ὅλες τίς ὀρθόδοξες ἑλληνορθόδοξες κοινότητες τῆς παροικίας πού παρευρίσκονται ἀπόψε μαζί μας γιὰ νὰ τιμήσουν τὰ τριάντα χρόνια ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Σὰς εὐχαριστῶ καὶ πάλιν καὶ σὰς εὐχομαι καλὴ διασκέδαση.”

Ὁμιλία τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος Χριστοῦ Κατοικίδη

Μέ αισθήματα χαρᾶς, μεγάλης συγκίνησης, ἀλλά καί υπερηφάνειας, ἀπευθύνω λίγα λόγια γιά νά σᾶς καλωσορίσω καί νά σᾶς εὐχαριστήσω γιά τήν παρουσία σας ἀπόψε. Ἐκφράζω, ἐκ μέρους τῶν συνεργατῶν μου, τήν εὐγνωμοσύνη μας γιά τήν ὑποστήριξη πού βρήκαμε ἀπό ὅλους κατά τή διάρκεια τῆς Κοινοτικῆς μας ζωῆς καί δραστηριότητος πού καλύπτει τριάντα χρόνια.

Αὐτό, τό ὁποῖο ἐπετελέσθη, ἡ Κοινότης μας τό ζεῖ, τό βλέπει καί τό αισθάνεται καί τό ἐκτιμᾷ γιατί γνωρίζει τί εἶχαμε στό ἀρχικό μας ξεκίνημα. Ταυτόχρονα, ἡ υπόλοιπη Ὁμογένεια, ὅπως καί οἱ Προξενικές μας Ἀρχές, ὑπῆρξαν πάντοτε συμπαραστάτες μας καί ἀρωγοί.

Ἡ ἀποψινή ἀντιπροσωπευτική τους παρουσία στό Δεῖπνο αὐτό τῆς χαρᾶς μας ἀποτελεῖ ἀπόδειξη τῆς ὑποστήριξης, τῆς ὁποίας ἀπολαμβάνουμε καί μιά πρακτική ὑπόσχεση γιά τήν συνέχεια καί τό μέλλον.

Θά παρακαλέσω νά ἔχω τήν ἐπιείκειά σας γιά μιά ἀπλή ἀναφορά στήν προσωπική μου ἐμπειρία τῆς τριακονταετοῦς αὐτῆς διαδρομῆς μας, τῆς ὁποίας, μαζί μέ τήν γυναίκα μου καί τήν οἰκογένειά μου, ὑπῆρξαμε πρωτεργάτες καί συνοδοιπόροι.

Ἡ ἐκπλήρωση τῶν Κοινοτικῶν μας στόχων εἶναι ἀπό τίς ἐμπειρίες ἐκεῖνες τῆς ζωῆς πού ἀποδεικνύουν πῶς οἱ ὁραματισμοί γιά τήν ἐκτέλεση Θεῶν Ἔργων γίνονται πραγματικότητα γιατί ἔχουν τήν Θεῖαν Εὐλογία.

Οἱ πρεσβεῖες τοῦ Ἀγίου Νεκταρίου, τοῦ Πολιούχου Προστάτη μας, ἔγιναν δεκτές ὥστε τό Κοινοτικό μας συγκρότημα γύρω ἀπό τήν Ἐκκλησία μας ἀποτελεῖ σήμερα Κιβωτό γιά τήν Ὁρθόδοξή μας Πίστη καί τά Ἐθνικά μας ἰδεώδη.

Λοιπόν, Δόξα τῷ Ἀγίῳ Θεῷ πάντων ἔνεκεν.

Ὅταν μιλάμε γιά τριάντα χρόνια ἐργασίας εἶναι δύσκολο νά ὀνομάζουμε ὅλους ἐκεῖνους πού ἐμόχθησαν γιά νά πετύχουμε τόν σκοπό μας. Γιαυτό ἀπόψε οἱ ἐπώνυμοι σμίγουν μέ τούς ἀνώνυμους συναθλητές καί συνδρομητές τοῦ δημιουργήματός μας.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Γρηγόριος, ὁ Πρόεδρος καί ἰδρυτής τῆς Κοινότητος Ἁγίου Νεκταρίου Battersea Δ. Λονδίνου, κ. Χρήστος Κατοικίδης, ὁ ἐπί σειράν ἐτῶν ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῆς Κοινότητος, Οἰκονόμος Ἀνδρέας Πίττας, καί ἡ Πρόεδρος τῆς Βοηθητικῆς Ἀδελφότητος κ. Κούλα Κατοικίδη, στή διάρκεια τῆς Κοινοτικῆς ἐκδήλωσης γιά τά 30χρονα τῆς Κοινότητος.

Ὅμως θά κάνω μιά ἐξαίρεση καί θά ἀναφερθῶ πρῶτα στό ὄνομα τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Ἀθηναγόρα Κοκκινάκη, ὁ ὁποῖος εὐλόγησε καί πατρικά συμβούλευσε καί ἐνεθάρρυνε τίς ἀρχικές προσπάθειές μας νά κτίσουμε τό Κοινοτικό αὐτό συγκρότημα τοῦ Ἀγίου Νεκταρίου. Ἐτέλεσε τήν Ἀκολουθία τῶν Ὑψιφάντων τῆς Ἐκκλησίας μας στίς 30 Μαρτίου τοῦ 1970 - τήν πρώτη μεγάλη Ἐκδήλωση τῶν τριάντα χρόνων πού, σύν Θεῷ, ἀκολούθησαν.

Θά προχωρήσω, γιά νά ἐκφράσω εὐχαριστίες στόν πρῶτο, ἀλλά καί στόν ἔσχατο ἀπό τούς ἱερατικῶς Προϊσταμένους μας, τόν Ἀρχιμανδρίτη Νικόλαο Σιδερά, πού ὑπῆρξε ὁ πνευματικός μας ὁδηγός καί σύμβουλος στά πρῶτα βήματά μας, καί τόν πατέρα Ἀνδρέα Πίττα πού μᾶς διακονεῖ γιά πολλά χρόνια, μέ ζήλο, μέ πίστη, μέ ἀφοσίωση καί πολλή ἀγάπη.

Θέλω νά κλείσω αὐτό τόν σύντομο χαιρετισμό μου μέ μιά ἔκφραση εὐχαριστιῶν καί ἀγάπης πρὸς τόν Σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπό μας κ.κ. Γρηγόριο.

Σάν Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, μᾶς ἐπρόσφερε ὁδηγίες καί συμμετεῖχε στήν ὑλοποίηση τοῦ Κοινοτικοῦ μας ὀνείρου τό ἔτος 1970. Ὁ Ἅγιος Θεός εὐδόκησε ὥστε νά ἀνέλθει τίς βαθμίδες τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Θρόνου τόν ἴδιο χρόνο.

Σάν Ἐπίσκοπος Τροπαίου δέν ἔπαυσε νά διατηρεῖ πνευματικές σχέσεις μαζί μας, καί ἐπὶ τῇ ἐποχῇ τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς του Διακονίας μέχρι σήμερα, ἐσυνέχισε νά μᾶς περιβάλλει μέ πολλή ἀγάπη καί νά μᾶς εἶναι σύμβουλος καί βοηθός στό κάθε μας βῆμα.

Σεβασμιώτατε,

Ἀπόψε ἰδιαίτερα αισθανόμαστε αὐτή τήν εὐεργετική πνευματική ἐπίδραση πάνω στήν ζωή καί τά ἔργα μας τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καί κατ' ἐπέκταση τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Θρόνου.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμά καί σᾶς εὐχόμαστε ὑγεία καί Ἐτη Πολλά.

Τελειώνοντας, θά ἤθελα νά κάμω ἀκόμη μιά ἐξαίρεση καί νά κάνω μνεῖα καί νά ἐκφράσω θερμές

εὐχαριστίες καί εὐγνωμοσύνη σέ ἓνα πολύ στενό φίλο καί συνεχῇ συμπαροστάτη καί βοηθό στήν προσπάθειά μας νά ὑλοποιήσουμε τό ὅλον ἔργο γιά νά στηριχθεῖ καί νά εὐδοκιμήσει ἡ Κοινότητά μας.

Ἀγαπητέ φίλε κ. Σάββα Καραγιάννη, σέ εὐχαριστῶ.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου στὰ ἐγκαίνια
τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἀγίων Δώδεκα Ἀποστόλων Hertfordshire

Ἀγαπητοί,

Μέ πολλή χαρά καί ἱκανοποίηση ἀπευθύνουμε τήν παρούσα γιά νά χαιρετίσουμε τό χαρμόσυνο γεγονός τῶν Ἐγκαινίων τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἀγίων Δώδεκα Ἀποστόλων, τόν ὁποῖο ἡ Κοινότης σας ἀπέκτησε χάρη στίς ἄοκνες κι ἐνθουσιώδεις προσπάθειες τοῦ Ἱερατικῶς Προϊσταμένου, Οἰκονόμου Ἰωσήφ Παλιούρα, τοῦ Προέδρου κ. Λούη Λοῖζου τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος, τῆς Προέδρου τῆς Βοηθητικῆς Ἀδελφότητος Κυριῶν καί Δεσποινίδων σας, Ἐλένης Ὁρφανίδη καί τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος, τῶν Προέδρων καί τῶν Ἐπιτρόπων, οἱ ὁποῖοι ὑπηρέτησαν ἀπό τήν ἵδρυση τῆς Κοινότητος, καί τοῦ φιλοχρίστου καί φιλογενοῦς λαοῦ μας πού ζεῖ καί προοδεύει στήν περιοχή σας.

Πρός ὅλους αὐτούς, ἐπωνύμους καί ἀνωνύμους, ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζει θερμές εὐχαριστίες καί τήν εὐαρέσκειά της. Ἐπικαλούμεθα δέ τή βοήθεια τοῦ Ἁγίου Θεοῦ καί τίς μεσιτεῖες τῶν προστατῶν τῆς Κοινότητός σας, τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἐφ' ὧμας προσευχόμενοι ὅπως σᾶς χαρίζουν ὑγεία καί δύναμη γιά νά συνεχίσετε μέ τόν ἴδιο ζήλο καί ἀφοσίωση νά ὑπηρετεῖτε τήν Κοινότητά σας καί νά συμβάλλετε ἔτσι στή διατήρηση καί τήν καλλιέργεια τοῦ θρησκευτικοῦ καί τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁρθοδόξου φρονήματος καί χαρακτῆρος τοῦ λαοῦ μας στήν φιλόξενη αὐτή χώρα τῆς παροικίας μας.

Τά ἐγκαίνια τῶν Ἱερῶν μας Ναῶν ἀποτελοῦν ἓνα ἀπό τά πιό ἱερά καί ἐπιβλητικά γεγονότα καί τελετές στήν Ὁρθόδοξη Χριστιανική μας λατρεία καί παράδοση. Μέ τήν τελετή τῶν ἐγκαινίων συνεχίζεται μιά ἀρχαιοπαράδοτη συνήθεια μέ τήν ὁποία μυσταγωγεῖται καί ἀνανεώνεται ὁ εὐσεβής ὀρθόδοξος λαός μας καί διατρανώνει ἔτσι τήν παράδοση τῶν ἁγίων Πατέρων μας. Γι' αὐτό καί ὁ λαός μας συμμετέχει στίς ἐκδηλώσεις αὐτές ὄχι μόνο πνευματικά, ἀλλά καί οἰκονομικά, ἀναλαμβάνοντες ὡς ἀνάδοχοι, χορηγοί, κλειδοῦχοι, δωρητές ἢ εὐεργέτες - (ἀνάλογα μέ τίς οἰκονομικές δυνατότητες ἢ τή γενναιοδωρία ἐκάστου) - τήν ἔμπρακτη ὑλική ἐνίσχυση τῆς Κοινότητος γιά τίς πολλαπλές της ἀνάγκες στήν ἐδραίωση καί τήν εὐρυθμὴ καί καρποφόρο λειτουργία τῶν ὀργανωμένων, μέ κέντρο τόν Ἱερό Ναό, διαφόρων Κοινοτικῶν Ἐπιτροπῶν καί Σωματείων.

Καλοῦμε, συνεπῶς, ὅλους τούς φιλοχρίστους καί φιλογενεῖς Ὁμογενεῖς, πλουσίους καί φτωχοὺς, νά συνδράμει οἰκονομικά καί ἠθικά καί ἔμπρακτα τήν

Κοινότητα ὅχι
μ ὁ ν ο
βραχυπρόθεσμα
- ὅπως εἶναι ἡ
τελετή τῶν
ἐγκαινίων -
ἀλλά καί
μακροπρόθεσμα,
μέ τό συνεχές
σας ἐνδιαφέρον
καί τή
συμμετοχή σας
στά κοινά.
Ἰδιαίτερα νά
φροντίσετε τόσο

Ὁ Οἰκονόμος Ἰωσήφ Παλιούρας, Ἱερατικῶς Προϊσταμένος τοῦ Ναοῦ τῆς Κοινότητος Ἀγίων Ἀποστόλων, Hatfield καί Hertfordshire, τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὁ οὐσιαστικός ἱδρυτής καί στυλοβάτης.

γιά τόν ἱεροπρεπῆ καλλωπισμό τοῦ Ναοῦ καί τῶν βοηθητικῶν χώρων, ὅσο κυρίως γιά τήν προστασία τῶν παιδιῶν καί τῆς Νεολαίας τῆς Κοινότητος, ἀπό τοὺς ὁποίους αὐτή θά ἀνανεώνεται καί θά ἐπιβιώνει. Χωρίς τήν Ἐκκλησιαστική καί Κατηχητική Παιδεία καί μόρφωση, χωρίς ἑλληνικό καί κατηχητικό σχολεῖο καί χωρίς τόν σύλλογο Νεολαίας δέν μπορούμε νά ἔχουμε σταθερό καί εὐόωνο μέλλον. Γι' αὐτό νά ἐπεκτείνετε τίς δραστηριότητές σας στοῖς ἱερό κεφάλαιο τῆς Παιδείας καί βαθύτερης γνωριμίας καί συμμετοχῆς τῶν νέων στήν Ὁρθόδοξή μας λατρεία. Νά παρευρεθεῖτε δέ τόσο στὸν Ἑσπερινό (Σάββατο, 30 Σεπτεμβρίου) ὅσο καί στή Θεία Λειτουργία καί τήν τελετή τῶν ἐγκαινίων (Κυριακή, 1η Ὀκτωβρίου 2000) γιά νά συνεορτάσουμε καί πανηγυρίσουμε ἱεροπρεπῶς ὅλοι μαζί τό ἐξαιρετικό αὐτό γεγονός, τόσο γιά τήν Κοινότητά μας τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ὅσο καί γιά ὅλη τήν Ὁμογένεια τῆς Περιοχῆς.

Μέ τίς εὐχές, λοιπόν, καί τήν εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας καί μέ τή δικαιολογημένη χαρά καί τίς ἱερές προσδοκίες ὅλων μας, συγχαίρουμε καί συνεορτάζουμε μαζί μέ τούς Ἀρχόντες καί τόν λαό τῆς Κοινότητος τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων γιά τό εὐσημο αὐτό γεγονός τῶν Ἐγκαινίων τοῦ ὁμωνύμου ἰδιοκτητοῦ Ναοῦ μας. Εὐχόμεθα δέ σέ ὅλους σας τήν προστασία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τίς μεσιτεῖες τῶν προστατῶν σας Ἀγίων Δώδεκα Ἀποστόλων γιά τήν πλήρη ἐπιτυχία τῶν προσπαθειῶν τῆς Κοινότητός σας. Καί διατελοῦμε μετὰ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καί εὐχῶν.

Λονδῖνο, 24 Αὐγούστου 2000.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΝΕΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

**ΟΜΙΛΙΑ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΙΣ
ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΝ ΣΤΟΝ
ΙΕΡΟ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟ ΝΑΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΕΝΤΙΣΗ ΤΩΝ
ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ, 29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2000**

Ἡ χειροτονία ἐγένετο, μετὰ ἀπό κανονικὴ ἄδεια τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου, ὑπὸ τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Κυανέων κ. Χρυσόστομου.

“Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν Ἀγίων σου πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος; Ἐάν γάρ τολμήσω συνεισελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα, ὁ χιτῶν με ἐλέγχει. Καθάρισον, Κύριε, τὸν ρύπον τῆς ψυχῆς μου καὶ σῶσον με.”

Θεοφιλέστατε πατέρα καὶ δέσποτα,

Περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ὥρα, ἐνῶ θά ἔπρεπε νὰ βρίσκομαι σέ ἀπόλυτη σιωπὴ, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη, αὐτὴ τὴν κρίσιμη ὥρα τῆς ζωῆς μου, νὰ ἐκφράσω αὐτὰ πού ξεχειλίζουν ἀπὸ τὴν καρδιά μου.

Μέ τὸ ἄφατο ἔλεος καὶ τὴν πολλή φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, στέκομαι σήμερα ἐμπρός στοῦ Ἁγίου Θυσιαστήριου, ὥστε νὰ λάβω ἐντός ὀλίγου ἀπὸ τὰ τίμια χέρια σας, Θεοφιλέστατε Γέροντα, τὸν Β' βαθμὸ τῆς ἱερωσύνης.

Ἐχουν περάσει ἀκριβῶς τέσσερα χρόνια ἀπὸ τότε πού ἐδῶ, στὸν Καθεδρικό ναὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, μπροστὰ στοῦ Θεοῦ, σέ σᾶς, καί σ' ὅλη τὴν παροικία, ἔδωσα τὴ μεγαλύτερη ὑπόσχεση τῆς ζωῆς μου, ἐπιλέγοντας τὸν ἄγαμο βίον τῆς ἱερωσύνης, ὥστε ἐλεύθερος καὶ ἀπερίσπαστος ἀπὸ κοσμικὲς δεσμεύσεις καὶ φροντίδες νὰ ἀφιερῶσω ὅλο μου τὸν ἑαυτὸ στὴν ὑπηρεσία καὶ διακονία τῆς Ἐκκλησίας. Καί πάλιν ἐδῶ, στὸν ἴδιο τόπο, μπροστὰ στοῦ ἱεροῦ Θυσιαστήριου, μπροστὰ στοῦ ποτηρι τῆς ζωῆς, μπροστὰ στὸν ὁδηγὸ τῆς ζωῆς μου, τὸν Χριστό, στέκομαι ἐγὼ ὁ ταπεινὸς Χρυσόστομος, διάκονος καὶ μοναχός, ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀδελφῶν, γιὰ νὰ λάβω τὸ μέγα τῆς ἱερωσύνης χάρισμα, καί “ἐν καθέδρᾳ πρεσβυτέρων”, κατὰ τὸν θεῖον Δαβὶδ, νὰ αἰνῶ τὸν Κύριο, καὶ ἀπὸ τοῦδε καὶ στοῦ ἐξῆς νὰ ἱεουργῶ “ὁσίας χερσίν” τὰ θεῖα, καὶ νὰ τελετουργῶ τὰ οὐράνια μυστήρια, “εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν Ἄγγελοι παρακύψαι”, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον.

Ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, θέλοντας νὰ τονίσει τὴν ὑψηλὴ ἀποστολή καὶ τὸ “ὑπουργήμα” τῆς Ἱερωσύνης, λέει: “Ἄν δεῖς Ἄγγελο καὶ Ἱερέα, νὰ προσκυνήσεις πρῶτα τὸν Ἱερέα, διότι τελεῖ τὴν

ἀναίμακτη θυσία τοῦ Χριστοῦ, στὴν ὁποία σκύβουν καὶ οἱ Ἄγγελοι καὶ τὴν παρακολουθοῦν μέ ἔκστασι.” Κατὰ τὸν Ἅγιο Ἐφραίμ, ἡ Ἱερωσύνη εἶναι θαῦμα παράδοξον, δύναμη ἀπερίγραπτη καὶ φοβερό μυστήριο. Εἶναι ὁ θησαυρὸς πού, ὅταν διαφυλάσσεται ἄξια καὶ μέ εὐλάβεια, γίνεται ἀσπίδα φωτεινὴ καὶ ἀπερίγραπτη, πύργος ἀσάλευτος, τεῖχος ἀδιαίρετο, καὶ στερεὸ θεμέλιο, πού ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν γῆ καὶ ἀνέρχεται στοὺς οὐρανοὺς, ἀνάμεσα στοὺς ἁγίους ἀγγέλους, τοὺς ὁποίους καὶ ξεπερνᾷ σέ λαμπρότητα ἀλλὰ καὶ ἐξουσία.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἱερός Χρυσόστομος λέει, ὅτι ἡ ἱερωσύνη εἶναι ἓνα μυστήριον θεόδοτο πού ἔχει συγκροτηθεῖ ἀπὸ τὸν Παράκλητο, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ γι' αὐτό, ὅταν γίνεται Θεία Λειτουργία στὴ γῆ, ταυτόχρονα γίνεται καὶ στὸν οὐρανὸ, γιατί πῶς μπορούμε νὰ μένουμε ἐδῶ στὴ γῆ, ὅταν βλέπουμε τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου νὰ προσφέρεται σέ μᾶς κι ἐμεῖς νὰ μὴ γινόμαστε συναιμοὶ καὶ σύσσωμοι μέ τὸν Χριστό; Ὁ ἱερέας μετέχει στοῦ Ἱεροῦ Θυσιαστήριου, πού στέκεται στὸν οὐρανὸ καὶ τοῦ ἔχει δοθεῖ τὸ προνόμιο νὰ κρατᾷ τὰ κλειδιά τοῦ οὐρανοῦ, πράγμα πού οὔτε οἱ ἄγγελοι δὲν ἔχουν λάβει.

Τέτοιο ἀξίωμα, Θεοφιλέστατε, καλοῦμαι σήμερα κι ἐγὼ νὰ ἀναλάβω. Ἀλλὰ “πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος; ...ἐάν τολμήσω συνεισελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα, ὁ χιτῶν με ἐλέγχει, ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ γάμου...” Πόρρω ἀπέχω, ἐγὼ ὁ ταπεινός καὶ ἀνάξιος, ἀπὸ μιά τέτοια ὑψηλὴ κλήση, καὶ συναισθανόμενος τὴ μηδαμινότητά μου βρίσκομαι σέ πλήρη ἀκίνησία. Παραταῦτα ὅμως ἐνθαρρύνομαι γιατί βλέπω τὴν ἴδια στιγμή αὐτοῦ πού πάντοτε ποθοῦσε ἡ καρδιά μου, πού συλλογιζόταν ὁ νοῦς μου, καὶ πού θά μέ ὁδηγήσει στοῦ πλήρωμα τῆς καρδιάς μου, στοῦ “ἄκρον ἄωτον” τῶν ὀνείρων μου, τὴν οὐσιαστικότερη συνάντηση μέ τὸν γλυκύτατό μου Ἰησοῦ.

Σέ σᾶς, Θεοφιλέστατε, δὲν περιγράφονται τὰ πολλαπλὰ αἰσθήματα ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης πού τρέφω στοῦ πρόσωπό σας, γιατί πράγματι ἐσεῖς σταθήκατε γιὰ μένα πνευματικὸς ὁδηγός καὶ πατέρας καὶ βλέποντας καὶ ἀντιληφθεῖς τὴν ἐπιθυμία μου καὶ τοὺς πόθους μου, μέ γαλουχήσατε καὶ μέ μεγαλώσατε πνευματικά, εὐθυγραμμίζοντας τίς ἐπιδιώξεις μου, δείχνοντας τὸν δρόμο τῆς ἀρετῆς, τῆς ὑπακοῆς, τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ὁλοκλήρωσης. Μέ καθοδηγήσατε μέ διάκριση καὶ ποιμαντικὴ σοφία, ἐμφυτεύσατε στὴν ψυχὴ μου ἓνα πολύτιμο θησαυρὸ, τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση. Μοῦ ὑποδείξατε τρόπους ποιμάνσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ μέ

βοηθήσατε νά κατανοήσω καί νά βιώσω ὅσο τό δυνατό τό βαθύ καί ἀνεξιχνίαστο μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας. Γιά ὅλα αὐτά, Θεοφιλέστατε γέροντα, καί γιά πολλά ἄλλα πού ὁ χρόνος δέν φτάνει νά τά ἀπαριθμήσω, θά ἤθελα νά σᾶς ἐκφράσω τή βαθειά μου ἐκτίμηση καί εὐγνωμοσύνη, τόν δέοντα σεβασμό καί τίς ἐκ βάθους καρδίας εὐχαριστίες μου.

Μέ πολλή ἀγάπη καί ἐκτίμηση εὐχαριστῶ θερμά τούς ἀγαπητούς καί ἀξιους πνευματικούς μου ἀδελφούς, τόν Πρωτοπρεσβύτερο πατέρα Ἀνδρέα καί τόν Οἰκονόμο πατέρα Κωνσταντῖνο, πού ἔδειξαν τόση ὑπομονή καί θερμή ἀγάπη, μοῦ συμπαραστάθησαν καί μέ βοήθησαν στήν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων τῆς διακονίας μου.

Εὐχαριστῶ ἐπίσης καί ὅσους κληρικούς βρίσκονται σήμερα ἐδῶ καί συμπροσεύχονται μαζί μου.

Ἡ εὐγνωμοσύνη μου εἶναι πολύ βαθειά στόν ἀγαπημένο, στοργικό καί σεβαστό πατέρα μου Ἀνδρόνικο, πού μέ μεγάλωσε μέ ἀπλότητα καί ἀγάπη, πού μέ τό παράδειγμά του μοῦ ἔδειξε τό δρόμο, πῶς γιά νά ἐπιτύχω στή ζωή πρέπει νά ἐργάζομαι σκληρά, γι' αὐτό ἐκεῖνος καί ὑποβλήθηκε σέ δαπάνες γιά τή μόρφωσή μου καί τίς σπουδές μου στό Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης, ὥστε σήμερα νά βρίσκομαι στή θέση νά ἔχω τά τυπικά προσόντα γιά τήν προαγωγή μου.

Τή σημερινή μου χαρά, δυστυχῶς, ἐπισκιάζει ἡ ἀπουσία τῆς ἀγαπημένης μου μητέρας Μαίρηλυν, πού σήμερα βρίσκεται πνευματικά μόνον μαζί μας, διότι πρό πολλῶν ἐτῶν ὁ Κύριος τήν πῆρε στήν ἄλλη ζωή. Προσεύχομαι πάντοτε γιά τήν ἱερή ἀνάπαυσή της.

Ἐκεῖ πού σήμερα κτυπᾷ ἡ καρδιά μου, μέ συγκίνηση καί μέ αἶσθημα βαθειᾶς εὐγνωμοσύνης εἶναι γιά τή δεύτερη μητέρα μου, τήν ἐκ πατρός γιαγιά μου Μαρίτσα. Αὐτήν πού στάθηκε στή θέση τῆς μητέρας μου. Μέ νανούρισε στή ζεστή ἀγκαλιά της ὅταν ἤμουν θρέφως, μέ παρηγόρησε μέ ἀγάπη στίς παιδικές μου δυσκολίες, ἔφαγα ψωμί ἀπό τόν κόπο της, μέ ἀνάθρεψε μέ τή χριστιανική της καρδιά καί μέ ἔβαλε στό δρόμο τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης, πολύ εὐχαριστῶ τήν ἐκ μητρός γιαγιά μου πού, παρά τίς δυσκολίες πού ἔχει λόγῳ τῆς ὑγείας της, εἶχε τή θέληση νά ταξιδεύσει μέ μεγάλη χαρά ἀπό τόν Καναδά, γιά νά ἀντιπροσωπεύσει αἰσθητά τήν ἀπουσία τῆς μητέρας μου. Καί γιά χάρη τῆς μητέρας μου θά τό πῶ καί στά Ἀγγλικά: "Also I wish with all my heart to thank my Grandmother, Remegies Redena Anderson, who in spite of the distance and other adversities, she travelled all the way with great joy from Canada, in order to be present here today and to

represent the physical absense of my mother."

Ἀκόμη αἶσθημα εὐγνωμοσύνης ὀφείλω στήν ἀντιπρόεδρο τοῦ Trust τοῦ Καθεδρικοῦ μας Ἱεροῦ Ναοῦ καί πρόεδρο τῆς φιλανθρωπικῆς ἀδελφότητος τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα, κυρία Καίτη Νικολάου Παπαθωμᾶ, πού ἡ συμβολή της ἦταν τόσο χρήσιμη, ὥστε μέ τήν παρέμβασή της ὁλοκληρώθηκε ἡ ἐπιθυμία μου στήν ἀπόφασή μου.

Τέλος, ἕνα μεγάλο εὐχαριστῶ ὀφείλω σ' ὅλα τά μέλη τῆς Παροικίας τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα, ἰδιαίτερα δέ στούς ἀγαπητούς μου Παναγιώτη καί Ρίτα Παναγιώτου, στούς κυρίους κηδεμόνες τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, στούς ἐκκλησιαστικούς ἐπιτρόπους, στούς εὐλαβεῖς προσκυνητές τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τούτου καί σέ ὅλους ἐκείνους πού εἶχαν τήν καλосύνη νά ἔλθουν νά συμπροσευχθοῦν μαζί μου σ' αὐτή τήν λαμπρή μυσταγωγία.

Θεοφιλέστατε Γέροντα. Γονατίζω μπροστά στόν Κύριό μου καί ἐνώπιον τοῦ Ἱεροῦ θυσιαστηρίου ἀναλαμβάνω διά τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν σας τό μέγα τῆς ἱερωσύνης χάρισμα. Εὐχομαι ἡ Θεία Χάρις τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, "ἡ πάντοτε τά ἀσθενῆ θεραπεύουσα καί τά ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα", νά μέ καταστήσει ἀντάξιο τῶν προσδοκιῶν σας καί ἄξιο λειτουργοῦ τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας καί προσεύχομαι ὅπως ἡ Θεία Χάρις μέ βοηθήσει νά φέρω εἰς πέρας αὐτό τό δύσκολο ἀλλά καί σπουδαῖο ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, πάντοτε πρὸς δόξαν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἀμήν.

Στιγμιότυπο ἀπό τή χειροτονία σέ Πρεσβύτερο τοῦ Διακόνου Χρυσόστομου Μιχαηλῆ στόν Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἀπ. Ἀνδρέου Kentish Town B. Λονδίνου. Ἡ χειροτονία ἐγίνε ἀπό τόν Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Κωνσταντῖνο Χρυσόστομο τήν Κυριακή, 29 Ὀκτωβρίου 2000.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ (1689-1711) ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ (1701)

του Χάρη Μεττή

Μέρος Α'

Τά βιογραφικά, τά σχετικά μέ τόν Φιλίππουπόλεως Νεόφυτο, είναι ελάχιστα, καί αὐτά μάλιστα τά ἀρυσάσθε ἀπό ἔρμεσες πηγές: Ἔτσι, γιά παράδειγμα, ὁ Περικλῆς Ζερλέντης στό ἔργο του “Ιστορικά Ἐρευναι περί τās Ἐκκλησίας τών Νήσων τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου Θαλάσσης” (Ἐρμούπολις 1913, σ. 289) ἀναφέρει σημεῖωμα τοῦ Ἀζαρίου Τζιγάλα, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο: “Ἀπριλίου 8' 1708, εἶχε συλλειτουργοῦς ὁ κυρ-Κυπριανός [Οἰκουμενικός Πατριάρχης: Ὁκτώβριος 1707 - Μάιος 1709· Νοέμβριος 1713 - Φεβρουάριος 1714], κατά τήν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, τόν μακαριώτατον πρόων Ἀντιοχείας κυρ Ἀθανάσιον, [...] τόν Φιλίππουπόλεως Νεόφυτον, τόν ἐκ τῆς νήσου Μήλου”. Καταγόταν, λοιπόν, ὁ Νεόφυτος, σύμφωνα μέ τήν πληροφορία αὐτή, ἀπό τήν νῆσο Μήλο, τήν ὁποία, σύμφωνα μέ διασωζόμενο πατριαρχικό σιγίλλιο τοῦ 1700, ἰνδικτιῶνος θ', ἔλαβε τήν κανονική πατριαρχική ἄδεια νά ἐπισκεφθεῖ: “χρείας γάρ ἤδη πρός ἀποδημίαν ἐπιστάσης τῇ Αὐτοῦ Ἱερότητι διαβῆναι τών ὁρίων ἕξω τῆς αὐτοῦ ἐπαρχίας, τοῦ καταλαβεῖν ἐφέσει πολλή τήν αὐτοῦ πατρίδα εἰς στοργικήν ἀπόλαυσιν τῆς ἐνεγκουμένης αὐτόν” (συλλογή Χουρμουζάκη, XIII, σ. 392-393), χωρίς ὅμως ν' ἀναφέρεται ἐδῶ ὀνομαστικά ἡ γενετείρά του, “ἡ ἐνεγκουμένη αὐτόν”.

Ἐξ ἄλλου, στά βιογραφικά του στοιχεῖα συγκαταλέγεται καί τό τῆς θητείας του ὡς Μητροπολίτη Διδυμοτείχου, θεωρεῖται δέ πιθανόν ὅτι κατεῖχε τήν Ἐπαρχία ἐκείνῃ του Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀπό τῶν ἀρχῶν τοῦ 1687 μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1689. Συγκεκριμένα, θρίσκουμε τόν Νεόφυτο ὡς Μητροπολίτη Διδυμοτείχου σέ πατριαρχικό καί συνοδικό γράμμα τοῦ Φεβρουαρίου 1687 (τό ἔγγραφο αὐτό ἀναφέρεται στόν Ἀρχιεπίσκοπο Σιναίου Λαυρέντιο), ἐνῶ τόν Ὁκτώβριο τοῦ 1686 ὑπογράφει σιγίλλιο γιά Μετόχιο τῆς Μονῆς Σινᾶ στόν Βαλατά, “ἐν τοποθεσίᾳ κυνηγοῦ”, ἕνας ἄλλος Μητροπολίτης Διδυμοτείχου, ὁ Γρηγόριος. Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως ἐξελέγη ὁ Νεόφυτος στίς 7 Ἰανουαρίου 1689, τήν δέ Μητρόπολη Διδυμοτείχου ἀνέλαβε ὁ μέχρι τότε Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως Νεκτάριος (εἶχε ἐκλεγεί Φιλίππουπόλεως τό 1682) - ἄγνωστο γιατί ἔγινε αὕτη ἡ ἀνταλλαγὴ Μητροπόλεων. Πάντως ἐκτός ἀπό τό δημοσιευμένο στή συνέχεια ἔγγραφο, τό σχετικό μέ τή χειροτονία του ὡς Μητροπολίτη Φιλίππουπόλεως, διασώζεται καί ἡ ἐπίσημη σφραγίδα του στά ἑλληνικά “ὁ ταπεινός Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως Νεόφυτος”, μέ χρονολογία 1689, σέ τουρκικό ἔγγραφο (μαζβατᾶν), ὅπου ἀπαιτεῖτο ἡ ἀποπομπή τοῦ Πατριάρχῃ Νεόφυτου Δ' (1688-89) καί ἡ ἐπαναφορὰ στόν Πατριαρχικό Θρόνο τοῦ Καλλίνικου τοῦ Ἀκαρνάνος. Τό ἔγγραφο αὐτό χρονολογεῖται 9 Μαρτίου 1689, ἐκτός δέ ἀπό τήν ὡς ἄνω σφραγίδα στά Ἑλληνικά, ὑπάρχει ἐπίσης στά τουρκικά (μέ ἀραβικούς χαρακτῆρες) ἡ δήλωση “Filibe metropoliti Neofitos” [ἴδε Ἡλιουπόλεως Γενναδίου, “Ὁ Φιλίππουπόλεως Νεόφυτος καί ἡ δρᾶσις αὐτοῦ (1689-1711)” σ. 211]. Στίς 8 Ἀπριλίου 1711 ὁ Νεόφυτος ὑπέβαλε οἰκειοθελῇ παραίτησιν ἀπὸ Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως, ἀπεβίωσε δέ στίς 2

Ἰουλίου τοῦ ἰδίου ἔτους. Νέος δέ Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως ἐξελέγη στίς 8 Ἀπριλίου 1711 ὁ Καλλίνικος, πρᾶγμα πού σημαίνει ὅτι ἡ παραίτησις τοῦ Νεόφυτου πρέπει νά εἶχε προσυμφωνηθεῖ μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί ὅτι ἐπίσης ὁ Νεόφυτος θά θρίσκοταν πιθανότατα στήν Κωνσταντινούπολη.

Ἄν, ὅμως, γνωρίζουμε ἀπό τήν πληροφορία αὐτὴ τό ὄνομα τῆς γενετείρας του, ἀγνοοῦμε τόσο τό κατά κόσμον ὄνομα, ὅσο καί ἐκεῖνο τῶν γονιῶν του. Ἐπίσης ἀγνοοῦμε τήν ἀκριβῆ ἡμερομηνία γέννησής του, ἂν καί πιστεύεται ὅτι θά πρέπει νά εἶχε γεννηθεῖ στά μέσα τῆς δεκαετίας 1650-1660. Στό συμπέρασμα αὐτό ἤχθη ὁ Ἡλιουπόλεως Γεννάδιος μελετώντας τήν προσωπογραφία τοῦ Νεόφυτου, τήν ὁποία εἶχε φιλοτεχνήσει, ὅπως θά δοῦμε, στά 1701 (καί ὄχι στά 1704, ὅπως ἀναφέρει ὁ Γεννάδιος) ὁ γνωστός Ἀγγλος ζωγράφος Robert White (1645-1704). Ἀναφέρει δέ ὁ Γεννάδιος ὅτι κατεῖχε ὁ ἴδιος προσωπογραφία τοῦ Νεόφυτου “τὴν ὁποῖαν καλὸς φίλος μου εὗρών πρό ὀλίγου ἐν τινι βιβλιοπωλείῳ τῆς Βιέννης (Αὐστρίας) ἐκόμισεν εἰς ἐμέ ὡς δῶρον”. Προσθέτει δέ ὅτι “δεξιὰ τῆς εἰκόνης πρὸς τὰ κάτω σημεῖονονται αἱ λέξεις R. White ad vivum καί ἀπέναντι ἀριστερά αἱ ἰταλικά λέξεις delir. et sculp. 1704 (συντετμημένα: ἰχνογραφῆθη καί ἐγλύφη). Κάτωθεν τῆς εἰκόνης ἐπὶ λευκοῦ ἀναγινώσκονται αἱ λατινικά λέξεις: Reverendissimus in Christo Pater (πρῶτῃ σειρᾷ), Neophytus Philipopolis archiepiscopus (δευτέρα σειρᾷ), totius et Tergovitiæ exarchus (τρίτῃ σειρᾷ). Ἑλληνιστὶ μεταφράζονται οὕτω: σεβασμιώτατος ἐν Χριστῷ πατὴρ Νεόφυτος, ἀρχιεπίσκοπος Φιλίππουπόλεως, ἐξάρχος πάσης Θράκης καί Τεργοβιτίας. Εἰς τὸ ἐν χρήσει Συνταγμάτιον τῶν μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου [...] ὁ Φιλίππουπόλεως τιτολοφεῖται: Ἐξάρχος Θράκης Δρογοβιτίας” εἰς τό τοῦ Χρυσάνθου: Δρογοβιτίας”. Διερωτᾶται δέ ὁ Γεννάδιος κατὰ πόσον ὁ White εἶχε κάνει τήν προσωπογραφία τοῦ Νεόφυτου στό Λονδίνο, καί συμπεραίνει ὅτι εἴτε θά πρέπει νά εἶχε ἐπιστρέψει στήν Ἀγγλία ὁ Νεόφυτος, ἢ πιθανόν ὁ ἴδιος ὁ ζωγράφος πῆγε καί βρῆκε τόν Νεόφυτο κάπου στήν Τουρκία. Ἐπίσης ἐκφράζει τήν πρὸ εὐλογη ἀποψῆ ὅτι πιθανότατα ὁ White θά εἶχε ἀρχικά ἰχνογραφῆσει τόν Ἑλληνα Ἀρχιερεά τό 1701 καί μετὰ συμπλήρωσε τήν προσωπογραφία, τό δέ ἀρχέτυπο τῆς ὁποίας ἴσως νά θρίσκειται στή συλλογὴ τῶν ἔργων τοῦ ζωγράφου. Ὅπως, ὅμως, θά δοῦμε στή συνέχεια, ἡ προσωπογραφία πού εἶχε στήν κατοχὴ του ὁ Γεννάδιος πρέπει νά ἦταν ἕνα ἀπὸ πολλὰ ἄλλα ἀντίγραφα, ἀφοῦ, σύμφωνα μέ πληροφορία πού μοῦ παρέσχε στίς 14.11.2000 ὁ Δρ. Peter Doll, Chaplain (Ἐφημέριος) τοῦ Κολλεγίου Worcester τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης, “ἡ προσωπογραφία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νεοφύτου βρέθηκε σέ ἕνα τοπικὸ φωτογραφεῖο ἀπὸ συνάδελφό μου, ἐδῶ στό Worcester College, τόν Mr. Richard Sharp. Εὐχαρίστως θά σᾶς στείλῃ ἀντίγραφο”. Καί πράγματι ἐπεκοινώνησα μέ τόν ἐν λόγω κ. Sharp, ὁ ὁποῖος καί μοῦ ἔστειλε ἕνα τέτοιο ἀντίγραφο, τό ὁποῖο καί δημοσιεύω ἐδῶ.

Ὅσο, τώρα, γιά τὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς τοῦ Νεόφυτου στήν Ἀγγλία, ὁ Ἀνδρέας Τηλλυρίδης δημοσίευσε πρὶν μερικὰ χρόνια δύο ἐπιστολές - ἡ μία πρὸς τόν Δρα Covel ἀπὸ τόν Νεόφυτο καί ἡ ἄλλη τοῦ

Δρα Covel πρὸς τὸν Νεόφυτο, « τίς ὁποῖες καὶ ἀναδημοσιεύουμε ἐδῶ ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς ρίχνουν κάποιο φῶς ἀναφορικά μὲ τὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς τοῦ Νεόφυτου στὴν Ἀγγλία, ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὑποδηλώνουν, κατὰ τὴ γνώμη μου, ὅτι ὁ Νεόφυτος δὲν πρέπει νὰ εἶχε χρησιμοποιήσει τὴ σύντομη παραμονή του στὸ Λονδίνο γιὰ σκοποὺς ἐράνου ἢ χρηματισμοῦ - πράγμα ποὺ ἀπαιτοῦσε χρόνο, ἀλλὰ καὶ ὁποσδήποτε θὰ καταγραφόταν στὶς σύγχρονες μὲ τὴν παραμονή του στὴν Ἀγγλία πηγές. Λύνεται, ὅμως, ἀπὸ τὰ δημοσιευόμενα στὴ συνέχεια ἄγνωστα μέχρι σήμερα ἔγγραφα, καὶ τὸ θέμα τῆς προσωπογραφίας τοῦ Νεόφυτου, ἡ ὁποία τυπώθηκε, ὅπως θὰ δοῦμε, στὰ 1702, ὁπότε ὑπάρχει πιθανότητα νὰ ξανατυπώθηκε στὰ 1704, ὅπως δείχνει ἡ ἀναφερόμενη ἀπὸ τὸν Γεννάδιο ἡμερομηνία.

Ὁ John Covel εἶχε διατελέσει ἐφημέριος (chaplain) στὴν Ἀγγλικὴ Πρεσβεία στὴν Κωνσταντινούπολη προτοῦ ἀναλάβει καθήκοντα πρωθερά (master) τοῦ Κολλεγίου Christ Church τοῦ Cambridge. Στὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς του στὴν Κωνσταντινούπολη, μάλιστα, ὁ Covel εἶχε συχνές ἀφές μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, μάζεψε δὲ ἀρκετές πληροφορίες ποὺ τὸν ἐπέτρεψαν τελικὰ νὰ ἐκδώσει στὸ Cambridge, στὰ 1722, τὸ βιβλίο του "Some account of the present Greek Church" [Μιά ἔκθεση γιὰ τὴν σημερινή Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία]. Ἦταν, λοιπόν, πολὺ φυσικὸ ν' ἀπευθυνθεῖ σ' αὐτόν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντοναρίας Thomas Tenison ἀναφορικά μὲ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Νεόφυτου στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Cambridge γιὰ νὰ προλειάνει τὸ ἔδαφος τῆς μεγάλης ὑποδοχῆς ποὺ τοῦ ἐγένετο ἐκεῖ καὶ τῆς ἀπονομῆς τῶν διαφορῶν τιμητικῶν διπλωμάτων, σ' αὐτόν καὶ τοὺς συνοδούς του.

Ὁ δὲ Edward Thwaites (1667-1711) καὶ ὁ Arthur Charlett (1655-1722) ὑπῆρξαν διακεκριμένοι ἀκαδημαϊκοὶ δάσκαλοι καὶ ἱερωμένοι στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ὁξφόρδης τὴν ἐποχὴ τῆς ἐκεῖ ἐπίσκεψης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νεόφυτου. Ὁ πρῶτος, μάλιστα, διετέλεσε καὶ Καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν στὴν Ὁξφόρδη, ἐνῶ ὁ δευτέρος διετέλεσε προσωπικὸς καθηγητὴς τοῦ Λόρδου Guilford (1688) καὶ στὴ συνέχεια διορίστηκε ἐφημέριος (chaplain) τοῦ Ἀγγλοῦ βασιλῆα (1697). Ἀντιλαμβάνεται, συνεπῶς, κανεὶς ὅτι ὁ Νεόφυτος θὰ μπορούσε ν' ἀνοίξει πολλές πόρτες στὴν Ἀγγλία, ἰδιαίτερα ὅταν θυμηθεῖ κανεὶς ὅτι ἐρχόταν στὴν Ἀγγλία μὲ σουσταήριες ἐπιστολές ἀπὸ τοὺς Πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ὀλλανδίας καὶ τὴν πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖο τότε, ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἀντιμετώπιζε τίς ἀσφυκτικές προσηλυτιστικές πιέσεις τόσο τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ὅσο καὶ τῶν Προτεσταντῶν, ἐπέλεγε δὲ τοὺς δευτέρους ὡς πρὸ ὠφέλιμους πάτρωνες ἐκλέγοντας μεταξὺ τῶν δύο κακῶν αὐτὸ ποὺ φαινόταν ὡς τὸ λιγότερο ἐπικίνδυνο. Ὅτι δὲ ἐπρόκειτο (ὅσο ἀφορᾷ τὴν Ὁρθοδοξία) περὶ δύο κακῶν φάνηκε ἀφ' ἑνὸς στὴν περίπτωση τοῦ "προτεσταντίζαντος" Κύριλλου Λούκαρη καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ διαδόχου του καὶ "λατινίζαντος" Κύριλλου Κονταρῆ ἢ Καρφίλα, τῶν ὁποίων τὸ τέλος ὑπῆρξε καὶ τραγικὸ καὶ παραδειγματικὸ γιὰ ὅλους, ὅσοι ἔλπιζαν στὴν ἀπὸ Δύσεως ἀπελευθέρωση τῶν κατακτημένων Ἑλληνικῶν ἐδαφῶν καὶ τὴν ἀνάκτηση τῆς παλαιᾶς καὶ λαμπρᾶς Βυζαντινῆς ἡγεμονίας καὶ αἰγλῆς. Φάνηκε ἐπίσης καὶ στὴν περίπτωση τοῦ πολλὰ ὡς εὐεργετηθέντος ἀπὸ τὸν Λούκαρη, τοῦ μετέπειτα Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μητροφάνη

Κριτόπουλου, ὁ ὁποῖος βρέθηκε στὴν τραγικὴ θέση νὰ ἐκλέξει μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος - μεταξύ, δηλαδή, τοῦ μεγάλου του εὐεργέτη Κύριλλου Λούκαρη καὶ τοῦ Κύριλλου Κονταρῆ, ὁ ὁποῖος, ὅπως φαίνεται, εἶχε ἀσκήσει οὐσιαστικὸ ἐκβιασμό πάνω στὸν Μητροφάνη προκειμένου νὰ ἐξασφαλίσει τὸν ἀναθεματισμὸ τοῦ Λούκαρη: Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας πέθανε κάτω ἀπὸ ἄγνωστες συνθήκες "ἐπαιτώντας", θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς, κάπου στὴ Βλαχία, καὶ κυνηγημένος ἀπὸ τίς ἀδέκαστες ἐρρινύες τῆς συνείδησής του.

ΜΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΒΡΕΤΑΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ

MS. Harley 6943, f. 125 (British Museum Library)
Neophytos of Philippopolis to John Covel

Τῷ λογιωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἱεροδιδασκάλῳ / ἱεροδιδάσκαλε τὰς ἀγαθὰς σου πράξεις / τὴν τε εὐνοίαν καὶ εὐλκρινεῖ προαίρεσιν, ἣν ἐδειξας πρὸς ἡμᾶς· οὐδέποτε ἀμισεῖαν / ποιήσομε τῶν χαρίτων σου. Τοῦτου ἔνεκα / οὐκ ἐκρίναμεν εὐλογον τῷ μὴ γράψαι / τῇ σῇ σοφωλογιότητι καὶ φανερώσαι σοι ὡς / τῇ θεῇ χάριτι τοῦ ἐλεήμονος θεοῦ, τὴν ὑγείαν / εὐχομαι. Δεόμεθα οὖν ἵνα γράψῃ καὶ / ἡ σὴ λογιότης πρὸς ἡμᾶς, δηλοποιώντας μοι / τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν καὶ ἐμοὶ λίαν / ἐφετῆς ἣν δεόμεθα τῷ Κ(υρί)ῳ χαρίσετό σοι / εἰς γῆρας θαυμάτων καὶ λιπαρέστατον με τὰ πάντων τῶν καταθυμίων τὸν ἐνδοξό/τατον προκαντζηλάριον καὶ πάντας τοὺς ἱε/ροδιδασκάλους τῆς ἱερᾶς θεολογίας, ἀσπα-/ζόμεθα ἐν Χ(ριστ)ῷ διὰ μέσου τοῦ ἱεροῦ / ὑμῶν στόματος· ταῦτα συντόμως καὶ οἱ χρόνοι / ὑμῶν εἴησαν θεόθεν πανευτυχεῖς. ἀψα/σπετεμ ΚΣΤ'

+ἐν Χ(ριστ)ῷ ὑμέτερος εὐχέτης
ὁ μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως Νεόφυτος

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

f. 126v

Αὐτῷ λογιωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ Ἱερο/διδασκάλῳ, κυρίῳ Κόβελ, τῷ / ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τῆς Κανταβιργίας / ὀνομαζομένῳ τοῦ Χ(ριστ)οῦ προσεστώτῳ / τῷ ἡμετέρῳ κατὰ πνεῦμα περιποθήτῳ ἡδέως καὶ ἀσμένως ἐγχειρισθεῖη.

To the Reverend Dr. Covel at Cambridge.
Neophytos Philippopolitanus 1701

ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ 1695 (ἡ προσωπικὴ σφραγίδα τοῦ Νεοφύτου σὲ κόκκινο χρῶμα).

[Σημείωση: Ἀπὸ τὸ πρὸ πάνω κείμενο, τὸ ὁποῖο ἀναδημοσιεύεται ἐδῶ χωρὶς διόρθωση, βλέπει κανεὶς σωρεῖαν ὀρθογραφικῶν καὶ συντακτικῶν σφαλμάτων, τὰ ὁποῖα, ἂν ὄντως προέρχονται ἀπὸ τὴ γραφίδα τοῦ ἴδιου τοῦ Νεόφυτου καὶ ὄχι κάποιου βοηθοῦ του, τὸν ἐμφανίζουν πολὺ φτωχὸν κάτοχο τῆς Ἑλληνικῆς γραμματικῆς καὶ σύνταξης].

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

MS. Harley 6943, f. 125v (British Museum Library)
John Covel to Neophytos of Philippopolis

Πανιερώτατε καὶ σεβασμώτατε δέσποτα, θεοῖτατε Φιλίππουπόλεως μητροπο / λίτα κύριε κύριε Νεόφυτε, τὴν σὴν ἀγιοσύνην ἱεροπρεπῶς προσκυνῶ./

+ μεγάλην τιμήν ἡδονήν δέ ἀνέκφραστον ἐκ τῶν
σῶν γραμμάτων ἐ / καρπούμην καὶ μάλιστα ὅτι ἡ σὴ
εὐμένεια ἡ εὐγενής εὐαρέστως ἔχει καὶ ἐπὶ τό /
ἄριστον ὑπολαμβάνει ἅπαντα, ἐν οἷσπερ ἡ ἡμῶν
μετριότης ὁποσδήποτε ἐπεθερί / πεισε. Δοξάζω τὸν
Θεόν ἐπὶ τῇ σῇ ὑγείᾳ καὶ ἐπ' ἀνόδῳ ἀσφαλεῖ καὶ
δέομαι ἵνα / σέ φυλάσσει μακρόβιον καὶ ὑγιεινόν
καὶ εὖρωστον εἰς στηριγμὸν καὶ ὑπερασπισμὸν τῆς
ἐκκλησίας / τῆς Ἀνατολικῆς καὶ παντίου τοῦ
χριστιανικοῦ λαοῦ. Τὸν σοῦ λόγον ἡρμήνευσα
ἐγώ, / καὶ σήμερον ἐκδοθήσεται ἑλληνιστί τε καὶ
λατινιστί. Ὁ προκαγκελλάριος καὶ οἱ λοιποὶ πάντες
ἱεροδιδάσκαλοι σέ εὐλαβῶς ἀντασπάζονται αἱ δὲ
θεόπυραι εὐχαὶ τῆς σῆς / πανιερότητος εἶησαν μετ'
ἐμοῦ διὰ θίου. ἀψα' ὁκτωβρ. τῇ γῇ ἐκ τοῦ
φροντιστηρίου τοῦ Χριστοῦ /
ἐν κανταβριγιά,

+ ὑμέτερος ἐν Χριστῷ / υἱός
δοῦλος ἅπαν εὐπεί / θέστατος Ἰωάννης Κῶθελ.

+ τῷ Πανιερωτάτῳ καὶ σεβασμιωτάτῳ
μητροπολίτῃ Φιλίππουπόλεως κυρίῳ κυρίῳ
Νεοφύτῳ εὐλαβῶς προσκομισθεῖν

Οἱ δύο αὐτές ἐπιστολές πρέπει νά εἶχαν
ἀνταλλαγῇ μεταξύ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νεοφύτου
καὶ τοῦ John Covel ὅταν ὁ πρῶτος θά θρискόταν
ἀκόμα στό Λονδίνο, ἐπειδὴ ἦταν ἀπολύτως ἀδύνατο
στὶς 26 Σεπτεμβρίου 1701 νά εἶχε ἐπιστρέψει στήν
ἔδρα του. Ἀλλωστε, θά δοῦμε τὴ συνέχεια, στίς 30
Νοεμβρίου 1701 θρискόταν ἀκόμα στό Λονδίνο, ὅπως
θά δοῦμε στή συνέχεια, στίς 30 Νοεμβρίου 1701
θρискόταν ἀκόμη στό Λονδίνο, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ
ἡμερομηνία μᾶς παρέχεται ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα "Post
Boy" τῆς ἐποχῆς ἀναφορικὰ μέ τὴ συνάντηση τοῦ
Νεοφύτου μέ τὸν Ἀγγλο Βασιλιά William III εἶτε στό
παλάτι τοῦ Kensington τοῦ Λονδίνου εἶτε σέ ἐκεῖνο
στό Hampton Court. Καὶ στό σημεῖο αὐτό θά θέλαμε
νά κάνουμε μιά μικρὴ παρέκβαση σχετικὰ μέ τὸν
Βασιλιά αὐτόν, ὁ ὁποῖος, κατὰ κακὴ σύμπτωση,
ἐπρόκειτο νά θρεῖ τραγικὸ θάνατο μετὰ ἀπὸ πτώση
του ἀπὸ ἄλογο ἔνα σχεδόν μῆνα μετὰ τὴ συνάντησιν
αὐτῇ.

Γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν ἱστορία ὅτι ὁ William III τῆς
Ὁράγγης, ὅπως εἶναι γνωστό, καὶ ἡ συμβασιλίτισσα
σύζυγός του Mary II τῆς Ἀγγλίας, περνοῦσαν τὸν
περισσότερο καιρὸ τους στό ἐκτός Λονδίνου παλάτι
τοῦ Hampton Court, ὁπότε εἶναι ἀκόμη πιό
ἀξιοσημείωτη ἡ περιποίηση καὶ ἡ τιμὴ πού κάνανε
στόν Νεόφυτο οἱ δύο ἰσχυρότατοι τότε θρησκευτικοὶ
ἀρχηγοὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὁ
Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καντουαρίας Thomas Tenison
(1695-1716) καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου Henry
Compton (1675-1714) μέ τό νά τὸν συνοδεύουν
αὐτοπροσώπως καὶ νά τὸν εἰσαγάγουν στόν Ἀγγλο
βασιλιά τους.

Ἄς σημειωθεῖ ἐδῶ, παρεμπιπτόντως, ὅτι ὁ Henry
Compton ἦταν ἐπίσης ἐκεῖνος πού παρέοχε τὴν
ἄδεια, ἀλλά καὶ οἰκόπεδο στόν ἐπίσης Μῆλιο
Ἀρχιεπίσκοπο Σάμου Ἰωσήφ Γεωργηρῖνῃν τὸ 1677
γιά νά ἀνεγερθεῖ ὁ πρῶτος γνωστός Ἑλληνικός
Ναός τῆς Παναγίας στήν περιοχή τοῦ Σόχο τοῦ
Κεντρικοῦ Λονδίνου, τὸν ὁποῖο ὅμως Ναό κατέσχε
ὁ ἴδιος ἐφτά τόσα χρόνια ἀργότερα γιά νά τὸν
παραχωρήσει στοὺς Γάλλους προτεστάντες
πρόσφυγες Οὐγενότους χωρίς νά δώσει τὴν
παραμικρὴ ἀποζημίωση στόν Γεωργηρῖνῃν. Καὶ ὅλα
αὐτά, ἐπειδὴ προφανῶς ὑποψιάζονταν τὸν
Ἀρχιεπίσκοπο Γεωργηρῖνῃν ὡς φιλοκαθολικό, λόγω
τῶν φιλικῶν σχέσεων τοῦ Ἑλληνα αὐτοῦ Ἱεράρχη

μέ τὸν καθολικίζοντα Ἰάκωβο Β' (ἀδελφὸ τοῦ
Καρόλου Β').

Ὅπως ὅμως καὶ νά ἔχουν τὰ πράγματα, οἱ δύο
Μῆλιοι Ἱεράρχες (ὅπως στή συνέχεια καὶ ὁ Θηβαῖδος
Ἀρσένιος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας), εἶχαν
βρεθεῖ χωρὶς καλὰ-καλὰ νά τό ξέρουν, μέσα σ' ἓνα
πολιτικοθρησκευτικό ἐμφύλιο χάος ὅταν ὁ καθένας
γιά δικούς του, ὅπως φαίνεται, λόγους θρέθηκαν
στήν Ἀγγλία στά τέλη τοῦ 17ου καὶ τὶς ἀρχές τοῦ
18ου αἰώνα. Καὶ τό χάος αὐτό δέν ὀφειλόταν
ἀποκλειστικά καὶ μόνο στοὺς φανατικούς Παπικούς,
ἀλλά καὶ στοὺς ὁπαδοὺς τοῦ βραχύβιου στό θρόνο
τῆς Ἀγγλίας Ἰακώβου Β' (1685-1688), οἱ ὁποῖοι
ἀρνοῦνταν νά δεχθοῦν τὸν προτεσταντισμὸ τοῦ
Ὀλλανδοῦ βασιλιᾶ τους William καὶ νά δώσουν τὸν
νεονομιμὸν ὄρκο ὑποταγῆς, δημιουργήθηκε δέ τότε
ἡ λεγόμενη κίνηση τῶν Ἀνωμότων (Non-Jurors), οἱ
ὁποῖοι κατέβαλλαν προσπάθειες νά προσεταιρισθοῦν,
ὅπως καὶ οἱ Προτεστάντες, τοὺς πενόμενους καὶ
καταπιεζόμενους πανταχόθεν Ὁρθόδοξους τῆς
Ἀνατολῆς.

Παραμβατικά ἐπίσης ἀναφέρουμε ἐδῶ ὅτι ὁ
θρησκευτικὸς ἀλλὰ καὶ πολιτικός ἐκεῖνος
φανατισμὸς ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερα ἀκόμη νά
διχάζει τὴ Βόρεια Ἱρλανδία κάθε 12 Ἰουλίου οἱ
λεγόμενοι ὁπαδοὶ τῆς Ὁράγγης (Order of the Orange)
παραλεύουν ντυμένοι μέ, τὶς παραδοσιακές
γραφικὲς τους στολές καὶ σημαῖες γιά νά γιορτάσουν
τὴ μεγάλη καὶ ἀποφασιστικὴ νίκη τοῦ προτεστάντη
καὶ ξενόφερτου William ἐναντίον τοῦ καθολικοῦ
Ἰακώβου (πού προσπαθοῦσε νά ἐπανακτήσει τό
θρόνο). Ἡ μάχη ἔγινε κοντὰ στόν ποταμὸ Boyne τῆς
Β. Ἱρλανδίας ὅταν οἱ ὑπέρτερες σέ μαχητικότητα καὶ
ἀριθμὸ δυνάμεις τοῦ William κατετρόπωσαν
κυριολεκτικὰ τὸ στρατό τοῦ Ἰακώβου, τὸν ὁποῖο
ἀνάγκασαν τελικά νά καταφύγει στή Γαλλία ὅπου
καὶ πέθανε στά μέσα Σεπτεμβρίου τοῦ 1701. Ἡ
ἡμερομηνία τῆς μάχης, μέ τό παλιὸ ἀγγλικὸ
ἡμερολόγιο, ἔγινε τὴν 1η Ἰουλίου 1690, ὅμως μετὰ
τὴν εἰσαγωγή τοῦ νέου ἡμερολογίου τὸ 1752 καὶ ἀπὸ
κάποια σύγχυση στὴν προσήκη 12 ἀντὶ 11 ἡμερῶν
στὶς ἀλλαγμένες ἡμερομηνίες, ἡ μάχη γιορτάζεται
στὶς 12 Ἰουλίου (the glorious 12, ὅπως ἀποκαλεῖται)
(ἀντὶ τῆς ὀρθότερης ἡμερομηνίας 11 Ἰουλίου).

Μετὰ τό θάνατο τοῦ Ἰακώβου Β', ὁ Βασιλιάς τῆς
Γαλλίας Λουδοβίκος ΙΔ' ἀναγνώρισε ἐπίσημα ὡς
κανονικὸ διάδοχο τοῦ Ἀγγλικοῦ Θρόνου τὸν
Πρίγκηπα Ἰάκωβο Ἐδουάρδο Stuart ἐναντίον τοῦ
William of Orange, πρᾶγμα πού ὁδήγησε σέ
προπαρασκευὴ γιά πόλεμο μεταξύ Ἀγγλίας καὶ
Γαλλίας, προκρηύχθηκαν δὲ νέες ἐκλογές - οἱ
δεύτερες σ' ἓνα χρόνο - τὸν Νοέμβριο καὶ Δεκέμβριο,
ὅταν δηλαδὴ ὁ Νεόφυτος θρискόταν ἀκόμη στήν
Ἀγγλία.

Πάντως καὶ ὁ William δέν εἶχε καλὸ τέλος· στίς 2
Φεβρουαρίου 1702, μεταβαίνοντας ἔφιππος (εἶχε
μανία μέ τὴν ἵππασία) ἀπὸ τό παλάτι του στό
Kensington σ' ἐκεῖνο τοῦ Hampter Court, ἀφηνίασε τό
ἄλογό του καὶ τὸν ἔριξε κάτω. Ἀπὸ τὴν πτώση αὐτὴ
τελικὰ πέθανε κακὴν-κακῶς στίς 8 Μαρτίου 1702 στό
παλάτι του στό Kensington, οἱ δὲ ἀπόγονοι τῶν
ἀντιπάλων του μέχρι σήμερα ἀκόμη γιορτάζουν τὸν
ἄδοξο αὐτό θάνατο πίνοντας "στὴν ὑγεία τοῦ μικροῦ
κυρίου στά βελούδινα μαῦρα", ἐννοώντας τό
σφάλαγγο ["to the health of the little gentleman in velvet
black"], ἐπειδὴ πίστευαν, ἢ εἶχε διαδοθεῖ, ὅτι τό
ἄλογο τοῦ βασιλιᾶ William ἀφηνίασε πατώντας πάνω
σέ μιά σφαλαγγοφωλιά!

Ὁ βασιλιάς William, μέ τὶς αὐστηρές

προτεσταντικές του πεποιθήσεις, όπως και η συμβασιλισά του Mary (πέθανε νέα και άτεκνη), μπορούν να θεωρηθούν σέ τελική ανάλυση σάν εκείνοι πού έπέβαλαν τελεσιδικα τόν προτεσταντισμό στήν Ἀγγλία. Ὁ δέ Ἀρχιεπίσκοπος Νεόφυτος, ὁ ὁποῖος θά ἔκανε ὀπωσδήποτε καλή ἐντύπωση στόν Ἀγγλο βασιλιά (ἐρχόταν, ἄλλωστε, στήν Ἀγγλία μέ σύσταση, ὅπως εἶδαμε, καί τοῦ Ὁλλανδοῦ πρέσβυ στήν Κωνσταντινούπολη Colliers), ἴσως νά ἐξασφάλισε χωρίς πολλούς κόπους, μαζί μέ τόν τιμητικό διάκτορικό του τίτλο, καί κάποια μικρή οἰκονομική ἐνίσχυση. Ὅμως, ὅπως ἀπέδειξαν τελικά τά πράγματα, δέν “ἐμήδισε”. Γι’ αὐτό κι ἔφυγε τόσο γρήγορα ἀπό τήν Ἀγγλία.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ: “ΑΝΗΡ ΣΟΦΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΑΘΗΣ...”.

Στό προαναφερθέν ἐκτενές ἄρθρο του στό περιοδικό “Ὁρθοδοξία” (1946), [σ. 209-213, 273-278, 283-290], μέ τίτλο “Ὁ Φιλίππουπόλεως Νεόφυτος καί ἡ δρᾶσις αὐτοῦ (1689-1711)” καί ὑπότιτλο σέ παρένθεση “Ἡ στάσις ἐνίων κληρικῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐναντί τῶν Προτεσταντῶν, κατά τόν 17^{ον} αἰῶνα”, ὁ Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Γεννάδιος, ὁ ὁποῖος διάκειται προφανῶς δυσμενέστατα πρός ὅλους τοὺς Ἱεράρχες, ὅσοι κατά καιροὺς ἔδειξαν σημεῖα εἴτε φιλοπροτεσταντισμοῦ εἴτε φιλοκαθολικισμοῦ, χαρακτηρίζει τόν Νεόφυτο ὡς “ῥᾶλλον ἡμιμαθῆ, ἐπιτήδειον, ἀρκετά φιλόδοξον, κόλακα καί καιροσκόπον”. Διαφωνεῖ δέ ριζικά μέ ὅσους εἶχαν γράψει στό παρελθόν ὅτι ὁ Νεόφυτος “ἦν ἀνὴρ σοφός καί πολυμαθής, εἰδήμων τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καί Ἱταλικῆς διαλέκτου, πεπαιδευμένος ἐν τε τῇ φιλοσοφίᾳ καί ἱερᾷ Θεολογίᾳ, ρήτωρ καί ἱεροκήρυξ διάσημος. Περιγηγῆθη πᾶσαν σχεδόν τὴν Εὐρώπην καί ἐν Ὁξωνίᾳ τῆς Ἀγγλίας ἐξεφώνησεν λόγον ἐν τῷ Σχελδιανῷ Θεάτρῳ ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν σοφῶν καί πεπαιδευμένων ἀλλογενῶν. Ἐν ἔτει 1710 ἀπάρas ἐξ Ἀγγλίας ἦλθεν εἰς Γαλλίαν καί παρουσιασθεὶς εἰς τόν Λουδοβικόν ΙΔ’ τοιαύτην εὐγλωττίαν καί γλωσσομάθειαν ἀνέπτυξεν, ὥστε ὁ βασιλεὺς εὐνοϊκῶς περιεποιήθη αὐτόν. Συνέταξεν ὁ Νεόφυτος, ἐκτός τοῦ ἐν Ὁξωνίᾳ ἐκφωνηθέντος λόγου, διαφόρους ἐπιστολάς, ἐξ ὧν τινες κατεῖχεν ὁ Ἑλλάδιος.” [Κωνσταντίνου Σάθα, “Βιογραφίαι” τῶν ἐν τοῖς Γράμμασι Διαλαμπάντων Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς καταλύσεως τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως (1453-1821)”. Ἐν Ἀθήναις 1868, σ. 465]. Σημειωτέον ὅτι ὁ Σάθας βασίζεται στό ἔργο τοῦ Γεωργίου Ζαβίρα, “Νέα Ἑλλάς”, ὁ ὁποῖος μέ τὴ σειρά του εἶχε ἀντλήσει τίς σχετικές μέ τόν Νεόφυτο Φιλίππουπόλεως πληροφορίες ἀπὸ τόν Ἀλέξανδρο Ἑλλάδιο, ὁ ὁποῖος ἔζησε τὴν ἴδια ἐποχὴ μέ τὸ Νεόφυτο καί πιθανότατα εἶχαν συναντηθεῖ οἱ δύο τους. [Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος ὁ Θεσσαλός στό ἔργο του, στὰ Λατινικά (1714) “De praesenti statu Ecclesiae graecae”. Τά ἴδια ἀναφέρουν καί ὁ Ζαβίρας καί ὁ Σάθας, ὁ δέ Γεννάδιος τὰ χαρακτηρίζει ὡς “ἀνακριθείας” καί τὰς ἀποδίδει στό γεγονός ὅτι οἱ γράψαντες αὐτὰ δέν γνώριζαν τίς ἀρχαιακές λεπτομέρειες πού μελέτησε ὁ ἴδιος στὴ Βρετανικὴ Βιβλιοθήκη, 250 τόσα χρόνια ἀργότερα.

Ὁ Γεννάδιος ἐπίσης ἐπικρίνει τόν Γάλλο Lequien (“Oriens Christianus”, τόμος Α’, σ. 1162) καί τόν Κ. Σάθα (“Νεοελληνικὴ Φιλολογία”, σ. 465) καί ὅλους ὅσοι ἀναφέρουν ὅτι ὁ Νεόφυτος εἶχεν ἐκφωνήσει στήν Ὁξφόρδη (Ὁξόνιον) τόν γνωστὸ λόγο του ὅταν τοῦ ἀπενεμήθη ὁ τίτλος τοῦ Διδάκτορος τῆς

Θεολογίας, ἐνῶ, ὅπως γράφει, “εἰς τὸ ὑπ’ ἀριθ. 3778 Harley χειρόγραφον τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, ὡς ὁ ἴδιος ἀνέγνωσα, ἀναγράφεται ἡ πόλις Κάιμπριτζ (Cambridge), εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς ὁποίας ἐξεφωνήθη ὁ λόγος ἐκεῖνος τὴν 13ην Σεπτεμβρίου 1701 καί οὐχὶ 1710, ὡς σημειώνει ὁ Σάθας θεωρῶν τὸ ἔτος τοῦτο ὡς τὴν χρονολογίαν τοῦ εἰς Εὐρώπην (Ἀγγλίαν, Γαλλίαν) ταξειδίου τοῦ Νεοφύτου”. Σέ ὑποσημείωσή του μάλιστα ἀναφορικά μέ τὴν πόλη Cambridge τῆς Ἀγγλίας, ὁ Γεννάδιος γράφει καί τὰ ἑξῆς: “Κανταβρυγία σημειώνεται εἰς τὸ ἀντίγραφον τοῦ λόγου τοῦ Νεοφύτου. Κανταβρυγία διάφορος τῆς Καντερβουρίας, ὅπου ἡ ἔδρα τοῦ Πριμάτου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ αὐτόγραφον τοῦ λόγου τοῦ Νεοφύτου εὐρίσκεται εἰς τὸ ὑπ’ ἀριθ. 22911 χειρόγραφον τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, τὰ αὐτὰ εἶναι γεγραμμένα λατινιστὶ τὰ ἑξῆς: “Original Oratio Neophyti metropolita philippopolis ad academiam Cantabrigiensem XIII Septembri 1701 crim ad gradum doctoratus in s. Theologia admitteretur”. Ὁ λόγος οὗτος τῷ 1719 ἐδημοσιεύθη ἑλληνιστὶ καί λατινιστὶ εἰς 4ον (ὀκτῶ σελίδες ἢ τελευταία λευκὴ) τύποις τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Cambridge. Βλέπε Bibliographie Hellenique, XVI Siecle καὶ P. Louis H. Perrot σ. 11 (συνεχιστὰ τοῦ E. Legrand). Εἰς τὸ ἐντυπον κείμενον, ἀποκειμενον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην Ingram Bywater τοῦ Λονδίνου, ἀναγινώσκομεν τὸν ἀκόλουθον τίτλον: “Λόγος τοῦ ἱερωτάτου καί σεβασμωτάτου Νεοφύτου, Μητροπολίτου τῆς Φιλίππουπόλεως πρὸς Ἀκαδημίαν τῆς Κανταβρυγίας ΙΓ’ Σεπτεμβρίου Ὅς εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐκεῖ ἱεροδιδασκάλων τῆς Θεολογίας ἐνεγράφη Oratio Sanctissimi et Reverendissimi viri Neophyti Metropolitae Philippopolis, ad academiam Cantabrigiensem, XIII Sepembris, crim ad gradum doctoratus in s. Theologia admitteretur. Crim versione La Fina. Cantabrigiae Typis Academicis. M.DCCI

Νεοφυτίτης ἐν Φιλιπποπόλει
(Ἐορηντὶς Φιλιπποπόλλος) Ἀρχιεπίσκοπος
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἐκκλησίας

Ὁ Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως Νεόφυτος,
προσωπογραφία του ἀπὸ τόν Robert White, 1701/2.

Ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ Richard Sharp (Ὁξφόρδη)

Σημειωτέον ἐδῶ, προτοῦ προχωρήσουμε στήν παράθεση τῶν στοιχείων πού συνεχῶς ἔρχονται στό φῶς γύρω ὄχι μόνο ἀπό τόν Νεόφυτο, ἀλλά καί τούς ἄλλους Ἑλληνες Ἱεράρχες (καί ὄχι μόνο) πού ἐπισκέφθηκαν κατά καιρούς τή Βρετανία, ὅτι στίς ξενόγλωσσες ἀναφορές τοῦ ἄρθρου τοῦ Γενναδίου υπάρχουν ἀρκετά λάθη (προφανῶς τυπογραφικά). Πιά παράδειγμα, ἡ παραιτιθέμενη τρεῖς φορές λέξη crim πρέπει νά γραφεῖ cum, τό ὄνομα Perrot μᾶλλον θά ὑποδηλώνει Perrot, ἐνῶ οἱ δύο λέξεις La Fina ἀποτελοῦν ἴσως κακή ἀνάγνωση τοῦ πρωτοτύπου, τό ὁποῖο πρέπει νά διορθωθεῖ σέ Latina. Ἡ χρονολόγηση, ἐπίσης, τῆς ἐντυπῆς ὁμιλίας τοῦ Νεόφυτου ἀπό τόν Γεννάδιο (“ὁ λόγος οὗτος τῷ 1719 ἐδημοσιεύθη ἑλληνιστί καί λατινιστί” κτλ.) εἶναι ἐσφαλμένη ὥστε ἄλλωστε στήν ἴδια ὑποσημείωση ἀναφέρεται ὡς χρονολογία ἐκτύπωσης Μ. DCCI, πού εἶναι 1701 καί ὄχι 1719. Λάθος ὑπάρχει, ἐπίσης, καί ὅσον ἀφορᾷ τήν περιγραφή τοῦ χειρογράφου 22911: Γράφει, δηλαδή, ὁ Γεννάδιος “original” καί ὄχι “origina” πού εἶναι τό ὀρθό. Σημειώνουμε ἐπίσης ἐδῶ ὅτι τό χειρόγραφο περιγράφει καί ὁ Ἀνδρέας Τηλλυρίδης ὡς ἐξῆς: “Oratio Neophyti Metropolita Philippopolis ad Academiam Cantabrigiensem XIII Septembris 1701 cum ad gradum Doctoratus in S. Theologia admitteretur origina”.

Τό βασικότερο, ὅμως, σφάλμα τοῦ Γενναδίου εἶναι ὅτι ἀπέφυγε νά ἀναφέρει, προφανῶς γιατί δέν τό γνώριζε (παρόλο πού, ὅπως γράφει, εἶχε μελετήσει ὅλα τά σχετικά μέ τόν Νεόφυτο ἔγγραφα πού θρίσκοντα στό Βρετανικό Μουσεῖο), ὅτι ὁ Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος εἶχε ὁπωσδήποτε τιμηθεῖ μέ τό διδακτορικό δίπλωμα κατ’ ἀρχάς ἀπό τό Πανεπιστήμιο τῆς Ὁξφόρδης καί ὕστερα ἀπό ἐκεῖνο τοῦ Cambridge. Συγκεκριμένα, ὁ Νεόφυτος ἀνακηρύχθηκε ἐπίτιμος Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας στό Πανεπιστήμιο τῆς Ὁξφόρδης τήν 1 Σεπτεμβρίου 1701, ἐνῶ τόν ἴδιο τίτλο ἔλαβε, δώδεκα μέρες ἀργότερα, ἀπό τό Πανεπιστήμιο τοῦ Cambridge, στίς 13 Σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους. Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ υπάρχουν τρία πολύ ἀποκαλυπτικά ἔγγραφα, τά δύο στή Βοδλειανή Βιβλιοθήκη τῆς Ὁξφόρδης (MS. RAL. J. 4°.f.115) καί τό ἄλλο στό Βρετανικό Μουσεῖο (MS. Harley 6941, ff.127-129).

Τό πρῶτο ἔγγραφο τῆς Ὁξφόρδης, στά Λατινικά, ἀναφέρει τά ἐξῆς: “Reverendissimus et Hon. Metropolita Philippopoleos Exarcha totius Thraciae et Drogoria creatus S.T.P. Sept. 1701 et Cantabrigiae ad eusdem admissus gradum 13 Sept. 1701”. Τό δεύτερο τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, στά Ἀγγλικά, εἶναι ἀκόμη πιά ἀποκαλυπτικό. Πρόκειται γιά ἐπιστολή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Tenison πρὸς τόν Δρα Covel, ὅπου διαβάζουμε:

“Sir, the Archbishop of Philippopoli in Romania is coming to Cambridge next week. I think he sets out from hence on Wednesday next. He comes recommended by my Lord Paget, Mr. Collier Ambassador for the Dutch at the Porte, and divers others: and to me by my Lord Manchester, who much approved of his wise behaviour at Paris in avoiding the Pope’s Nuntio and forbearing everything Latinized. He has been very well received at Oxford, and he comes recommended to Cambridge University by the Chancellor, the Duke of Somerset. He has a great desire in particular of seeing yourself, who best understand his language and the present state of the Greek church. Not doubting of your doing him all good wishes.

[Κύριε, Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Φιλιππόπολης στή Ρωμανία ἔρχεται στό Καίμπριτζ τήν ἐπόμενη ἐβδομάδα. Πιστεύω ὅτι ἀναχωρεῖ ἀπό ἐκεῖ τήν ἄλλη Τετάρτη. Ἐρχεται συστημένος ἀπό τόν ἡμέτερο Λόρδο Paget, τόν κ. Collier, Πρέσβυ τῶν Ὁλλανδῶν στήν Πύλη, καί διάφορους ἄλλους, καί πρὸς ἐμένα ἀπό τόν ἡμέτερο Λόρδο Manchester, ὁ ὁποῖος ἐνέκρινε πολύ τή σοφή του συμπεριφορά στό Παρίσι ἀποφεύγοντας τόν Νούντιο τοῦ Πάπα κι ἀπεκδεχόμενος κάθε τι το λατινόφωνον. Ἐγίνε πολύ καλὰ δεκτός στήν Ὁξφόρδη, ἔρχεται δέ συστημένος στό Πανεπιστήμιο τό Καίμπριτζ ἀπό τόν Πρύτανι, Δούκα τοῦ Σόμερσετ. Ἐπιθυμεῖ πολύ ιδιαίτερα νά δεῖ ἐσᾶς, ὁ ὁποῖος κάλλιστα καταλαβαίνετε τή γλώσσα του καί τήν παρουσία κατάστασε τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Μὴν ἀμφιβάλλοντας ὅτι τοῦ εὐχεστε τά βέλτιστα
Διαμένω μέ εἰλικρινῇ ἐκτίμηση

ὁ ἀγαπητός σας Ἀδελφός
ΘΩΜΑΣ ΚΑΝΤΟΥΑΡΙΑΣ].

Τό τρίτο, ὅμως, ἔγγραφο, ἐπίσης στά Ἀγγλικά, δέν ἀφήνει καμιὰ ἀπολύτως ἀμφιβολία γιά τό ὅτι τό Πανεπιστήμιο τῆς Ὁξφόρδης καί ὄχι ἐκεῖνο τοῦ Καίμπριτζ ὑπῆρξε ὁ πρωταρχικός σταθμός τοῦ Νεόφυτου ὅσον ἀφορᾷ τίς τιμητικές διακρίσεις πού τοῦ ἐπιδαψίλευσαν οἱ Ἀγγλοι, ἐνῶ τό Καίμπριτζ ἔρχοταν σέ δεύτερη μοῖρα. Τό ἔγγραφο αὐτό, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ ἐπιστολή τοῦ Edward Thwaites, Κοσμήτορος τοῦ Queen’s College τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης ἀπό τό 1699, πρὸς τόν Δρα Arthur Charlett, ἐφημέριο [chaplain] τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας τῆς Ἀγγλίας ἀπό τό 1697, δίνει μιὰ συνοπτική περιγραφή τῆς ἀπονομῆς ἀπό τό Πανεπιστήμιο τῆς Ὁξφόρδης τῶν τιμητικῶν τίτλων στόν Νεόφυτο καί τούς ἀκολουθοῦς του. Ἐχει δέ ἡ ἐπιστολή αὐτή ὡς ἐξῆς:

M S Bolland
13 f. 37,
f. 38

Sept. 2 1701

“Rev. Sir,

Yesterday at three o’ clock the Archbishop of Philippopoli was created doctor of divinity in the convocation house. His Physician made D. Med. and his presbyters and deacon, master’s of Arts, it was a mighty show and the solemnity was very decent.

After their admission, his grace made us a very excellent speech, all in plain proper hellenistick greek; and continued speaking near half an hour, and with great respect to the house, great gravity, great boldness, and a very manly voice. If you have not seen him, I hope you will in London; he is a man of admirable aire, and makes a gracefull appearance.

He commended the English nation for hospitality, the church of England, the University, the Chancellors’ civility to him, the Vice-Chancellor’s kindness, etc., in very round periods.

After that, we went to the theatre, had a latin song or two, which made about half an hour’s musick, and the company dispersed. The concourse was soe great, I have not seen it greater, except the Act.

The form of presentation had nothing singular in them,

except the last by the orator: we had one of his rants. *Prascento vobis hunc egregiu virum Athanasium-diaconnum, nomine suo apud omnes orthodoxos venerandum, ut gradu magistri in artibus insignitus, tandem fidem acrius, quam ipsi Episcopi, tueatur. They were the words, as I remember.*

I am very sorry you were not here at the reception and entertainment of this great man, for reasons I can not tell you in writing.

Indeed Dr. Woodroof has exerted himself and shown us that he does understand Greek.

I could not omit giving you this small account be pleased to excuse the freedom.

Reverend Sir,

Your most humble servant
E. Thwaites"

To

the Revd. Dr. Arthur Charlett
At Mr Sares, at Greys-Inn-Gate
London

(Endorsed): Mr Thwaites
Sept. 8 1701

abt. ye ABp of philippopoli
created Dr of Divinity in ye
Convocation house

Στό περιθώριο, στά ἄριστερά, διαβάζουμε:

+ Athanasius, archdeacon
- Neophitus, Archimandrite
- Gregorius, Protosyncellus
I. D. Ormond
2. Dr. Mander, Balliol
3. Wm Wyatt, ChCL

[“Αἶδεο. Κύριε,

Χθές στίς τρεῖς ἡ ὥρα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Φιλίππουπόλεως ἀνακηρύχθηκε διδάκτωρ τῆς Θεολογίας στήν αἴθουσα τελετῶν. Ὁ γιαντρός του ἀνακηρύχθηκε Διδάκτωρ Ἱατρικῆς, καί οἱ πρεσβύτεροι καί ὁ διάκονος, Μάστερς τῶν Τεχνῶν (Masters of Arts) ἦταν μιά ἐπιθλητική παράσταση καί ἡ ἱεροπρέπεια ὑπῆρξε πολύ εὐπρεπής.

Μετά τήν εἰσοδοχή τους, ὁ Θεοφιλέστατος ἔκαμε μιά πολύ ἄριστη ὁμιλία, ὁλόκληρη σέ ἀπλά σωστά ἑλληνιστικά ἑλληνικά· καί συνέχισε νά μιλά σχεδόν μισή ὥρα, καί μέ μεγάλο σεβασμό πρὸς τήν ὁμήγουρη· μεγάλο σοβαρότητα, μεγάλο θάρρος, καί μιά πολύ ἀνδροπρεπῆς φωνή. Ἄν δέν τόν ἔχεις δεῖ, ἐλπίζω ὅτι θά τό κάνεις στό Λονδίνο· εἶναι ἕνας ἄντρας μέ ἀξιοθαύμαστο ἀέρα, καί δημιουργεῖ μιά πολύ εὐγενική παρουσία.

Ἐπαίνεσε τό Ἀγγλικό ἔθνος γιά τή φιλοξενία, τήν Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας, τό Πανεπιστήμιο, τοὺς Πρυτάνεις, τοὺς Βοηθοὺς Πρυτάνεις, τήν καλωσύνη κλπ., μέ πολύ ἀδρές περιόδους.

Μετά ἀπό αὐτά, πῆγαμε στό θέατρο, εἶχαμε ἑνα-δυσὸ λατινικά τραγούδια, πού δημιούργησαν περίπου μισῆς ὥρας μουσική, καί ἡ ὁμήγουρη διαλύθηκε. Ἡ διαδικασία ὑπῆρξε τόσο μεγάλη, πού δέν εἶδα μεγαλύτερη, ἐκτός ἀπὸ τήν Πράξη.

Οἱ τύποι τῆς ἀπονομῆς τῶν διπλωμάτων δέν εἶχαν τίποτε τό ἰδιαίτερο, ἐκτός ἡ τελευταία ἀπὸ τόν ρήτορα: εἶχαμε μιά ἀπὸ τίς φλυαρίες του. [Ἀκολουθεῖ ἡ λατινική προσφώνηση πρὸς τόν τιμώμενο διάκονο Ἀθανάσιο]. Αὐτές ἦταν οἱ λέξεις ὅπως τίς θυμᾶμαι.

Λυπᾶμαι πολύ πού δέν ἦσαν ἐδῶ στή δεξίωση

καί φιλοξενία πρὸς τόν μεγάλο αὐτόν ἄνδρα, γιά λόγους πού δέν μπορῶ νά σᾶς ἀναφέρω γραπτῶς.

Πραγματικά ὁ Δρ. Woodroof εἶχε ξεπεράσει τόν ἐαυτό του καί μᾶς ἔδειξε ὅτι πράγματι καταλαβαίνει Ἑλληνικά.

Δέν μπορούσα νά μὴν σᾶς παράσχω αὐτὴ τῇ μικρῇ ἀναφορά· νά ἔχετε τὴν εὐχαρίστηση νά μέ συγχωρέσετε γιά τὴν ἐλευθερία.

Αἰδεσιμώτατε Κύριε,
Ὁ πῶς ταπεινὸς σας ὑπῆρέτης
E. Thwaites"]

Σημείωση: Ἀπὸ τὰ πῶς πάνω κείμενα, πληροφοροῦμαστε, λοιπόν, ὅτι ἐκτός ἀπὸ τόν Ἀρχιεπίσκοπο Νεόφυτο, τιμήθηκαν ἀπὸ τό Πανεπιστήμιο τῆς Ὁξφόρδης ὁ προσωπικός του γιαντρός (τοῦ ὁποίου τό ὄνομα δέν μᾶς δίδεται), ὅπως ἐπίσης ὁ Ἀρχιδιάκονος Ἀθανάσιος, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος καί ὁ Πρωτοσύγκελλος Γρηγόριος. Πληροφοροῦμαστε, ἐπίσης, ὅτι ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου τῆς Ὁξφόρδης, ὁ Δρ. Woodroffe [καί ὄχι Woodroof ὅπως ἀναφέρεται λανθασμένα στό κείμενο αὐτό], μιλοῦσε ἢ γνώριζε καλά Ἑλληνικά. Ἐπίσης ὅτι ὁ Νεόφυτος εἶχε συναντηθεῖ μέ τόν Γάλλο βασιλιά Λουδοβίκο ΙΔ' καθ' ὁδόν πρὸς τό Λονδίνο καί ὄχι κατὰ τὴν ἐπιστροφή του στήν ἔδρα του, ὅπως ἐσφαλμένα ἀναφέρει ὁ Κ. Σάθας, πράγμα πού θά ἦταν ὁπωσδήποτε ἀδύνατο μετὰ τίς ἔκδηλες "φιλοπροτεσταντικές" ἐνέργειές του καί τίς σχέσεις του μέ τόν προτεστάντη William.

Ἐχομε ὁμῶς καί τὰ πῶς κάτω κείμενα, πού δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα "Post Boy" τοῦ 1701-1702, οἱ ὁποῖες ἦταν ἄγνωστες, ἐξ ὧων γνωρίζω, σέ προηγούμενους μελετητές. Ἰδιαίτερο δέ ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν οἱ πληροφορίες σχετικά μέ τὴν προσωπογραφία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νεόφυτου, τὴν ὁποία εἶχε φιλοτεχνήσει ὁ Robert White, προφανῶς εὐθύς μετὰ τίς τιμητικές διακρίσεις πού εἶχαν ἀπενεμίει στὸν Ἑλληνα Ἀρχιεπίσκοπο τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ὁξφόρδης καί τοῦ Cambridge, τυπώθηκαν δέ καί πωλοῦνταν τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1702, ὅποτε καί ἐξηγεῖται ἡ ὑπαρξὴ περισσότερων ἀντιτύπων.

Post Boy

979 23-26 Aug. 1701

A Greek Patriarch is arrived here with a Retinue of 12 Persons, having Letters of Recommendations from his Excellency the Lord Paget [William, 6th Baron, 1637-1713, Ambassador at Constantinople 1693-1702, ὑπῆρξε ἀποφασιστικός παράγων στὴ σύναψη τῆς Συνθήκης Εἰρήνης τοῦ Κάρλοβιτ, Peace of Carlowitz, 1699], and Monsieur Collier, the Dutch Ambassador of Constantinople, since his arrival he dined with his Grace the Arch-Bishop of Canterbury, as also with his Grace the Duke of Ormond.

985 6-9 Sept. 1701

Last week the Greek Arch-Bishop of Phillipopoli went to Oxford, where, upon the Recommendation of his Grace the Duke of Ormond, Chancellor of that famous University, he was complimented with the Degree of Doctor of Divinity, and some of his Deacons were admitted Masters of the Arts. There were present on this occasion a great concourse of Learned Men; and it is observable, that he made an excellent Speech, in the Lower House of the Convocation, in Old Greek, which is much applauded; after which he was

Nobly Treated, Ec., and was extremely pleased with his courteous Entertainment.

1203 4-6 December 1701

The Grecian Arch-Bishop of Philopouli [sic] was introduced to his Majesty at Kensington last Sunday, by his Grace the Archbishop of Canterbury and the Bishop of London, whose Effigies is near finished by Mr White, and will be published very speedily.

1050 5-7 February 1702

Lately published, the Effigies of the Grecian Archbishop (who was introduced to his Majesty at Hampton Court, by his Grace the Archbishop of Canterbury and the Bishop of London, the 30th of November last) is now publish'd by R. White, and sold at his House in Bloomsbury Market.

[“Ταχυδρομικό Ἀγόρι

23-26 Αὐγούστου 1701 (ἀρ. 979)

Ἦνας Ἑλληνας Πατριάρχης ἀφίχθηκε ἐδῶ μέ μία Συνοδεία 12 προσώπων, ἔχοντας Συστατήριες Ἐπιστολές ἀπό τήν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τόν Λόρδο Paget [William, 6ον Βαρῶν, Πρέσβυ στήν Κωνσταντινούπολη, 1613-1702, σύμβουλο Συνθήκης Εἰρήνης Carlowitz 1699] καί τόν κύριο Collier, τόν Ὀλλανδό Πρέσβυ στήν Κωνσταντινούπολη, ἀφότου ἀφίχθηκε συνέφαγε μέ τόν Σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Καντουαρίας, ὅπως ἐπίσης καί μέ τόν Σεβασμιώτατο Δούκα τῆς Ormond.”

“6-9 Σεπτεμβρίου 1701 (ἀρ. 985).

Τήν περασμένη ἐβδομάδα ὁ Ἑλληνας Ἀρχι-Ἐπίσκοπος τῆς Φιλιππόπολης πῆγε στήν Ὁξφόρδη, ὅπου, μετά ἀπό Εἰσήγηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Δούκα τῆς Ormond, Πρύτανι τοῦ περιφήμου ἐκείνου Πανεπιστημίου, τιμήθηκε μέ τό πτυχίο τοῦ Διδάκτορος τῆς Θεολογίας, μερικοί δέ ἀπό τοῦς Διακόνους του ἔγιναν δεκτοί ὡς Masters of Arts. Παρέστησαν στήν ἐκδήλωση αὐτή πληθος Παιδευμένων Ἀνδρῶν καί ἀξίζει μνείας, ὅτι αὐτοῦς ἔκαμε μίαν ἐξαίρετη ὁμιλία, στήν Κοινή Αἴθουσα Συγκεντρώσεων, σέ Παλαιά Ἑλληνικά, ὅπερ γίνεται πολύ εὐπρόσδεκτο· στή δέ συνέχεια φιλοξενηθῆκε εὐγενῶς, κτλ., καί ἔμεινε ἐξαιρετικά εὐχαριστημένος ἀπό τήν εὐγενική περιποίησι.”

“4-6 Δεκεμβρίου 1701 (ἀρ. 1023)

Ὁ Ἑλληνας Ἀρχι-Ἐπίσκοπος τῆς Φιλόπουλης (sic) παρουσιάστηκε πρὸς τήν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα στό Kensington τήν περασμένη Κυριακή, ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Καντουαρίας καί τόν Ἐπίσκοπο τοῦ Λονδίνου, τοῦ ὁποίου ἡ προσωπογραφία εἶναι σχεδόν ἔτοιμη ἀπό τόν κ. White, καί θά τυπωθεῖ πολύ γρήγορα”.

“5-7 Φεβρουαρίου 1702 (ἀρ. 1050)

Πρόσφατα τυπωμένα, ἡ προσωπογραφία τοῦ Ἑλλήνα Ἀρχιεπισκόπου (ὁ ὁποῖος παρουσιάστηκε πρὸς τήν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα στό Hampton Court, ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Καντουαρίας καί τόν Ἐπίσκοπο τοῦ Λονδίνου, στίς 30 τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου) εἶναι τώρα τυπωμένη ἀπό τόν R. White, καί πωλεῖται στόν Οἶκο του στήν Bloomsbury Market”.

Σημείωση: Στίς δύο τελευταῖες εἰδήσεις παρατηρεῖται κάποια σύγχυση ὡς πρὸς τή συνάντησι τοῦ Νεόφυτου μέ τόν Ἀγγλο Βασιλιά William III στίς 30 Νοεμβρίου 1701: στήν μέν πρώτη εἰδησι, ἡ συνάντησι ἐγένετο στό παλάτι τοῦ

Kensington στό Δυτικό Κεντρικό Λονδίνο, ἐνῶ στή δεύτερη, στό παλάτι στό ἐκτός Λονδίνου Hampton Court. Ὅπως καί νά ἔχουν ὅμως τά πράγματα, ἡ σπουδαιότητα τῆς εἰδήσις ἔγκειται στό γεγονός τῆς συνάντησις μέ τόν Ἀγγλο βασιλιά, καί μάλιστα μέ τήν παρουσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καί τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Λονδίνου, τῶν δύο δηλαδή ἰσχυροτέρων τότε ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας στό Λονδίνο, ἂν ὄχι καί σέ ὅλη τήν Ἀγγλία. Μποροῦμε, ὅμως, ἐπίσης νά συμπεράνουμε μέ κάποια βεβαιότητα ὅτι ὁ Νεόφυτος καί ἡ συνοδεία του δέν πρέπει ν’ ἀναχώρησαν ἐπιστρέφοντες οἶκαδε μέσα στό καταχείμωνο τοῦ 1701/1702, ἀλλά μάλλον μετά τήν ἐκτύπωσι καί τῆς προσωπογραφίας του, δηλαδή γύρω στήν ἀνοίξι τοῦ 1702, ὅταν μάλιστα εἶχε, ὅπως εἶδαμε, ἀποθιώσει μέ τέτοιο τραγικό τρόπο ὁ προστάτης του βασιλιάς William III γιά νά ξαναβρεθεῖ καί πάλιν ἡ Ἀγγλία, μέ τήν ἐπέμβασι μάλιστα καί τῆς Γαλλίας, μέσα σέ ἐμφύλιο πολεμικό ἀναθρασμό ὡς πρὸς τό θέμα τῆς διαδοχῆς στόν Ἀγγλικό Θρόνο. Συνεπῶς κάθε παράτασι τῆς παραμονῆς τοῦ Νεόφυτου στήν Ἀγγλία τήν ἐποχὴ αὐτὴ ἦταν ὄχι μόνο ἄσκοπη, ἀλλά καί ἐπικίνδυνη.

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ CAMBRIDGE

ΛΟΓΟΣ τοῦ ἱερωτάτου καί σεβασμιωτάτου ΝΕΟΦΥΤΟΥ, Μητροπολίτου τῆς ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ, πρὸς Ἀκαδημίαν τῆς ΚΑΝΤΑΒΡΙΓΙΑΣ, II’ Σεπτεμβρίου. Ὅτ’ εἰς τήν τάξιν τῶν ἐκεῖ Ἱεροδιδασκάλων τῆς Θεολογίας ἐνεγράφη.

ORATIO Sanctissimi et Reverendissimi Vin NEOPHYTI Metropolitae PHILIPPOLIS ad Academician CANTABRIGIENSEM XIII Septembris, Cum ad Gradum Doctoratus in S. Theologia admitteretur.

Cum Versione Latina Imprimatur, Ri. Bentley. Acad. Cantab. Procancellarius CANTABRIGIAE, Typis Academicis. M.DCCI

EKEINH ἡ μέλισσα, ἡ Φιλόπονος, ἡ σοφὴ καί ἐργάτις, ἥς τοὺς πόνους Βασιλεῖς καί ἰδιῶται εἰς ὑγίειαν προσφέροντα, ὡς ὁ σοφώτατος Σιραχίδης ἔλεγεν, αὕτη (λέγω) συνάγουσα τόν γλυκύτατον καρπὸν τοῦ μέλιτος ἀπὸ πολλῶν καί διαφόρων ἀνθέων, οὐχὶ μόνον περιέρχεται τά ὑψηλά δένδρη, τρυῶσα ἐκ τῶν ἀνθέων ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ οὐκ ἀπαξιοῖ λαμβάνειν καρπὸν γλυκύτατον ἀπὸ τοῦ χθαμαλοῦ θύμου. Ὑμεῖς δέ, ὦ ὑψηλότατε Βιντζηκαντζηλάριε, καί σοφολογιώτατοι Ἱεροδιδάσκαλοι τῆς Ἱερᾶς Θεολογίας, καί οἱ λοιποὶ πάντες ἐκάστης τέχνης καί Ἑποτήρης, οὐχὶ μόνον ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καί ἡνθισμένων δένδρων τῶν ἀρετῶν ὑμῶν συνάγετε τό μέλι τό πνευματικόν τῆς σοφίας καί διατρέφετε, καταγλυκαίνοντες καί ἡδύνοντες τὰς ψυχὰς καί τὰς καρδίας τῶν σπουδαίων καί παντὸς τοῦ Χριστεπωνύμου λαοῦ· ἀλλὰ καί ἡμᾶς (sic) ἡξιώσατε τῆς τοιαύτης γλυκύτητος, προθιβάζοντες εἰς τόν βαθμόν τῆς Ἱεροδιδασκαλίας, καί ἀνάμεσον ὑμῶν εἰς μίαν ἐξαιρετον περιωπῆν τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος καί σοφολογιότητος. Διὸ καί ἡμεῖς ἀναγκαῖον ἐστὶν εἰπεῖν τά καθήκοντα περὶ τῆς περιφήμου ταύτης Ἀκαδημίας, οὐχ ὡς βουλόμεθα, ἀλλ’ ὡς δυνάμεθα. Ἰδιὸν ἐστὶ τῆς σοφίας καί διδασκαλίας, ὦ μεγαλοπρεπέστατε Βιντζηκαντζηλάριε, καί σοφολογιώτατοι Ἱεροδιδάσκαλοι, τό θηρεῦεν

ἀνθρώπους· ἐπεὶ καὶ ἄνθρωποι θηρεύονται καὶ συλλαμβάνονται, ὥς ἰχθύες· ὥς ἔλεγεν ὁ Κύριος, Δεῦτε ὁπίω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλίες ἀνθρώπων. Οὐκ ἄλλο δηλονότι αἰνιττόμενος, εἰ μὴ τὴν διδασκαλίαν, καὶ τὸν λόγον. Οὐκ ἔστι γὰρ ἀμφίβληστρον καὶ δικτυον ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ὥς ἡ διδασκαλία πεπλεγμένη ἀπὸ λόγων, ἐν οἷς σαγηνεύεται ὁ ἄνθρωπος, καὶ οἰκείουται τῷ Θεῷ, ἵν' αἰώνως μακαρίζεται. Αὕτη ἐστὶν ἀμφίβληστρον, ἡ διδασκαλία δηλαδή, θαλλομένη εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη, δέξια καὶ ἄριστερά, καὶ περὶ τῶν παρόντων, καὶ περὶ τῶν μελλόντων· αὕτη ἄγκιστρον· τοῖς γὰρ λόγοις καὶ μαρτυρίαις τοῦ πνεύματος λαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν σπλάγχχνων, καὶ ἁλίζει εἰς τὸ φῶς τῆς Θεογνωσίας· ἐπειδὴ καὶ ἄνθρωπος ἐστὶ φῶς διὰ τὸν νοῦν τῆς Ἐπιστήμης καὶ σοφίας δεκτικός· μένων γὰρ τοὺς πολλοὺς κόπους καὶ ἰδρώτας, ὕστερον ἐπιγίγνεται καὶ ἀναφαίνεται καὶ γεννᾶται ἡ σοφία εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν τοῦ σπουδαίου, καὶ τότε γίγνεται Φῶς. Ἐπειδὴ καὶ ἐν τῷ σκότει ὧν διαπερὰ τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, διαθρεῖ τὰ πλάτη τῆς γῆς, εἰς τὸν ἀέρα ἵπταται, συμπεριτρέχει τῇ σελήνῃ, συγκινεῖται τοῖς ἄστροις, συναυγάζει τῷ ἡλίῳ, διασχίζει καὶ διαπερὰ πάσας τὰς οὐρανίους σφαῖρας· καὶ ἐρευνῶν τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων σφαιρῶν, καὶ διαζητῶν τὸ κινεῖον καὶ τὸ ἀκίνητον, καὶ διαφεύγων τὴν ἀπειρίαν τῶν κινούντων καὶ κινουμένων, φθάνει εἰς τὸ πρῶτον ἀκινήτως κινεῖον, ὅπερ ἐστὶν αὐτός ὁ Θεός. Οὕτως ἡ σοφία ἀναβιβάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ὄντως σοφίαν, ἥ μᾶλλον εἰπεῖν, εἰς τὴν αὐτοσοφίαν, ἣτις ἐστὶν ὁ Θεός, ὅπερ ἐστὶ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Τρίχα διαιροῦσι τὴν σοφίαν οἱ ἱεροὶ θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, εἰς Φυσικὴν Ἐπιστήμην, ἣν ἐπικαταίει ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς διδασκαλίας· κατὰ δεῦτερον τρόπον, εἰς σοφίαν ὑπερφυσικὴν· καὶ αὕτη ἐστὶ διπλῇ, κτιστῇ καὶ ἄκτιστος· κτιστῇ ἐστὶν ἡ πίστις ἡ ἁγία, ἄκτιστος ἐστὶν ἡ ἀνυπόστατος σοφία τοῦ Θεοῦ, ὁ Υἱός καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Αὗται εἰσιν αἱ τρεῖς, δηλονότι κατὰ τάξιν καὶ ἀριθμόν· καὶ ὑπηρετεῖ ἡ πρώτη τῇ δευτέρᾳ, καὶ ἡ δευτέρα τῇ τρίτῃ, ἣτις ἐστὶν ὁ Θεός. Ἰνα οὖν ἔλθῃς λοιπὸν εἰς τὴν αὐτοσοφίαν τοῦ Θεοῦ, ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ δευτέρα σοφία, ἡ Πίστις· ἵνα δέ ἔχῃς ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς πνευματικῆς σοφίας, ἥ ἐστὶν ἡ ἁγία Πίστις, ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ Φυσικὴ σοφία, ἡ διδαχὴ, ἣν ὀνομάζουσι θύραν, δι' ἣς εἰσερχόμεθα εἰς τὰ Θεῖα καὶ ἱερά ἀνακτόρια τῆς πνευματικῆς σοφίας, καὶ διὰ ταύτης εἰς Θεόν. Διὸ καὶ ὁ Κύριος ἐπηγγείλατο λέγων, Ἐρευνάτε τὰς γραφάς, ὅτι ἐν αὐταῖς εὕρησθε ζωὴν αἰώνιον. Ἄνευ γοῦν τῆς σοφίας καὶ οπουδῆς οὐδεὶς δύναται γνῶναι τὰς γραφάς· καὶ ἄνευ ταύτης τῆς γνώσεως οὐ δύναται τις εὑρεῖν τὴν ὁδὸν τὴν ἀνάγουσαν ἡμᾶς εἰς τὴν πόλιν τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ. Περὶ ταύτης τῆς σοφίας λέγει ὁ Θεός, ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Ἀριθμῶν, Ποίησον σεαυτὸν δύο σάλπιγγας ἀργυρᾶς, ἐλάτας ποιήσεις αὐτάς, ἀνακαλεῖν τὴν συναγωγὴν, καὶ ἐξαίρειν τὰς παρεμβολάς, καὶ ἔσται ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον εἰς γενεὰς ὑμῶν. Δύο τοιαύτας σάλπιγγας φημί ἐγώ, τότε ὑψηλότατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον Καντζηλάριον, Δούκαν Σωμερσετέων, καὶ τὸν Βιντζηκαντζηλάριον τῆς περιφήμου ταύτης Ἀκαδημίας τῆς Κανταβριγίας. Ὡς γὰρ αἱ σάλπιγγες χρῶνται πνευματικῇ ἐκ τῶν ἐντοσθίων ἐξερχομένων· οὕτω καὶ ἡμετέρα ὑψηλότης, ὡ ἱεροὶ διδάσκαλοι, προσχρῆται τῇ ἑσῶθε διδασκαλίᾳ τοῦ πνεύματος, ἣς ἐξερχομένης πραγματεύεται ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τίς δύναται εἰπεῖν καὶ

ἀπαριθμῆσαι κατὰ μέρος πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματα τῶν δύο ὑψηλοτάτων, Καντζηλαρίου τε καὶ Βιντζηκαντζηλαρίου, καὶ τῶν Ἱεροδιδασκάλων τῆς ἱερᾶς Θεολογίας, καὶ πάντων τῶν λοιπῶν; οὐδ' ἦν ἔχω τὴν ρητορικὴν ἐκείνων τῶν παλαιῶν ἡρώων, δυνάμην ἂν εἰπεῖν, ὅσα ἂν ἐβουλόμην. Τίς γὰρ ἀξίως ἐπαίνεσει τὴν εὐτακτον ἁρμονίαν, ἰσομετρίαν τε καὶ εὐαρμοσίαν τῶν Φροντιστηρίων τῆς περιφήμου Ἀκαδημίας Κανταβριγίας, καὶ μάλιστα τὸ τῆς ὑπερουσίου Τριάδος περικαλλέστατον καὶ ὠραιότατον; Ἦν δυνηθεῖ τις ἐξαντλήσαι τὴν θάλασσαν ἐνὶ ἐλαχίστῳ σκουταρίῳ, δυνηθεῖ γέ καὶ διὰ γλώσσης εἰπεῖν τὰ πρέποντα περὶ τῆς περιφήμου ταύτης Ἀκαδημίας, Διὰ τοῦτο γοῦν παύω τοῦ λέγειν, ἐπειδὴ οὐκ ἔχω τὴν ἰσχύν, ὁμοίαν τῇ βουλήσει. Δέομαι μόνον τῆς μακαρίας καὶ ζωοποιῆς καὶ ἀδιαίρετου καὶ ἀσυγχύτου Τριάδος, ἐνός τῆ φύσεως καὶ μόνου Θεοῦ, ἵνα φυλάσῃ, στηρίξῃ, καὶ διατηρῇ τὸν γαληνότατον ὑμῶν Βασιλέα καὶ Κύριον, Κύριον ΓΟΥΔΙΕΛΜΟΝ· σὺν αὐτῷ δέ καὶ τὸν πανιερώτατον καὶ σοφώτατον Ἀρχιεπισκοπον τῆς Καντουαρίας, καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς Ἀρχιεπισκόπους τε καὶ Ἐπισκόπους τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας· ὁμοίως δέ καὶ τὸν διαπρεπέστατον Κατζηλάριον, καὶ ἐνδοξότατον Βιντζηκαντζηλάριον, σὺν τοῖς Ἱεροδιδασκάλους τῆς ἱερᾶς Θεολογίας, καὶ τοῖς λοιποῖς ἐκάστης τέχνης καὶ Ἐπιστήμης, καὶ ἅπαντι τῷ τιμίῳ χορῷ τῶν σπουδαιῶν, ἐν μὲν τῇ παρουσίᾳ ζωῇ ἀνόσους, ἀτρώτους, ὑγιεῖς, μακροβίους· ἐν δέ τῇ μελλούσῃ ἀξίως ἀκούσαι τῆς μακαρίας ἐκείνης φωνῆς παρὰ τοῦ Κυρίου, Εὐ δοῦλε ἀγαθέ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα εἰ πιστός, ἐπὶ πολλῶν σέ καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν χαράν τοῦ Κυρίου σου· ἥς ἀξιοθεῖνμεν πάντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως ΝΕΟΦΥΤΟΣ.”

Ὁ Ἦλιουπόλεως Γεννάδιος, σχολιάζων τὴν ὁμιλία αὐτῇ τοῦ Φιλιππουπόλεως Νεοφύτου, τὴν ὁποία τόσο πολὺ ἐπαίνεσαν οἱ Ἀγγλοὶ ἀκροατές του στὰ Πανεπιστήμια τῆς Ὁξφόρδης καὶ τοῦ Καίμπριτζ, γράφει ὅτι “οὐσιαστικῶς δὲν ἐνέχει καμμίαν σπουδαιότητα· ἂν ἀφαιρέσωμεν τὰς ὀλίγας λέξεις τὰς ὁποίας ἀφιερώνει εἰς τὴν περὶ “κινήτων” καὶ “κινήτικων” καὶ τοῦ “πρώτου κινεῖντος ἅμα καὶ ἀκινήτου” τοῦ Ἀριστοτέλους, τὰ λοιπὰ συνίστανται εἰς λόγια κενά”. Προσθέτει δέ ὅτι “ἡ ἀπλὴ ἀνάγνωσις τοῦ λόγου ἐκείνου ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Νεόφυτος δχι μόνον τὴν Ἑλληνικὴν δὲν ἐγνώριζε καλῶς, ἀλλ’ οὔτε βάθος τι εἶχεν εἰς τὰ νοήματα καὶ τὰς σκέψεις του. Ἡ ἐπιτυχία του καὶ ὁ θορύβος τὸν ὁποῖον προὐκάλεσε περὶ τὸ ὄνομα του ὀφείλονται εἰς ἄλλους λόγους”. Δηλαδή στὸν φιλοπροτεσταντισμὸ τοῦ Νεόφυτου, ἡ μᾶλλον στὴν κίνησιν πρὸς ἔνωσιν τῶν Ὁρθοδόξων μὲ τοὺς Προτεστάντες τῆς Ἀγγλίας! Ἐνα ἐπίσης σημεῖο πού πρέπει νὰ τονισθεῖ ἐδῶ εἶναι ὅτι, ἐνὸς τῷ πρωτότυπο, ὅπως καὶ ἀντίγραφα τῆς ὁμιλίας τοῦ Νεόφυτου στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Cambridge διασώζονται μέχρι σήμερα, ἡ ὁμιλία πού ἔκανε στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφόρδης δὲν ἔχει θρεθεῖ. Θὰ μπορούσαμε συνεπῶς νὰ ὑποθέσουμε ὅτι πολὺ πιθανόν ἡ ὁμιλία τοῦ Cambridge νὰ εἶναι ἡ ἴδια μ’ ἐκείνῃ τῆς Ὁξφόρδης, μὲ ἀλλαγμένην μόνον τὴν προσφώνησιν τῶν ὀνομάτων τοῦ Πρύτανιν καὶ τοῦ Ἀντιπρύτανιν.

(στὸ ἐπόμενο ἢ συνέχεια)

ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΠΕΝΘΗ: Ζέλα Κ. Μούσκα

ΖΕΛΑ ΜΟΥΣΚΑ

(Από την Αμμόχωστο)

Πέθανε τό Σάββατο, 23 Σεπτεμβρίου 2000, στην Αθήνα, η Ζέλα Μούσκα από την Αμμόχωστο, σέ ηλικία 78 χρόνων.

Η έκλιπουσα ήλθε στην Αγγλία πρίν τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο καί κατοικούσε στην περιοχή Barnet. Έγκαταστάθηκε στην Αθήνα μέ τόν σύζυγό της Κυριάκο Μούσκα από τό 1977. Ήταν εξαίρετος χαρακτήρας, υπόδειγμα συζύγου, μητέρας καί γιαγιάς. Αγαπητή σέ όλους πού είχαν την ευκαιρία νά την γνωρίσουν.

Διακρινόταν γιά την καλωσύνη, την ευγένεια καί φιλοξενία της. Υπήρξε ενεργό μέλος της Βοηθητικής Αδελφότητας του Αποστόλου Ανδρέα καί τιμήθηκε ιδιαιτέρως από τόν άοιδιμο Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Αθηναγόρα.

Αφήνει πίσω της τόν σύζυγό της Κυριάκο, τά παιδιά της Ζήνωνα, Γκλόρια, Γιώργο, εγγόνια καί δισέγγονα.

Η κηδεία της άδέχαστης Ζέλας έγινε στην εκκλησία του Τιμίου Σταυρού καί Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Golders Green Road Λονδίνου την Τρίτη, 3 Οκτωβρίου 2000, στίς 11.30 π.μ. καί ή ταφή της στό κοιμητήριο του Hendon Holders, Hill Road, London NW4.

Της νεκρωσίμου ακολουθίας προέστη ό Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγόριος, συμπαραστατούμενος από τούς Θεοφιλεστάτους Επισκόπους Κυανέων κ. Χρυσόστομο καί Ζηνουπόλεως κ. Αρίσταρχο.

ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ

ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Πρός τόν
αγαπητόν όμογενή καί έν Κυρίῳ συνεργάτη
κ.Κυριάκον Μούσκα, τά παιδιά, εγγόνια
καί δισέγγονα καί τούς λοιπούς οίκειους του.
Ένταῦθα.

Μέ πολλή θλίψη πληροφορήθηκα τό θάνατο καί την αποχώρηση από τή σκηνή τούτου του κόσμου της προσφιλοῦς σας συζύγου, μητέρας καί γιαγιάς, καί σέ μās λίαν αγαπητῆς όμογενοῦς, της αείμνηστης Ζέλας Κυριάκου Μούσκα.

Ο Κύριος την έκάλεσε κοντά του ὕστερα από σύντομη καί επώδυνη άρρώστεια, ή όποία τελικά την κατέβαλε, παρά τίς υπέράνθρωπες προσπάθειες τών γιατρών καί τή δική σας στοργή καί αγάπη. Έτσι ή λίαν αγαπητή καί σεβαστή κα. Ζέλα έφυγε από τούτον τόν κόσμο καί μετατέθηκε στόν άλλο, τόν αληθινό καί αιώνιο, γιά νά λάβει τόν μισθό τών κόπων της από τόν δίκαιο καί φιλόνθρωπο Θεό. Καί σεις θά στερηθεῖτε της φυσικής της παρουσίας, της

στοργῆς καί μεγάλης αγάπης πού σās περιέβαλε όλους στό χρόνο της ζωῆς της.

Η έλλειψη της δυναμικής της παρουσίας θά σās στοιχίσει όλους, - καί ιδιαίτερα σέ σās αγαπητέ μου κ. Κυριάκο - καί δικαιολογημένα.

Γιατί γιά όλόκληρες δεκαετίες συνδεσάτε καί μοιραστήκατε τή ζωή σας στίς χαρές καί τίς λύπες σας. Έκάμετε οικογένεια. Ο Χριστός σās αξίωσε νά δεῖτε παιδιά, εγγόνια καί δισέγγονα μεγαλωμένα, αγαπημένα καί άριστα έγκατεστημένα μέσα στην κοινωνία, καί στην Αγγλία καί στην Ελλάδα καί την Κύπρο. Όλοι σας μείνατε συνδεδεμένοι καί αγαπημένοι σάν μιá μεγάλη οικογένεια. Η αείμνηστη Ζέλα Κ. Μούσκα είχε πολλές άρετές. Ήτανε πρόσωπο χαριτωμένο, έντιμο καί σεβαστικό. Γι' αυτό καί όλοι την αγαπούσαμε καί την εκτιμούσαμε πολύ. Καί γι' αυτό ή Μητέρα Έκκλησία τό Οικουμενικό μας Πατριαρχείο τίμησε καί σās καί τή σύζυγό σας γιά την προσφορά σας στην Παιδεία, τή φιλανθρωπία καί την πρόοδο της Έκκλησίας μας στό Ήνωμένο Βασίλειο.

Γι' αυτό νά ευχαριστήσετε τόν Άγιο Θεό γιά τή ζωή, τή στοργή καί τούς κόπους καί την προσφορά της αείμνηστης συζύγου σας Ζέλας Κ. Μούσκα. Η άφοσίωση της προς την Έκκλησία καί την οικογένεια, ή προσήλωση στίς παραδόσεις του Γένους, ό σεβασμός καί ή ευγένειά της καί ή μητρική στοργή καί φροντίδα της γιά την οικογένειά της, τόν άνδρα καί τά παιδιά της. Όλα αυτά ήτανε μερικά από τά πολλά προσόντα καί τίς άρετές μέ τίς όποιες ήταν στολισμένη ή αείμνηστη Ζέλα Κ. Μούσκα. Καί έτσι τώρα, φορτωμένη χρόνια καί κόπους από τούτη τή ζωή μετατέθηκε καί σās άφηκε όρφανούς καί περίλυπους. Όμως από ψηλά στους ούρανούς θά σās θυμάται, θά σās σκέπτεται καί θά προσεύχεται γιά την υγεία καί την ευτυχία σας. Καί σεις, μέ τή σειρά σας νά παρακαλέσετε τόν Κύριο ήμῶν Ίησοῦ Χριστό νά την δεχθεῖ καί νά την αναπαύσει μέ τούς Άγίους καί τούς φίλους Του.

Προσεύχομαι γιά σās καί συμμετέχω στό μεγάλο πένθος της οικογένειάς σας καί διατελῶ μετά πολλῆς έν Κυρίῳ αγάπης καί ευχῶν.

Τῆς αείμνητης Ζέλας Κυριάκου Μούσκα αἰωνία ή μνήμη

Λονδίνο, 25 Σεπτεμβρίου 2000."

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΖΕΛΑ ΜΟΥΣΚΑ
ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΑΝΕΩΝ
κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

“Σεβασμώτατε Ἁγίε Θυατεῖρων κ. Γρηγόριε,
ἀξιότιμε κ. Μούσκα,
ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Ὁ θάνατος διαρκῶς μεταμορφώνει τὴν κοινωνία, ἐντὸς τῆς ὁποίας καθ’ ἓνας ἀπὸ μᾶς δημιουργεῖ τὴν ζωὴν του. Ἐνῶ ἔλαί μου μέσα στὸ αἷμα μας, στὸν ὄργανισμό μας κ’ ὅλοι ἔχουμε τὴ θεβαιότητα, δὲν θὰ τὸν διαφύγουμε, ἐν τούτοις μὲ πόνο καὶ μὲ πικρία τὸν ἀντιμετωπίζουμε κάθε φορά καὶ περισφίγγεται ἡ ψυχὴ τόσο βαθύτερα, ὅσο ἀγαπητότερα εἶναι τὰ πληττόμενα πρόσωπα μὲ τὰ ὁποῖα συνδεόμεθα μὲ αἰσθήματα ἀγάπης, τρυφερότητας καὶ εὐγνωμοσύνης, μὲ αἷμα καὶ ἀκατάλυτους βιολογικούς δεσμούς.

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Μιά ἐκλεκτὴ συμπολιτίσά μας, ἡ ἀείμνηστη Ζέλα Κυριάκου Μούσκα, κατέρχεται στὸν τάφο καὶ ἡ συγκίνηση τῆς κοινότητάς μας, πού τὴ συνοδεύει, εἶναι ἀπάνασμα τῆς θαθείας ἐκτιμῆσεως, μὲ τὴν ὁποία τὴν περιέβαλε καθ’ ὅλην τὴν τὴν ζωὴν, αὐτὴν τὴν ἴδια προσωπικά καὶ τὴν οἰκογένειά της.

Εἰς τὴν Κύπρο ἐγεννήθη καὶ ἐμεγάλωσε ἡ Ζέλα. Ἐξυπνὴ, δυναμικὴ καὶ γεμάτῃ ψυχικὴς χάρες καὶ ὁμορφιές. Οἱ οἰκονομικὲς δυσκολίες στὴ Μεγαλόνησο τὴν ἔφεραν μὲ τὸν σύζυγό της Κυριάκο στὸ Λονδίνο, πρὸς ἐξεύρεση καλυτέρας τύχης. Ἐδῶ ἔστησαν τὸ σπιτικό τους, ὅπου ἐκείνη μέσα στὸν οἶκο της ἔδινε τὸν τόνο τῆς ζωῆς. Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς οἰκογενείας τῆς ἦταν ἀτμόσφαιρα αἰσιοδοξίας καὶ ἐνθάρρυνσης πρὸς τὸν σύζυγό της γιὰ οἰκονομικὴ πρόοδο, ἦταν ἀτμόσφαιρα χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, πού τὴ δημιουργοῦσε ἡ συμπαθὲς φυσιογνωμία της, ἡ εὐφυΐα της καὶ ἡ ἀπροσποίητη ἡρεμία της καὶ ἡ καλωσύνη της. Ἡ οἰκογένειά της ἀνάπνεε αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα, ἡ ὁποία ἦταν ἀτμόσφαιρα πειθαρχίας καὶ νοικοκυρεμένης τάξης, πού τὴν δημιουργοῦσε καὶ συντηροῦσε ἡ προσωπικότητά της.

Αὐτὰ ἦταν τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ οἰκογενειακοῦ της βίου καὶ μέσα σ’ αὐτὰ ἔπλεε καὶ ζοῦσε ὁ σύζυγός καὶ τὰ παιδιὰ τους πού, συντρεχουσὼν καὶ τῶν προϋποθέσεων τῆς φυσικῆς εὐφυΐας, τῆς σκληρῆς δουλειᾶς καὶ ἐργατικότητος καὶ νοῦ ἐπιδέξιου χειρισμοῦ τῶν ἐπαγγελματικῶν ὑποθέσεων τοῦ ἡγενηματίας-ἐφοπλιστοῦ συζύγου της Κυριάκου, συνέβαλε στὴν οἰκονομικὴ πρόοδο καὶ τὴν κοινωνικὴ ἐπιφάνεια τῆς οἰκογενείας της.

Ἐγὼ δὲ προσωπικά διατηρῶ αἶσθημα εὐχαριστιῶν πρὸς τὸ πρόσωπο τῆς ἀποικομένης, διότι ἐβοήθησε ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, μὲ τὴ φιλάνθρωπο συμπάρσταση κι ἄλλων εὐγενῶν κυριῶν τῆς κοινωνίας μας, στίς λαχειοφόρες ἀγορές καὶ βαζάρ πρὸς οἰκονομικὴ ἐνίσχυση τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα, διὰ τὴν διεκπεραίωση τοῦ ἐθνικοθηρησκευτικοῦ ἔργου του.

Ἀγαπητέ μου Κυριάκο,

Σκληρὴ ἡ δοκιμασία πού σέ ἔπληξε ἐκ τοῦ θανάτου τῆς προσφιλοῦς καὶ ἀγαπημένης συζύγου σου Ζέλας. Τὰ χρόνια τῆς ζωῆς της ἦταν σχετικὰ

λίγα. Πάντοτε, ἀλλὰ τώρα περισσότερο, τὴν χρειάζοσιν. Γι’ αὐτὸ καὶ ἡ ἀπουσία της ἀπὸ τὸ σπιτί σου, ἰδιαίτερα νομίζω γιὰ σένα προσωπικά, στὸ μέλλον θὰ εἶναι ἀκόμη σκληρότερη καὶ ἀναντικατάστατη.

Ὅμως ὁ Θεός, Κυριάκο, πού εἶναι πρόσωπον, στὰ χέρια τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται τὰ νήματα πού διευθύνουν τὶς τροχιές ὅλων τῶν ἀστερισμῶν τῆς δημιουργίας Του καὶ τοῦ βίου μας· ὁ Θεός πού σπρώχνει τὰ πάντα σιγά-σιγά στὸν τελικὸ τους προορισμό εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἔκαμε λάθος. Ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνῃ. Νὰ φύγῃ ἡ Ζέλα. Ἡ Ζέλα ἔφυγε. Ἀλλὰ ἡ Ζέλα δὲν χάθηκε. Ἡ Ζέλα ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρεῖ ἐκεῖ πού πῆγε ζωερὴ ἀνάμνηση τῆς ἐδῶ ζωῆς της. Αὐτὸ μᾶς τὸ δίδαξε ὁ Κύριός μας μὲ τὴν παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου. Ἐφυγε ἡ Ζέλα, παρὰ τὶς ἀπεγνωσμένες προσπάθειες πού κατέβαλες μὲ τοὺς πόδι διάσημους γιατροὺς νὰ διατηρήσετε τὴν ψυχὴ της μέσα στὸ σῶμα της. Θὰ ἐνθυμεῖσαι, ἐκεῖ πού θρῖσκεσαι τώρα τὴν ἀγωνία σου καὶ τὰ δάκρυα πού ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια σου ἀσταμάτητα, ξαπλωμένη ἐκείνη στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου της, στὸ νοσοκομεῖο πού σέ συνάντησα, ὅταν κατ’ ἐπανάληψη ἐκεῖ-τὴν ἐπισκέφθηκα. Αἰσθάνθηκε μεγάλῃ χαρὰ καὶ φαινόταν στὸ πρόσωπό της ἡ ἀνακούφιση ὅταν ἐκοινώνησε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων πού τῆς προσέφερα. Αἰσθάνθηκε εὐτυχισμένη διότι πῆρε μέσα της τὸ σπέρμα τῆς ἀθανασίας. Τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου μας. Καὶ ἤσουν, Κυριάκο, πάντα ἐκεῖ, δίπλα της, καὶ τὴν παρηγοροῦσες, θυμᾶμαι, μὲ τὸ ἀέτιο βλέμμα σου, μὲ τὴν παρουσία σου. Πρέπει νὰ γνωρίζεις πῶς, ὅτιδήποτε λαμβάνει χώραν στὴν ἱστορία τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ἔχει τὸν λόγον πού ἀναντίρρητα ἐκπληροῖ τὸν σκοπὸν τῆς τελειότητος. Ὁ κόσμος καὶ ἡ ἱστορία κυβερνῶνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ βάσει προκαθορισμένου σχεδίου, καθ’ ὃν χρόνον ὁ ἄνθρωπος, διὰ τῆς προσωπικῆς του εὐθύνης καὶ διαγωγῆς του, συντελεῖ στὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ τοῦ σχεδίου. Προσδοκῶμεν, Κυριάκο, “ἀνάστασιν νεκρῶν” καὶ ὅλα κινοῦνται πρὸς αὐτὸν τὸν στόχο. Νὰ τελειώσουν ὅλα τὰ ὑλικά σέ τοῦτο τὸν στροβιλιζόμενο μέσα στὸ χάος πλανήτη μας, γιὰ νᾶρθῃ ἡ ἐπιφανὴς καὶ ἐνδοξος “ἡμέρα τοῦ Κυρίου”, πού σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλίαν τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου Παύλου “τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου σπεῖρεται ἐν φθορᾷ γιὰ νὰ ἐγερθεῖ ἐν ἀφθαρσίᾳ”.

Ἐκεῖ πρέπει νὰ στοχεύει ἡ προσοχή μας σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελίαν τῆς Ἀγίας Γραφῆς “Ἵνα μετασχηματισθῇ τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν συμφορον μὲ τὸ σῶμα τῆς δόξης τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ”. Γεννηθήκαμε γιὰ νὰ δοξολογοῦμε τὸν Οὐράνιο Πατέρα μας, νὰ πράττουμε στὸ βίον μας καλὰ ἔργα καὶ νὰ στοχεύουμε στὸ τέρμα αὐτοῦ τοῦ στόχου καὶ νὰ ζήσουμε ἐκεῖ μὲ τὸ ἀναστημένο πνευματικὸ σῶμα καὶ μὲ τὴν ψυχὴ ἐνωμένα, σ’ ἓνα πάλιν ἐνιαῖο πρόσωπο, αἰώνια εὐτυχισμένοι στὸν χῶρο τῆς Ἀναστάσεως, στὸν χῶρο καὶ τὴ διάσταση τῆς ὁγδότης ἡμέρας, κατὰ τὴ διδασκαλίαν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ ὁλοκληρώνεται, ἀδελφοί μου, ἡ δικαίωση τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος. Ἐκεῖ εἶναι ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ καινούργιου κόσμου, πού ἔφερε ὁ Χριστός, ἐκεῖ μέσα στὴν παρουσία τῆς

ἀντανάκλασης τοῦ ἄκτιστου καί ἀτέλειωτου φωτός τοῦ Κυρίου. Ἡ Ἀνάστασις πού προσδοκοῦμε· “προδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν”, προσευχόμεθα στό σύμβολον τῆς πίστεως.

Αὐτός εἶναι ὁ κύκλος τῆς ζωῆς.

Ἡ στοργή τῆς ἀποικομένης, ἀγαπητοί μου, ὡς συζύγου, ὡς μητέρας καί γιαγιάς καί ὡς φιλοξένου οἰκοδόμοινας, ἦταν τὸ ἀπαύγασμα τῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας, μέσα στίς ὁποῖες εἶχε ἀνατραφεῖ ἀπὸ τῆς μικρῆς τῆς ἡλικίας. Αὐτές τὶς παραδόσεις τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων, τὴν ἑλληνικὴν καί τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν μεταλαμπαδεύσε στὰ τέκνα τῆς ἡ Ζέλα, ὥστε ὁ Ζήνων νὰ εἶναι σήμερα ἓνας ἐντιμὸς οἰκογενειάρχης καί ἐκκλησιαστικὸς ἐπίτροπος αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ κι ὁ Γιωργὸς ἓνας ξεχωριστὰ ἐκλεκτὸς σύζυγος καί διακεκριμένο μέλος τοῦ Trust τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς μας καί ἡ Γκλόρια, μιά ἀφοσιωμένη σύζυγος καί στοργικὴ μητέρα.

Ἡ ψυχὴ τῆς Ζέλας θά βρεῖ ἀνάπαυση καί μόνον ὅτι γέννησε καταξιωμένα τέκνα, πού θά λογαριαστοῦν σ’ αὐτὴν στό κριτήριό τῆς Ἀναστάσεως, ὡς καλὰ ἔργα, διότι ἡ Ἀγία Γραφή διδάσκει ὅτι ἡ γυναῖκα σῶζεται ἐκ τῆς τεκνογονίας.

Ὅλοι, μέ μιά συμπάθεια, ἀγαπητοί μου, συνοδεύουμε τὸ σῶμα τῆς Ζέλας στὸν τάφο, στήν προσωρινή κι’ ἐκεῖ κατοικία του, μέχρι τῆς κοινῆς Ἀναστάσεως.

Ὁ σύζυγός της, μέ μιά ἐμφανῶς ἀπαρηγόρητη ὁδύνη, διότι χάνει τὸ θεμέλιο καί τὴ στήλη τοῦ οἴκου του, τὰ τέκνα της ὁ Ζήνων, ἡ Γκλόρια καί τὰ ἐγγόνια της, μ’ ἓνα πόνο δικαιολογημένο ἀπὸ τὴν ἀπώλεια τῆς καλῆς μητέρας καί μάμμης, ὅλοι κυριαρχημένοι ἀπὸ θλίψη, ὅλοι καθὼς κυκλώνουμε τὸ ἱερό φέρετρό της, συνεννοῦμεν τὶς εὐχές μας, μέ τὶς ἐξόδιες εὐχές τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ Κύριός μας ἀναπαύσει τὴν ψυχὴ τῆς Ζέλας στίς σκηνές τοῦ δικαίου. Ἀμήν!

Λονδῖνον, 3 Ὀκτωβρίου 2000.”

**ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΑΚΑΡΙΣΤΗ ΖΕΛΑ
ΚΥΡ. ΜΟΥΣΚΑ - ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
ΑΠΟ ΤΟΝ κ. ΝΙΚΟΛΑΟ Ι. ΧΑΤΖΗΠΑΤΕΡΑ**

“Σεβασμιώτατε, Θεοφιλέστατοι,
Ἀγαπητά Μέλη τοῦ Ἐκκλησιασματος,

Εὐρισκόμεθα σήμερα ὅλοι ἐδῶ εἰς τὸν Ναόν μας, διότι μᾶς ἐσύναξε ἓνας σκοπός, ἓνα δυσάρεστο ἀλλὰ ταυτόχρονα ἱερό καί ἐπιβεβλημένο καθήκον.

Νά ἀποτίσωμε φόρο τιμῆς εἰς τὴν ζωὴ καί τὴν μνήμην τῆς ἀληθμονήτου καί ἀγαπητῆς εἰς ὅλους μας ΖΕΛΑΣ, νά προσευχηθοῦμε διὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ἁγίας ψυχῆς της καί νά συμπαρασταθοῦμε, συμμετέχοντας εἰς τὸν θαρὺ πόνο καί τὸ πένθος τῆς Οἰκογενείας τῆς.

Ἡ Ζέλα, μαζί μέ τὸν λατρευτὸ της Κυριάκο, ἦταν

γνωστὴ εἰς ὅλους μας διὰ τὸ ἥθος, τὸν ἥπιο χαρακτήρα της, τὴν ἀγάπη της πρὸς ὅλους.

Σερνῆ, γελαστή, καλοσυνάτη, ὅλοι γνωρίσαμε τὰ ὑπέροχα καί ἄσπογα χαρίσματα της, τὶς φροντίδες καί τὴν φιλοξενία της.

Ὑπῆρξε ὑποδειγματικὴ σύζυγος καί ἐξαίρετη Μητέρα καί Γιαγιά, τὸ ἐπίκεντρο μιᾶς ἐκλεκτῆς Οἰκογενείας, φέρουσα ὅλες τὶς Χριστιανικὲς ἀρετές.

Ἦταν πάντοτε πρόθυμη νὰ συμβάλει σέ κάθε καλὸ ἔργο καί μαζί μέ τὸν Κυριάκο, μεγάλως συνέβαλαν καί πρωτοστάτησαν εἰς τὸ ἐκκλησιαστικόν, ἐκπαιδευτικόν καί κοινωνικόν ἔργο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῆς Παροικίας μας, ἰδιαίτερα στίς Κοινότητες Ἀποστόλου Ἀνδρέα, Ἀγίου Ἰωάννου Βαπτιστῆ καί τῆς Κοινότητάς μας ἐδῶ BARNET, HENDON καί ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ.

Πρέπει νὰ δοξάσουμε τὸν Ὑψιστον, διότι μᾶς χάρισε κοντὰ μας ἓναν ἀξιόλογο ἄνθρωπο σάν ἐσένα.

Ἡ πλούσια σέ χαρίσματα προσωπικότητά σου, τὸ λαμπρό σου παράδειγμα, τὸ πλούσιον ἔργο σου, μένουν πίσω σου σάν φωτεινὴ ἀπόδειξη τῆς προσφορᾶς σου.

Εὐτίμησες, καί μέ τὸ παραπάνω, τὶς μεγάλες Ἀξίες τοῦ Γένους μας. Τὶς καταβολές σου, τὴν ἰδιαίτεράν σου πατρίδα, τὴν Κύπρο, καί ὁλόκληρο τὸν Ἑλληνισμό. Ταυτόχρονα, ὑπηρετήσεις τὴν Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη Παράδοση, τὴν Ἐκκλησίαν μας καί πάνω ἀπ’ ὅλα ἐδημιούργησες, μέ τὸν Κυριάκο σου, μιά ζηλευτὴ Ἑλληνικὴ Οἰκογένεια.

Βαρύτατος ὁ πόνος καί τὸ πένθος τοῦ Κυριάκου σου, τῶν παιδιῶν, τῶν ἐγγονῶν καί δισέγγονῶν σου.

Τὸν συμμεριζόμεθα ὅλοι ὅσοι εἴχαμε τὴν τύχη νὰ σέ γνωρίσουμε καί νὰ σέ ἀγαπήσουμε. Ὁλόκληρη ἡ Παροικία καί ὁ εὐρύς κύκλος τῶν συγγενῶν καί φίλων σου θά μείνει πτωχότερος μετὰ τὸ πέρασμά σου.

Ἐδοκιμάσθης πολὺ, ψυχικὰ καί σωματικὰ, εἰς τὸ τέλος τῆς διαδρομῆς τῆς ἐπίγειας ζωῆς σου. Ἀλλὰ στίς ἐξαίρετες στιγμές τῆς ἐπικοινωνίας σου μέ τὸν Θεό, ἡ σοφὴ λογικὴ σου θά ἔπρεπε νὰ σέ κάνει νὰ νιώθεις εὐχαριστημένη.

Ἐζησες σωστά, ἄδολα, χριστιανικά. Ἐκάνες τὸ καθήκον σου. Μιά ζωὴ γεμάτη ἐπιτεύγματα καί θυσίες. Εἶχες μεγάλη “εὐτεκνίας ἀπόλαυσιν”, ἀφήνεις πίσω σου καλὰ καί λαμπρὰ παιδιά, μέ ἀπογόνους, ἀξίους συνεχιστὲς τοῦ παραδείγματός σου.”

Ὁ καλὸς μας Θεός, ἐτοιμάζεται νὰ σέ ἀναπαύσει στίς ἀγκάλες του. Ἄς εἶναι ἐλαφρὸ τὸ χῶμα πού θά σέ σκεπάσει.

Ἡ ἱερὴ μνήμη τῆς μεγάλῃς σου καρδιᾶς καί τῆς ἀπέραντης καλωσύνης σου θά μείνει Αἰώνια κοντὰ μας.

**ΠΟΡΕΥΣΟΥ ΕΝ ΕΙΡΗΝῃ
καλὴ μας καί ἀληθμονήτη Ζέλα.**

3 Ὀκτωβρίου 2000

Νικόλαος Ἰ. Χατζηπατέρας”

EXHIBITION OF SACRED ICONS FROM CYPRUS, THE ISLAND OF SAINTS (31/10/2000)

ADDRESS OF HIS ALL-HOLINESS BARTHOLOMAEOS, ARCHBISHOP OF CONSTANTINOPLE AND ECUMENICAL PATRIARCH

Most reverend Archbishop of Thyateira and Great Britain, and highly honoured Exarch of Western Europe, beloved brother and concelebrant of our Humility, Lord Gregorios, grace to your Reverence and peace from God.

We give the blessing of the Mother Church and also our own personal blessing to the Exhibition of Holy Icons from the Great Island of Cyprus, which is to be housed in the Hellenic Centre in London, and we send our heartfelt congratulations to those whose inspiration it was, and more particularly to the charitable Anastasios Leventis Foundation, which has organised it and, in particular, to the charitable Anastasios Leventis Foundation, which so willingly undertaken the funding.

The presentation of these holy works of art and their display in one of the greatest cities of the world will provide an opportunity for many thousands of visitors to admire and duly appreciate the exceptional spiritual beauty which is the world of Orthodox Iconography, and to be taught and inspired by it.

For in truth the theologically inspired Orthodox Iconography has reached an incomparable level of perfection as it delineates in colour and form the beauty of the world transfigured in Christ, the renewal of creation, the divine forms of the saint of God and the angels of His glory. Representing also the Lord Jesus Christ, God who has come in the flesh, taken on human nature without change and deified it, it proclaims and testifies to our very salvation and teaches in colour the holy creed of our faith: "And in one Lord Jesus Christ, the only-begotten Son of God ... who for us men and for our salvation became man".

May the grace of God and His infinite mercy be with your reverence.

Bartholomaios, your beloved brother in Christ

GREETING OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

Your Eminences, Your Excellencies, Right Reverend Bishops, my dear Fellow Countrymen, guests, friends and worshippers of the Holy Icons of the Orthodox Church of the Island of Cyprus.

It is a particular joy for me, and I am sure I express the feelings of you all over the organisation of this Exhibition of sacred Icons from the Great Island of Cyprus, on the occasion of the renowned and sacred Anniversary of the Second Millennium since the Nativity of Christ the

Saviour, and His Entry into the history of the Human Race in the form and figure of a human being, 'born under the law, in order to redeem those who were under the law, so that we might receive adoption as children.' (Gal. 4:4-5)

It is by artistic, angelic and finely expressed means that they claim to express silently this deep theological and mystical idea and teaching of the incarnation of our Lord Jesus, something which many heretics and those who assert the superiority of human reason have tried through the ages to controvert and discredit. The sacred art of Iconography, as is well known, has served in a masterly fashion the mystery of the divine economy and offered many priceless services to Art, Education, the cultivation of theology and devotion and all the spiritual sentiments of human nature, which wishes to see, to touch, to admire, to praise and to contemplate the art which always aims to civilize, elevate, renew and transport humankind to other worlds, fashioned for angels.

Iconography has served this sacred and mystical world of the true Faith and true Adoration with fidelity, with zeal, with love and sacred responsibility and self-denial of martyr and confessor. Therefore the worshipping and prophetic community of the Byzantine world, and more particularly that of Constantinople, stoutly combated the Iconoclasts until the final victory, which was sealed by the Sunday of Orthodoxy, and which was realized on the 11th of March 843. This significant Ecclesiastical and Spiritual event has been celebrated with splendour on the First Sunday of the Great Lent to the present day, as the Church's poet joyfully sings, 'A day of joy and filled with gladness has been revealed today; for the radiance of true doctrines blazes forth, and Christ's Church, now adorned by the restoration of the holy Icons and the splendour of the images, shines out and the harmony of the faithful is crowned by God'. [Sunday of Orthodoxy; Lauds].

Cyprus, as an apostolic Country with a Church which was founded by the great Apostles Paul and Barnabas, together with John-Mark, a mere youth at the time, has cultivated with care and knowledge the sacred art of Iconography, and its geographical situation and its historical destiny have helped it to be nourished from the artistic and theological streams of its history. Thus it created a wonderful tradition of Iconography that the whole civilized world admires. And Cyprus, as it was isolated from the hurricane of Iconoclasm, managed to preserve almost undamaged the iconographic tradition with its natural development to our own days. This sacred art, this tradition and living history are silently carried by the holy Icons that we have brought from Cyprus to exhibit and present them with justifiable pride and humility at the heart of London, the Great City and historic capital of the United Kingdom.

These sacred Icons have come to this Christian Country to remind us all of the Christian Orthodox tradition which endures stable, unshakeable, intrepid and full of energy despite the various pressures and disfigurements which exist today with the assault and effort to overthrow and change this uninterrupted historical and cultural tradition. The Icons are living witnesses, silent and faithful guardians and godly proclaimers of the Truth of Christ's Gospel.

They are a sacred link that unites the Orthodox Christians of Cyprus from Apostolic times until this moment when we have the honour and privilege to exhibit this Evening.

Before I bring this Greeting to an end, I would like to thank from this Platform the principal contributors to this Exhibition. First of all I would like to mention the Primate of the Most Holy Church of Cyprus, Archbishop Chrysostomos and along with him the Holy and Sacred Synod of the Church of Cyprus, the Holy Abbots of the Sacred Monasteries of the All-holy Mother of God of Kykkos and Machaira and that of Saint Neophytos, and all those who have lent Icons for the Exhibition.

In particular I would like to thank the family of His Excellency Ambassador Constantine Chr. Leventis, who have worked with tremendous enthusiasm and outstanding love, and have assumed all the expenses of organising this Exhibition. They have worked tirelessly and methodically for its success. Without their assistance in so many different ways and their sacred enthusiasm this Exhibition could not have become a reality. May the Lord reward them a hundredfold in accordance with their heart's desire.

Likewise many people, both named and unnamed, have worked to mount this Exhibition. To them all and to the personnel of the Hellenic Centre I express my warmest

thanks. May the Saints, whose icons we exhibit today, overshadow us all with their grace and may their intercessions strengthen our steps. May Christ, Who loves humankind, with the prayers of His All-holy Mother and all the Saints, grant that the Orthodox Church may keep alive the tradition and the way of life in accordance with God. May He free the Island of Cyprus that is enslaved, sorely tried and in great difficulties. May He free it from its present griefs and count us worthy to see the Holy Icons restored to the deserted Churches where no Liturgy is celebrated and to our Monasteries whose voices are silent.

With these poor words and carried away by the breeze of the grace and blessing with which the shadows of the Saints, Martyrs, Spiritual Teachers and Guides of Cyprus and its Devout and Orthodox people surround and hover over us, I welcome you warmly and thank you all for your presence and your support and participation in sacred and profitable works; I declare the Exhibition open, and I offer it to all, both present and absent, with a sacred prayer from the depth of my heart, that we may all take something from the divine grace, spiritual fragrance and ineffable light which pour from the sacred Icons of Christ, His All-holy Mother and the friends of God, in the Name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit. Amen.

"ICONS THROUGH THE CENTURIES"

A MILLENNIUM CELEBRATION OF THE ORTHODOX ARCHDIOCESE OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

ENCYCLICAL OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

Dearly beloved,

AN EXHIBITION OF HOLY ICONS FROM CYPRUS

As you have heard already, our sacred Archdiocese, with the co-operation of the A. Leventis Foundation, is organising an important Exhibition of Icons on the occasion of the end of the second millennium and our entry into the third millennium since Our Lord and Saviour Jesus Christ's entry into the world. The icons in the Exhibition come from Cyprus. The Most Holy Church of Cyprus, the Sacred Monasteries and Churches of the Great Island and others have temporarily lent a number of rare and precious representative icons, sanctified by prayers and time, so that we may exhibit them in Great Britain. The Exhibition will take place at the Hellenic Centre of London, 16-18 Paddington Street, London W1, telephone 020-7487 5060.

The inauguration of the Exhibition will take place on Tuesday, 31 October 2000 at 7.30 p.m. It will remain open until Sunday, 17 December 2000. Entry for all will be free and without charge.

AN EARNEST RECOMMENDATION A VISIT TO THE EXHIBITION

For this reason, as a father, I urge and recommend the Clergy of the Archdiocese to speak on the subject from the pulpit and to invite the faithful to visit the Exhibition. Likewise we encourage the other Leaders and Members of diocesan organisations and School Committees: inform your friends and acquaintances, the parents, teachers and children of your Schools about this Exhibition. You should all organise visits by the local Schools of each Community and inform those responsible for the Exhibition of the date and numbers of your visit to the Exhibition. At the Hellenic Centre, where the

Exhibition will take place, there will be special people to receive and act as guides to group visits, and particularly those of children. Arrangements have been made by the Leventis Foundation to refund the cost of coach travel for the pupils of the Greek Schools to the Exhibition.

A VISIT TO THE EXHIBITION A SACRED OBLIGATION AND DUTY

We are confident that you will all visit the Exhibition and marvel at the sacred skill, but above all at the piety of our ever-remembered Ancestors, who have preserved the orthodox tradition of Iconography and bequeathed to us wonderful memorials of their art, in which belief in the Gospel, the sanctity of Christians and their sacrifice and witness are proclaimed. Moreover from generation to generation the torch of the Message of salvation and eternity, which Christ the God-man himself brought into the world through his profound humility, his teaching, death and resplendent Resurrection and victory over sin, corruption, evil and ugliness is handed on. The holy Icons form living testimonies, a Gospel in images; they teach us the great truths of the faith and confirm for us the immortality, beauty, holiness, virtue and humility and prayer of the servants of Christ, as they are God's Holy Ones.

With these thoughts we greet you and expect you all, both children and adults, to visit the Exhibition of the Holy Icons from Cyprus. We have brought them here as a sacred blessing and connecting bridge which unites those who live abroad with the villages, Churches, Monasteries and Dioceses from which the Holy Icons have travelled. They remind us of the devotion of our forebears and encourage us in our daily struggle to preserve our Orthodox Christian Tradition and Faith, and continue our life which bears the hope for a better future both here and in Cyprus and in the whole world.

We await you all with particular joy and remain yours with much love in the Lord and prayers.

London, 28th September 2000.

CONGRESS OF THE ORTHODOX CHURCH IN BELGIUM

BLANKENBERGE, OCTOBER 27 - 30, 2000

The Congress of the Orthodox Church in Belgium took place between October 27th and 30th in Blankenberg, near Bruges (Belgian coast), round the theme "The Liturgy: for the life of the world". More than four hundred fifty participants, coming from Belgium and other European countries (Great Britain, France, the Netherlands, Luxembourg, Germany, Switzerland, Greece, Romania, the Czech Republic, Russia...) met to deepen their faith by approaching the mystery of Church life which is the liturgical offering, presented for the sanctification and the well-being of the world. Plenary conferences and workshops for deeper reflection allowed to board different aspects of the congress theme such as the eucharistic sacrifice as heart and leaven of all true unity between men.

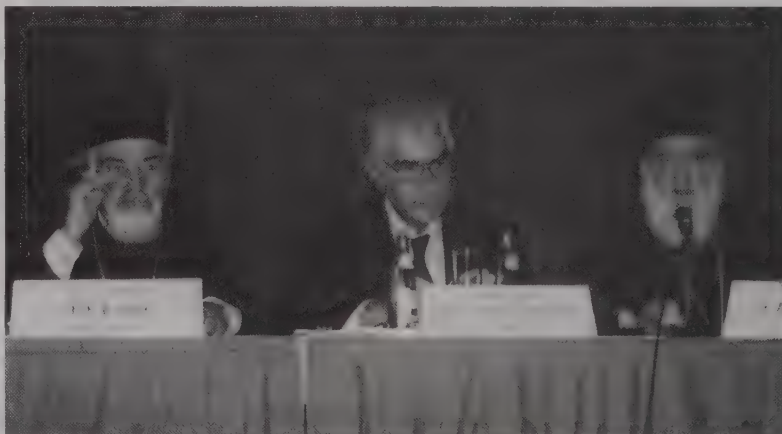
The congress was opened by Metropolitan PANTELEIMON of Belgium, Exarch of the Ecumenical Patriarchate, who welcomed the participants and read the message of the Ecumenical Patriarch BARTHOLOMEOS. The congress equally received the benediction of other Orthodox Bishops as Metropolitan JEREMIAS of FRANCE, Bishop KALLISTOS of Diokleia (Oxford), Bishop PAUL of Tracheia (Nice) and Bishop EMMANUEL of Reunion (auxiliary Bishop of the Metropolitan of Belgium). Special notice should be given to the presence of the Roman Catholic Bishops Mgr. Luk DE HOVRE (auxiliary to the Diocese of Mechlin and Brussels), who represented Cardinal Godfried DANNEELS, primate of Belgium, and Mgr. Roger VANGHELUWE (Bishop of Bruges), and representatives of other Christian confessions, notably of the United Protestant Church of Belgium, or active congregations in Belgium such as the abbey of Chevetogne and the community of Santi Egidio. The civil authorities were represented by the person of Paul BREYNE, Governor of the province of West-Flanders, and Ludo MONSET, burgomaster (mayor) of Blankenberg. Three television crews (the Flemish-Belgian television channels VRT-TV1 and CANVAS, just as France 2) covered the event.

The maiden speech (as such) was pronounced by Archimandrite Athenagoras PECKSTADT (Ecumenical Patriarchate), general coordinator

of the congress. This one, drawing a concise picture of the situation of the Orthodox Church in Belgium, recalled its origins and its status as recognised faith, underlining its specificity and the tasks it is fixed on in our society: first and foremost convert the Orthodox to their own Orthodoxy.

The first intervention in plenary session was the one of Bishop KALLISTOS (Ware) of Diokleia (Oxford, Great Britain) titled "It is Time for the Lord to Act: the Divine Liturgy as Heaven on Earth". Mgr. KALLISTOS affirmed, quoting Saint John of Kronstadt: "The Eucharist is a permanent reflection. At the same time heavenly and earthly, the Divine Liturgy expresses the real nature of our state as human persons": that one of being "in a relationship", in the image of the Trinitarian God, "mystery of mutual love". By marking that during the celebration the prayers are generally said in a plural, rather than a singular form, he underlined the "inter-personal spirit", the "collective character" of the eucharistic celebration, "by its very nature a common action". "The priest needs the people just as they need the priest" indicated the Bishop because "without solidarity in mutual love, there cannot be any true confession of faith in God as Trinity". But the liturgy is also "participation in the cult celebrated in heaven" by "the invisible celebrant", Christ Himself, "at the same time the one who offers and the offered one, the priest and the victim". Finally, the Eucharist is also "Pentecost", communion with the Holy Spirit, who is our "co-celebrant". "It is the proper function of the Holy Spirit to turn the presence of Christ into a living and permanent reality in the Eucharist", underlined Mgr. KALLISTOS, before dealing with some ways to a growing participation of the faithful in the eucharistic celebration.

During the second plenary intervention, titled "Giving a Soul to Europe", Archimandrite BASIL (Gondikakis), abbot of the Monastery of Iviron on Mount Athos (Greece), underlined that for Orthodox Christians, life and liturgy are "inseparable". One must "live the liturgy", he affirmed, because it will "teach us every thing (sic)". May our life become an "divine offering and communion", may the entire human history "becomes liturgy", that we "pay our love debts to our brothers". By living the liturgy, we allow

Metropolitan Jeremias of France, Professor Christos Yannaras and Bishop Kallistos of Diokleia at the Orthodox Congress in Belgium.

indeed the light of the Resurrection to “extend over the whole world”, for which “the mystic sacrifice” had been offered. Passing through different moments of the liturgy, Father Basilios underlined the “unspeakable” love of God for man, an “unfathomable” and “intangible” love that opens the gates of the invisible to us. And it is that love which we must have for our brothers, for all men, because the liturgy is the universal communion and the true Orthodox one: which receives, comprehends and opens itself to all.

The liturgy, Source of Holiness, was the theme of the intervention of Sister Magdalen (Patriarchal Monastery of Maldon, Essex, Great Britain). “To witness the liturgy is to witness a divine act, streaming from the holiness of God” she precised. During the liturgy “the Holy God offers Himself to us” and “we offer ourselves to Him”, and “by this exchange between Him and us” He communicates His holiness with us, and our life “becomes holy”. His holiness is far from “a surplus” for man: it is on the contrary the “fullness of human life”, she insisted. The preparation for this holiness of our person is meanwhile essential, and this is the whole meaning of asceticism and prayer. This participation in the divine holiness demands even from us an “attentive consequence” in life, because the liturgy is meant for “bringing the holiness to the entire world”. “The destiny of humanity depends a lot more on our liturgies than the political activities”, she insisted. The entire creation is “assumed, retaken and transfigured” in the sacrament of which we carry the whole responsibility. “The Christians make the liturgy, and the liturgy makes the Christians”, she indicated as conclusion of her intervention, quoting the martyr Saint Felix, “one cannot exist without the other ones”.

The fourth plenary intervention was made by Deacon Dominique VERBEKE, inspector of Orthodox religious education in Belgium and deacon to the Orthodox Parish of Ghent. Under the title “The Liturgy, Pascha of the Faithful”. Deacon Dominique clung to the exploration of a “passage” that took place at the beginning of the paschal night. The poet Rainer Maria Rilke once wrote that the Orthodox Easter Liturgy is “sufficient for a whole life”. The Easter mystery, recapitulated by each liturgy and, more generally speaking, all services of the liturgical cycle, accomplishes really and, more generally speaking, all services of the liturgical cycle, accomplishes really an “inaugurated eschatology”. By participants in the liturgy, we already take part in the “end of times”. The beginning of our Pascha is the communion with the Body and Blood of Christ, but also the communion of one with each other. In our life we must put to work what we receive in the liturgy, so that “our teaching shall be according to our Eucharist” (Saint Irenaeus of Lyons). If the love of God is an illusion without the love of our brothers, the love of our brother is lacking sense without the love of God because it is “cut off from its source”, he underlined.

The closing speech, making a synthesis of the work done, was pronounced by Professor Christos YANNARAS, Greek philosopher and theologian, professor at the Institute for Political Sciences of Athens. He underlined the importance of the congress theme, which each speaker boarded in a personal and sensitively different style. The liturgy is indeed the soul of Europe, the Pascha of the faithful, the source of holiness. Notwithstanding the diversity of the traditions, the unity and universality of the Church, which can give a soul to Europe and to the world, is being expressed in it. These questions, which are being asked to all of us, are essential, and the importance of the assembly witnessed to their ecclesiastical reality.

At the sidelines of the plenary conferences the participants met each other in the reflection workshops for debating different subjects linked to the general theme of the congress: “the royal priesthood of the faithful”, “liturgical music”, “the preparation of the faithful for the eucharistic liturgy”, “bio-ethical questions in the light of the liturgy”, “the sacrament of the altar and of the brother” and “questions asked to the Church by the youth”.

The days were equally rhythmised by the common prayers, whose culminating point was the eucharistic liturgy of Sunday October 29th, celebrated by Bishop EMMANUEL of Reghion (who represented Metropolitan PANTELEIMON), Bishop KALLISTOS and Bishop PAUL, surrounded by about ten priests and six deacons, which was sung in Greek, Slavonic, Dutch, French, German and Rumanian.

Organised for the occasion of the second millennium of Christianity, the Congress of the Orthodox Church in Belgium wished to strengthen the unity and the communion of the Orthodox of this country in the heart of Europe, recalling the essential nature of the liturgical life, centre of Church life and source of its mission in the world. The Orthodox Church in Belgium counts today some forty (Greek, Russian, Rumanian, Serb, Bulgarian, Ukrainian, but also Dutch-speaking and French-speaking) parishes and communities spread over the whole country. They are served by five Bishops, some forty priests and about ten deacons of diverse jurisdictions. The number of faithful is estimated at more than sixty thousand persons (on a population of ten million). Since 1985 the Orthodox Church is officially recognised by the Belgian State, on an equal base to other religions, and represented by the Metropolitan of the Archdiocese of Belgium of the Ecumenical Patriarchate. The first Orthodox congresses were held in 1972 at the abbey of Saint Trude in Male (near Bruges, Flanders) and in 1977 in Natoye (Wallonia). Nevertheless a lot of Orthodox from Belgium participate in other Orthodox gatherings as those of the Orthodox Brotherhood in Western Europe, two of which (in Ghent (1983) and Blankenberge (1993) were held in Belgium.

RICHNESS AND POVERTY

By His Grace Bishop Athanasios of Tropaeou

"So it was that the beggar died, and was carried by the angels to Abraham's bosom. The rich man also died and was buried"

Dear Brothers and Sisters in Christ,

Richness and poverty are two states of the human life that are changeable and alternating. Some people are born poor and end up in richness. Some others may be born poor and remain so, or may be born rich and remain rich; they may even get to know either state and in the end may return to their initial poverty or richness.

Richness and poverty are states and forms of man's present life. We cannot label these states of life either as good or bad, neither as sinful nor just. Our approach towards these states of life or the relative use of them leads us either to God or away from Him.

The rich man of today's gospel limited his activities and his life-style in the "horizontal dimension" and mainly around himself. He led a materialistic life and spent the wealth that God entrusted him with for his own comfort and enjoyment. Poor Lazarus spent all his miserable and unfortunate life in his poverty. He could not find any friends for he was forgotten by all. He had no money with which he could buy friendship. His only companions were the dogs, which shared their hunger with him.

God's knowledge of human beings, though absolute, grants us different gifts, talents, abilities, plenty of everything, or poverty. The use of all these is left to our own free participation and willing cooperation. In today's gospel we learn that the poverty of Lazarus granted him a place in Paradise. Why though? Did this happen simply because he was poor? Of course not! The way he faced poverty, his patience, his humility and his tolerance moved the mercy of God and inclined the scale of God's justice in his favour.

On the contrary, the wealth of the unknown rich man led him to hell. Why? Did this again happen simply because he was rich? No! This happened whatever God because had entrusted him with, he used selfishly and totally for himself. Even so, had he used his wealth in a way to improve himself, there might have been some possibility of him returning to

the right path. However, he spent all his riches in material joys and rich meals. In other words, the rich man of the gospel limited his life to the materialistic dimension.

When, therefore, he found himself in heaven, facing the results of his early life, he appeared surprised and shocked. He sought 'returns' in heaven from an 'account' he had never contributed into. His earthly riches betrayed him. They did not accompany him in the other life.

Poor Lazarus, though, gained as companions and friends, in the other life, the bright angels of God, and our Father Abraham. The poverty of Lazarus granted him the heavenly kingdom of God.

If we take a quick glance through the life and history of humankind, we see that the wealth of Abraham and Job did not lead them to their detachment from God. Their richness neither caused the closing of the doors of Paradise for them [as was the case with the rich man in the gospel]. The wealth in the hands of a merciful, kindhearted and open-minded man can be proved the key to open the doors of paradise, both for himself and for those who were comforted, benefited, and protected by him in their afflictions and troubles.

It is also very important to remember what our Lord taught about earthly riches: "...Do not lay up for yourselves treasures on earth, where moth and rust destroy and where thieves break in and steal..." (Matthew 6.19).

Whoever, therefore, places his riches in the hands of the poor, he, in this manner, opens an "account" in heaven, awaiting for him so that he can enjoy the heavenly rewards from Christ our God. Christ became poor so that we can become rich by receiving His grace. Amen!

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

1. Συναντήθηκε το πρωί με τον 'Αρχιεπίσκοπο 'Αμερικής κ. Δημήτριο και συλλειτουργήσαν στο Παρεκκλήσιο της 'Αρχιεπισκοπής 'Αμερικής, τέλεσαν δέ μαζί και τον 'Αγιασμό γιά τήν έναρξη του Νέου 'Εκκλησιαστικού 'Ετους. Στη συνέχεια, επισκέφθηκε το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας 'Υόρκης συνοδευόμενος από τον Πρωτοσύγκελλο της 'Αρχιεπισκοπής 'Αρχιμ. Σάββα Ζερμπύλα. 'Αργότερα μετακόμισε από τό ξενοδοχείο στην οίκία του 'Αντρέα και της Κωνσταντίας Παύλου, μετά των οποίων στη συνέχεια παρεκάθησε σέ δειπνο τό εστιατόριο του Κυριάκου και της Λουκίας Σάββα στην 'Αστόρια.
2. Τό πρωί μετέβη αεροπορικώς στην Ουάσιγκτον, όπου επισκέφθηκε τόν ιερό Ναό του 'Αγίου Γεωργίου στην Μπεσέτα (ΜΑ), τό 'Εθνικό Κοιμητήριο του Arlington, καί τίς οικογένειες Σταύρου καί Φωτεινής Κούδελου, καί Κώστα καί Μυροφόρας Γεωργαλά, μετά των οποίων καί παρεκάθησε σέ γεύμα. 'Επέστρεψε στην Νέα 'Υόρκη τό απόγευμα.
3. Παρέστη στη Θ. Λειτουργία στον 'Ιερό Ναό 'Αγίου Νικολάου, Flushing, όπου καί χαϊρέτισε τό ἐκκλησίασμα. Στη συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα μέ τίς οικογένειες 'Αντρέα καί Κωνσταντίας Παύλου, Θεοφάνη καί Μαρίας Παύλου, Σάββα καί Βασιλικής Κούδελου καί άλλους ὁμογενεῖς. 'Αργότερα ἀνεχώρησε ἀπό τή Ν. 'Υόρκη γιά τό Λονδίνο, όπου ἔφτασε τό πρωί τῆς ἐπομένης.
5. Τόν ἐπισκέφθηκε ὁ ἀναπληρωτής προϊστάμενος τῆς ΚΕΑ κ. Σάββας Παυλίδης.
6. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ἡ Παναγιώτα Τέντου, καί οἱ Βαγγέλης Ντούλεν, Κωνσταντίνος Μπίτσιος καί 'Αννα-Μαρία Μπούρα (μετά των οποίων καί παρεκάθησε σέ γεύμα στην 'Αρχιεπισκοπή).
7. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ὁ 'Αρχιμ. Φιλόθεος Γρηγοριάτης, ἡ Εἰρήνη Μπουτάτου καί Κάτια 'Αντωνιάκη, καί ὁ νέος Γενικός Πρόξενος τῆς 'Ελλάδος στό Λονδίνο 'Αλέξιος-Πλάτων Χατζημιχάλης.
8. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν ἑορτάζοντα Καθεδρικό Ναό Γενεσίου τῆς Θεοτόκου στό Camberwell N. Λονδίνου καί ἀκολούθως παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ἡ Κοινότητα. 'Αργότερα τέλεσε 'Αγιασμό στό 'Αγγλοελληνικό 'Ορθόδοξο 'Ομολογιακό Σχολεῖο "'Αγιος Κυπριανός" στό Croydon N. Λονδίνου.
9. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν 'Αγγλικανικό Ναό τοῦ Παλαιοῦ St Pancras γιά τήν 'Αδελφότητα τοῦ St Elijah.
10. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν ἱερό Ναό τῶν 'Αγίων Κωνσταντίνου καί 'Ελένης, Croydon, καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ἡ Κοινότητα. Τό ἀπόγευμα εὐλόγησε τούς γάμους τοῦ Πάμπου Σωτηρίου καί τῆς 'Αλεξάνδρας Θωμά στόν Καθεδρικό Ναό τῆς 'Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ δειπνο πού παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ ἡ Μαρίας Καλογήρου.
11. Τόν ἐπισκέφθηκαν οἱ Γιάννης 'Ακριβάκης καί Εὔη Τσουράλη συνοδευόμενοι ἀπὸ τὴ μητέρα τους, καί οἱ Παναγιώτης καί 'Ανδρούλα 'Αποστόλου. 'Αργότερα παρέστη στήν παρουσίαση τοῦ βιβλίου τοῦ Michael Shashar "Lord Jacobovits in Conversation" πού ὁργάνωσε τό Συμβούλιο τῶν Βρετανοεβραίων.
12. Παρεκάθησε σέ γεύμα στήν 'Αρχιεπισκοπή μετὰ τοῦ Sir Robert Balchin. Στη συνέχεια τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ἡ Κατερίνα Καλοσούπη, ὁ Δρ. 'Α. 'Ανδρέου, ἡ 'Ελλη Παπαφώτῃ καί ἡ Εὐστατία 'Υψηλάντη. 'Αργότερα παρέστη σέ ὁμιλία τοῦ Γ. Γραμματέα τοῦ ΑΚΕΛ Κύπρου, Δημήτρη Χριστόφια, μέ τίτλο "Οἱ Τελευταῖες 'Εξελίξεις τοῦ Κυπριακοῦ Προβλήματος", πού ὁργάνωσε τό Παράρτημα τοῦ Κόμματός του στό Λονδίνο.
13. Τέλεσε τόν 'Αγιασμό στό 'Ελληνικό Κολλέγιο Λονδίνου μέ τήν έναρξη τῆς νέας σχολικῆς χρονιάς. Στη συνέχεια τόν ἐπισκέφθηκαν στήν 'Αρχιεπισκοπή οἱ Ζηνοβία Παπαφώτῃ καί 'Ελισάβετ 'Αναστασία, καί ὁ Γεώργιος 'Ηλιόπουλος. Τό ἀπόγευμα ἐπισκέφθηκε τὴ δικηγορικὰ Γραφεῖα τοῦ Κύπρου Νικόλα καί στή συνέχεια τόν ἀσθενοῦντα Κυριάκο Καραντόκη στήν London Clinic.
14. Τόν ἐπισκέφθηκε ὁ 'Επίσκοπος 'Αμορίου 'Ιωάννης καί στή συνέχεια μετέβησαν μαζί στόν ἑορτάζοντα Καθεδρικό Ναό τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί 'Αρχαγγέλου Μιχαήλ Hendon όπου τέλεσαν τὴ Θεία Λειτουργία. Στη συνέχεια ἐπισκέφθηκε τήν οικογένεια τῆς Μαρινέλλας Ζαννέτου σέ νοσοκομεῖο τοῦ Λονδίνου. 'Αργότερα παρακολούθησε τὴ διδασκαλίαν τοῦ Δημήτρη Πιερίδη μέ θέμα τὸν φιλόσοφο Ζήνωνα τὸν Κιτρία καί τούς Στωικούς.
15. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ὁ Δήμαρχος τῆς Λάρνακος Κύπρου, Γεώργιος Λυκοῦργος, συνοδευόμενος ἀπὸ τόν 'Αντώνη Δημητριάδη, ὁ Πρωτοπρ. Γεώργιος Σούλος, καί ἡ 'Αννα-Μαρία Μπούρα.
16. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν ἱερό Ναό 'Αγίας Τριάδος καί 'Απ. Λουκά Birmingham καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ἡ ὁμώνυμη Κοινότητα. Στη συνέχεια εὐλόγησε τούς γάμους τοῦ Λουκά Μάρκου καί τῆς

Κυριακῆς Μητροποῦλου στό 'Εκθεσιακό 'Εθνικό Κέντρο τῆς πόλης.

18. Τόν ἐπισκέφθηκε ἡ 'Ιωάννα Γεωργίου. Στη συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα μέ τόν 'Επίσκοπο 'Αμορίου 'Ιωάννη. Τό βράδυ προήδρευσε συνεδρία τῆς 'Επιτροπῆς τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς.
19. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ὁ Canon Δρ. Michael Ipgrave τῆς 'Ενώσεως τῶν 'Εκκλησιῶν 'Αγγλίας καί 'Ιρλανδίας, οἱ 'Εντμέ καί Λουίζα Λεβέντη, ὁ Σταύρος Μελλίδης, καί ὁ Δημήτριος Κουτρούλης. Τό ἀπόγευμα παρέστη στήν παρουσίαση τοῦ βιβλίου τοῦ 'Αρχιγράφου "Celebrating Life", καί ἀργότερα προήδρευσε τῆς 'Επιτροπῆς τῶν Κηδεμόνων τοῦ 'Ομολογιακοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου "'Αγιος Κυπριανός".
20. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά οἱ Παναγιώτης Παναγιώτου, π. Παῦλος Πολίτης, καί ὁ π. 'Ανθιμος Παναγνῆρου. Τό μεσημέρι παρεκάθησε σέ γεύμα μέ τόν Κύπριο Νικόλα.
21. Παρακολούθησε στή Συναγωγὴ Δ. Λονδίνου ὁμιλία τοῦ Bawa Jain (ὁ ὁποῖος εἶχε ὁργανώσει στή Ν. 'Υόρκη τὸ Παγκόσμιο Συνέδριο Εἰρήνης). Τό βράδυ παρέστη σέ δεξίωση σέ κεντρικό ξενοδοχεῖο τοῦ Λονδίνου, μέ τήν εὐκαιρία τῆς έναρξης λειτουργίας παραθεριστικοῦ συγκροτήματος Aphrodite Hills στήν Πάφο.
22. Τέλεσε τόν 'Αγιασμό τῆς 'Ελληνικῆς Σχολῆς, Γυμνασίου καί Λύκειο τῆς Πρεσβείας Λονδίνου, γιά τήν έναρξη τῆς νέας σχολικῆς χρονιάς.
23. Μετέβη στό Enfield, συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Λευτέρη Σάββα καί Μάριο Ναζήρη γιά νά δοῦν τό κτίριο τῆς 'Εκκλησίας πρὸς ἴδρυσή 'Ελληνικῆς 'Ορθοδόξου Κοινότητος στήν περιοχή. Τό μεσημέρι παρεκάθησε σέ γεύμα μέ τόν ἀρχιεπισκοπικόν στό Λονδίνο Μητροπολίτη Λαοδικείας 'Ιάκωβο. Τό ἀπόγευμα τέλεσε Μέγα 'Εσπερινό στόν Καθεδρικό Ναό τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί 'Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon, μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τῆς 'Αγίας Θέκλας, συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Μητροπολίτη 'Ιάκωβο.
24. Προέστη τῆς Θείας Λειτουργίας στόν Καθεδρικό Ναό τῆς 'Αγίας Σοφίας Λονδίνου καί στή συνέχεια τέλεσε τό ἐτήσιο μνημόσυνο τοῦ 'Ιωάννη 'Α. Χατζηπατέρα. Τό ἀπόγευμα εὐλόγησε τούς γάμους τοῦ Σάββα Καρούζη καί τῆς Νίκης Βικτωρὸς στόν ἴδιο Ναό.
25. Τέλεσε τόν 'Αγιασμό τῆς 'Ελληνικῆς Σχολῆς Λονδίνου (Νηπιαγωγεῖο καί Δημοτικὸ) τῆς 'Ελληνικῆς Πρεσβείας, γιά τήν έναρξη τῆς νέας σχολικῆς χρονιάς. 'Αργότερα τόν ἐπισκέφθηκε στήν 'Αρχιεπισκοπή ὁ Πρωτοπρ 'Αλέξανδρος Sidorowicz, καί στή συνέχεια προήδρευσε συνεδρία τῶν Βοηθῶν τοῦ 'Επισκόπου, μετὰ των οποίων καί παρεκάθησε ἀργότερα σέ γεύμα.
26. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν ἑορτάζοντα ἱερό Ναό τοῦ 'Αγ. 'Ιωάννου τοῦ Θεολόγου 'Ανατολικοῦ Λονδίνου, καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ἡ Κοινότητα. 'Αργότερα μετέβη στήν Κοινότητα Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, Middlesbrough, όπου φιλοξενηθήκε ἀπὸ τό ζεῦγος Σταύρου Μιχαήλ.
27. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στήν ἱερὰ Μονή Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Normandy, τιμήσε δέ μέ τόν Σταύρο τῆς 75ετηρίδος τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς τῆς μοναχῆς Θέκλα. Μετὰ τό γεύμα, ἀνέγνωσε Τρισάγιον στοὺς τάφους τῶν μοναχῶν Μαρίας καί Κατερίνας. Τό ἀπόγευμα ἐπέστρεψε στό Λονδίνο.
28. Τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Μητροπολίτης Λαοδικείας 'Ιάκωβος συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Πρόεδρο τῆς Κοινότητος 'Αγίων 'Αποστόλων, Hatfield, Λούη Λοΐζου. Τό βράδυ παρακολούθησε, στό Θέατρο Τέχνης Λονδίνου, τήν παράσταση τῆς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδη "'Ανδρομάχη".
29. Τόν ἐπισκέφθηκαν ὁ π. 'Αναστάσιος Σαλαπάτας καί ὁ 'Αριστος Κωσοδέρης. 'Αργότερα εὐλόγησε τούς γάμους τοῦ 'Αγγελου Δαρμάκου καί τῆς Jennifer Slater στό παρεκκλήσιο τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς.
30. Τέλεσε τόν 'Αγιασμό γιά τήν έναρξη τῆς νέας σχολικῆς χρονιάς στή 'Ελληνικὰ Σχολεῖα τῆς Κοινότητος 'Απ. Βαρνάβα Wood Green. Τό βράδυ παρέστη στόν ἑορτάσμό γιά τήν ἡμέρα τῆς Κυπριακῆς 'Ανεξαρτησίας, μέ ὁμιλίαν τῆν 'Υπατο 'Αρμοστή τῆς Κύπρου στό Λονδίνο, Μύρνα Κλεόπα.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

1. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν ἱερό Ναό 'Αγίου Γεωργίου, Kingston-upon-Thames, καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ἡ ὁμώνυμη Κοινότητα. Τό ἀπόγευμα εὐλόγησε τούς γάμους τοῦ Κώστα Πασχάλη καί τῆς Νίκης Χρυσάνθου στόν Καθεδρικό Ναό τῆς 'Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Τό βράδυ ἐπισκέφθη τόν ἀσθενοῦντα 'Ανδρέα Δαυτῖδ στήν Harley Clinic.
2. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά οἱ 'Εντμέ καί Λουίζα Λεβέντη, καί ὁ Μανώλης Σταυριανῆς. Τό βράδυ παρέστη στή δεξίωση πού ὁργάνωσε ἡ 'Υπατος 'Αρμοστής τῆς Κύπρου στό Λονδίνο κ. Μύρνα Κλεόπα μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπετειοῦ τῶν 40 χρόνων ἀπὸ τήν ἴδρυση τῆς Δημοκρατίας

της Κύπρου.

3. Τό πρωϊ προέστη της νεκρώσιμου "Ακολουθίας γιά τήν Ζέλα Κ. Μούσκα στόν Καθεδρικό Ναό τού Τιμίου Σταυρού καί "Αρχαγγέλου Μιχαήλ Ηοδὶ ὅ καί στή συνέχεια μετέβη στό σπίτι τῆς οικογενείας Μούσκα γιά νά συλλυπηθεῖ τούς οἰκείους τῆς. Ἀργότερα τόν ἐπισκέφθη στήν Ἀρχιεπισκοπὴ ὁ ἱερέας Ἰωάννης Εἰρήμ. ὁ Η" ὁδῆ.
4. Τόν ἐπισκέφθη ὁ ἱερέας Μιχαὴλ Δανδουλάκης. Ἀργότερα τέλεσε τόν Ἀγιασμό στὰ Γραφεῖα τῆς Κυπριακῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἀποστολῆς. Τό ἀπόγευμα τόν ἐπισκέφθη ὁ ἱερέας Χρήστος Τουρτάκης.
5. Τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Ἀρχιμ. Ἐφραίμ ἀδῦ.
6. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ οἱ Ἀνδρέας Παπαδάκης, William Downes, Ἀντώνης Βουρλίδης, Πρωτοπρ. Ἀνδρέας Γαριβαλδινός, Σούλα Κότσοπα, Σταυρος Παντελῆ, καί Ἀντρέας Ἀντρέου, μαζί μέ τή Διευθύντρια καί τήν Ὑποδιευθύντρια τοῦ Ὁμολογιακοῦ Σχολείου Croydon.
7. Παρέστη σέ διάλεξη πού δόθηκε ἀπό τόν Νίκο Ρεῖσιν στόν Καθεδρικό Ναό Ἀγίου Νικολάου Shepherd's Bush Δ. Λονδίνου μέ θέμα τῆς σύγχρονες θεραπευτικές μεθόδους γιά τήν ἀρθρίτιδα.
8. Τέλεσε τή Θ. Λειτουργία στόν ἱερό Ναό τῆς Ἀγίας Τριάδος, Brighton, καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεῦμα στό ἐστιατόριο τοῦ Πάννυ καί τῆς Λουκίας Στυλιανῶν. Τό θράδυ ἐπισκέφθηκε τόν ἀσθενοῦντα Δρα Χρήστο Θεοφιλίδη στήν London Clinic.
9. Τό ἀπόγευμα παρέστη στήν ἐκδήλωση πού ὀργάνωσε τὸ Κέντρο Ἐρευνῶν Κύπρου μέ θέμα "Κυπριακὴ Διασπορά" ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Τράπεζας Κύπρου, στόν ὁλὸ τῆς Ναοῦ Ἀγ. Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Haringey.
10. Συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Ἐπίσκοπο Τροπαίου κ. Ἀθανάσιο, παρεκάθησε σέ γεῦμα πού παρέθεσαν τὰ Διευθυντικὰ στελέχη τῆς Διοικήσεως τῆς Τράπεζας Κύπρου Γ. Χριστοφίδης, Κώστας Ἰωαννίδης καί Σπύρος Νεοφύτου. Ἀργότερα, συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Ἐπίσκοπο Τροπαίου κ. Ἀθανάσιο καί τούς Ἑλλή Παπαφώτη, Γ. Ρεπούση, Νίκο Σκηνίτη, Διαμαντὶ Πατέρα, Σάββα Παυλίδη καί Ἀνδρέα Παπαδάκη, τέλεσε Ἐσπερινὸ στό Ναὸ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ στό Coventry καί στή συνέχεια προήδρευσε Σύνταξης Ἐκπαιδευτικῶν Ἀντιπροσώπων τῶν γειτονικῶν Κοινοτήτων.
11. Τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Σπύρος Ἀναστασιάδης. Ἀργότερα παρέστη σέ δεξίωση πού ἔδωσε στήν κατοικία τῆς ἡ Ὑπατος Ἀρμοστίας Κύπρου ΚΑ Μύρνα Κλεώνα. Ἀργότερα τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ἡ Μαρία Βαῖου καί ἡ Λουίζα Λεβέντη. Τό θράδυ ἐπισκέφθηκε τόν ἀσθενοῦντα Ἀνδρέα Δαυτὶ στό Harley Street Clinic.
12. Τό πρωϊ τόν ἐπισκέφθηκε ἡ Ἐλένη Βασιλοπούλου. Τό μεσημέρι παρεκάθησε σέ γεῦμα μέ τούς Προκόπη Βανέζη καί Χάρη Μεττὶ στό Ἐστιατόριο "Χαλέπι". Τό θράδυ παρέστη σέ δεξίωση πρὸς τιμὴ τοῦ Αρχιεπισκόπου Gizirian τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας Ἀγγλίας, στόν Κοπτικὸ Ναὸ τοῦ Ἀγίου Μάρκου, Kensington.
13. Παρέστη σέ Τελετὴ τῶν Ἑβραϊκῶν Συναγωγῶν Δ. Λονδίνου, συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Ἀνδρέα Παπαδάκη.
14. Παρεκάθησε στήν δεξίωση πού ἔδωσε ὁ Χρήστος Γεωργίου στήν οἰκία του πρὸς τιμὴν τῆς Εὐρωθυλευτοῦ Pauline Green, συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Ἀνδρέα Παπαδάκη. Ἀργότερα παρέστη στήν κοινωνικὴ ἐκδήλωση πού ὀργάνωσε ἡ Κοινότητα Ἀγίας Αἰκατερίνης Barnet στό Royal National Hotel.
15. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Καθεδρικό Ναὸ τῶν Ἀγίων Πάντων καί στή συνέχεια εὐλόγησε τούς γάμους τοῦ Μιχαὴλ Εὐσταθίου καί τῆς Λευκῆς Παπαγιάννης. Ἀργότερα τέλεσε τὴ δάπτισι τοῦ Μιχαήλ, τέκνου τοῦ ζεύγους Θεόδωρου & Ἀλέξιας Ματθαίου, στόν Καθεδρ. Ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας Λονδίνου.
16. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ὁ Ἀκης Σούγλης, ὁ ἱερέας Tele Teguhan Tekle Mariam τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας Ἀγγλίας. Τό ἀπόγευμα, συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Ἀρχιμ. Ἐφραίμ Lash, παρέστη σέ δεξίωση τοῦ Ἀποστολικοῦ Δελεγάτου πρὸς τιμὴν τοῦ Πάπα Ἰωάννου Β' γιά τήν ἐπέτειο 22 χρόνων ἀπὸ τῆς ἐνθρόνισής του, στήν οἰκία τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Westminster.
17. Ἀργότερα, συνοδευόμενος ἀπὸ τούς Ἀρχιμ. Εφραίμ Lash καί Δρα Ἀνδρέα Παπαδάκη, παρέστη στή συναντία πού ἔδωσαν στό Ἑλληνικὸ Κέντρο τῆς οὐσπρῶν Κατερίνα Μηνὰ καί ἡ μανίστρια Εἰρήνη Σαρκώστα.
18. Τέλεσε τή νεκρώσιμη Ἀκολουθία γιά τόν Φλώρο Ἀντωνιάδη, στόν Ἱερό Ναὸ τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος Eastbourne. Τό ἀπόγευμα, ἀφού τέλεσε πρῶτα Ἐσπερινό, προήδρευσε σέ Κληρικολαϊκὴ Σύνταξη Ἀντιπροσώπων ἀπὸ τῆς γειτονικῆς περιοχῆς τοῦ Margate, στήν ἐκεῖ Κοινοτικὴ Αἵθουσα.
19. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία γιά τὴν ἑορτὴ τοῦ Ἀποστ. καί Εὐαγγελιστοῦ Λουκὰ στό Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἀργότερα παρέστη στήν Τελετὴ γιά τὴν συμπλήρωση 200 χρόνων ἀπὸ τὴν ἱδρύσιν τοῦ Βασιλικοῦ Κολλεγίου τῶν Χειρουργῶν Ἀγγλίας, στόν Ἀγγλικανικὸ Καθεδρ. Ναὸ τοῦ Ἀγίου Παύλου Λονδίνου.

19. Τό πρωϊ παρέστη στή δεξίωση πού ἔδωσε τὸ Ἑλληνο-Βρετανικὸ Ἐμπειρητικὸν, στόν ὁρὸ τῶν Ἀγγλικῶν Κοινοβουλίου, γιά τὴν ἐπέτειο τῶν 55 χρόνων ἀπὸ τὴν ἱδρύσιν του. Ἀργότερα παρέστη σέ εἰδικὴ Δέση γιά τὴν εἰρήνη μεταξὺ Ἰουδαίων καί Παλαιστινίων πού ἔγινε στή Συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων Δ. Λονδίνου. Τό ἀπόγευμα τέλεσε Ἐμπιρηνόσυνη Δέση γιά τὸν Μιχαὴλ Παπαδόπουλο στό Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Στὴ συνέχεια, ἀφού πρῶτα τέλεσε Ἀγιασμό, εὐλόγησε τὴν ἔναρξη τοῦ Εἰδικοῦ Σεμιναρίου περὶ Ὁρθοδοξίας στόν Καθεδρ. Ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας Λονδίνου.
20. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ὁ Δρ. Χρήστος Θεοφιλίδης καί ὁ Δρ. Προκόπης Βανέζης. Ἀργότερα τόν ἐπισκέφθηκε τὸ Διοικ. Συμβούλιο τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.
21. Παρέστη στήν ἐκδήλωση πού ὀργάνωσε ὁ Σύλλογος Ἑλλήνων Παιδρῶν Ἀγγλίας γιά τὴν ἐπέτειο συμπλήρωσης 25 χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ποιητῆ Νίκου Καββαδία, μέ τὴν παρουσίαση δύο βιβλίων καί ἑνὸς CD.
22. Τέλεσε τὴ Θεία Λειτουργία στό Ναὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ Woolich καί φιλοενήθηκε, στή συνέχεια, ἀπὸ τὴν οικογένεια τοῦ Προέδρου κ. Νίκου Λαττῆ. Ἀργότερα παρέστη καί ἀπηρνήθη χαιρετισμὸ στήν Ἐκθεση Ζωγραφικῆς τοῦ Πέτρου Κωνσταντίνου. Στὴ συνέχεια παρέστη στήν ἑορταστικὴ ἐκδήλωση τῆς Κοινότητος Ἀγίου Νεκταρίου Battersea στό Royal National Hotel Λονδίνου, γιά τὴν ἐπέτειο συμπλήρωσης 30 χρόνων ἀπὸ τὴν σύστασή του.
23. Τόν ἐπισκέφθηκε ὁ ἱερέας Φωκὰς Χατζηλοῖζή, συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Πρόεδρο τῆς Κοινότητος Mansfield Γεώργιο Χαραλάμπους. Ἀργότερα προήδρευσε Κληρικολαϊκῆς Σύνταξης Ἐκπαιδευτικῶν Ἀντιπροσώπων τῶν γειτονικῶν τῆς περιοχῆς Weston-super-Mare Κοινοτήτων.
24. Τόν ἐπισκέφθηκε ὁ ποιητὴς Παῦλος Ἀνεμόμυλος. Ἀργότερα προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Ε.Φ.Ε.Π.Ε. στόν Καθεδρ. Ναὸ τῆς Παναγίας Β.Λονδίνου.
25. Τόν ἐπισκέφθηκε ὁ νέος Ἑλληνας Πρέσβης στήν Ἀγγλία Ἀλέξανδρος Σάνδης. Ἀργότερα τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ ὁ Tommy Maciye καί τὸ ζεῦγος Γρηγόρη καί Κίρκας Χατζηκυριάκου. Τό θράδυ παρέστη σέ ἐκδήλωση πού διοργάνωσε ὁ Ἑλληνας Πρόξενος στήν Ἀγγλία Ἀλέξης Χατζημυχαῆλ, πρὸς τιμὴν τοῦ νέου Ἑλληνα Πρέσβη στήν Ἀγγλία Ἀλέξανδρου Σάνδη.
26. Τέλεσε Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα Ναὸ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου Edmonton καί παρεκάθησε στό γεῦμα πού ἀκολούθησε. Ἀργότερα τόν ἐπισκέφθηκε ὁ David MacRae. Τό ἀπόγευμα παρέστη σέ συνεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ νέου Ἑλληνοαγγλικοῦ Ὁμολογιακοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου "Ἀγ. Κυπριανός", στοὺς ὁρὸς τοῦ Σχολείου.
27. Τόν ἐπισκέφθηκε ὁ ἱγνῶτης Παναγαστασίος. Στὴ συνέχεια παρέστη στήν πανηγυρικὴ σχολικὴ ἑορτὴ γιά τὴν ἔθνικὴ ἐπέτειο τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 πού διοργάνωσε τὸ Ἑλληνικὸ Κολλέγιο Λονδίνου. Τό ἀπόγευμα τόν ἐπισκέφθηκε ἡ Ἑλλή Μούσκα, συνοδευόμενὴ ἀπὸ τὴν κόρη τῆς Μαρία.
28. Τέλεσε ἐμπιρηνόσυνη δέση γιά τόν Στρατηγὸ Μ. Ἀρναούτη στό Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἀργότερα παρέστη σέ πανηγυρικὴ ἐκδήλωση, στό Imperial Hotel, στήν ὁποία ὁμίλησε ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας Κύπρου κ. Οὐράνιος Ἰωαννίδης γιά τὴν ἐπέτειο τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 καί στή συνέχεια παρεκάθησε στό γεῦμα πού παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ ὁ Σύλλογος Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων Μ. Βρετανίας.
29. Τέλεσε τὴ Θεία Λειτουργία καί προέστη στήν πανηγυρικὴ Δοξολογία γιά τὴν ἔθν. ἐπέτειο τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 στόν Καθεδρ. Ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας Λονδίνου καί στή συνέχεια παρέθεσε γεῦμα στό ζεῦγος Ἀνδρέα καί Μάρθας Μητσίδη. Ἀργότερα παρέστη στήν Χοροεπερίδα τῆς Βοηθητικῆς Ἀδελφότητος Κυριῶν καί Δεσποινίδων τοῦ Ναοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου & Ἐλένης Croydon στήν ἐκεῖ Κοινοτικὴ Αἵθουσα. Τό θράδυ παρέστη στήν ἑορταστικὴ ἐκδήλωση πού διοργάνωσε ὁ Ἑλληνικὸς Θεατρικὸς Ὁμιλος Λονδίνου (ΕΘΟΛ) στό Ξενοδοχεῖο Marriott. Στὴ συνέχεια παρέστη στήν ἑορταστικὴ ἐκδήλωση τῆς Κοινότητος Ἀγ. Δημητρίου Edmonton στό Royal National Hotel, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Διαμαντὶ Πατέρα.
30. Τόν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικὰ οἱ Βαγγέλης καί Γιώργος Νερούτσος, καί ὁ Μιχαὴλ Περαιτικός. Ἀργότερα προήδρευσε συνεδρίας τοῦ ΕΦΕΠΕ, στήν ὁποία παρέστη ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας Κύπρου κ. Οὐράνιος Ἰωαννίδης, στὰ Γραφεῖα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί παρεκάθησε κατόπιν στό γεῦμα πού παρέθεσε πρὸς τιμὴ τῶν συνέδρων στό Ξενοδ. Νίκη.
31. Τό πρωϊ τόν ἐπισκέφθηκε τὸ νέο Ἑλληνοαγγλικὸ Ὁμολογιακὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο "Ἅγιος Κυπριανός", συνοδευόμενος ἀπὸν τὸ Ὑπουργὸ Παιδείας Κύπρου κ. Οὐράνιο Ἰωαννίδη. Τό θράδυ τέλεσε τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκθεσῆς "ΚΥΠΡΟΣ, ἡ ἹΕΡΑ ΝΗΣΟΣ - ΕΙΚΟΝΕΣ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ" στό Ἑλληνικὸ Κέντρο Λονδίνου.

HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS' DIARY

SEPTEMBER

1. In the morning, His Eminence visited the Offices of the Archdiocese of America, being received by Archbishop Demetrios and attending the Divine Liturgy in the chapel of the Archdiocese and the *Aghiasmos* for the beginning of the Ecclesiastical New Year held in continuation. Afterwards, and accompanied by Archmandrite Savas Zembylas (the Archdiocesan Chancellor), he visited the Metropolitan Museum. Later, transferring from his hotel, he went to stay at the home of Andreas & Constantia Pavlou. Together with them, he had supper at Kyriakos & Loukia Savva's restaurant in Astoria.
2. In the morning, he flew to Washington, where he visited the church of St. George in Bethesda (MA), the Arlington National Cemetery, and the homes of Stavros & Photine Koudelos and Costas & Myrrophora Georghala (having lunch with the latter). He returned to New York in the evening.
3. In the morning, he attended the Divine Liturgy at the church of St. Nicholas in Flushing, having the opportunity to greet the congregation afterwards. He had lunch with Andreas & Constantia Pavlou, Theophanes & Maria Pavlou, Savva & Vasiliki Koudelos, and others. He left New York to return to England in the evening (arriving back in London the following morning).
5. In the morning, he received Savvas Pavlidis.
6. In the morning, he received Mrs. Panayiota Zeniou. At midday, he recorded an interview for Cable News Network (CNN). He entertained Vangelis Doulen, Konstantinos Bitsios (Hellenic Charge d' Affaires) and Miss Anna-Maria Boura to lunch.
7. At midday, he received Archimandrite Philotheos Grigoriatis. During the afternoon, he received Mesdames Irene Bewdatou & Katia Antoniaci, and Alexios-Platon Hadjimichalis (Hellenic Consul-General).
8. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Nativity of the Mother of God in Camberwell on the occasion of its title feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he conducted an *Aghiasmos* at St. Cyprian's Greek Orthodox Primary School in Thornton Heath (Croydon).
9. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Anglican church of Old St. Pancras for the Fellowship of St. Elijah.
10. In the morning, he celebrated the Divine Orthodox Liturgy at the church of Ss. Constantine and Helen in Upper Norwood (Croydon), being entertained to lunch afterwards by the Community. In the afternoon, he blessed the marriage of Pambos Soteriou and Alexandra Thomas at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. Later, he was entertained to supper by Miss Marina Kaloyiourou.
11. In the morning, he received Yiannis Akrivakis & Mrs. Evi Tsourlaki, who were accompanied by their mother. In the afternoon, he was present at the launch of Michael Shashar's book entitled "*Lord Jakobovits in Conversation*" at the Board of Deputies of British Jews. Returning to the Archdiocese, he received Panayiotis & Androula Apostolou together with Dimitrios Apostolou.
12. At midday, he entertained Sir Robert Balchin to lunch. During the afternoon, he received Miss Katerina Kaloustoupi, Dr. Andreas Andreou, Mrs. Elli Papaphoti, and Miss Efstratia Ypsilanti. In the evening, he was present at the lecture delivered by Dimitris Christophias, General Secretary of AKEL, entitled "*The Latest Developments in the Cyprus Problem*" that was organised by AKEL branch in Great Britain.
13. In the morning, he presided at an *Aghiasmos* at the Hellenic College of London to mark the beginning of the new school year. Returning to the Archdiocese, he received Mesdames Zinovia Papaphoti and Elisavet Anastasiou. In the afternoon, he received Georghios Eliopoulos. In the evening, he visited the Offices of Kypros Nicholas. Later, he visited Nikolaos Karandokis, a patient at the London Clinic.
14. In the morning, he received Bishop Ioannis of Amorion. In continuation, and together with Bishop Ioannis, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Holy Cross and St. Michael the Archangel in Golders Green (Hendon) on the occasion of its principal title feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. In continuation, he visited Miss Marilyn Zannetou

and her parents at a hospital in Mill Hill. In the evening, he was present at the lecture delivered by Dimitrios Z. Pieridis at the Hellenic Centre entitled "*Zenon of Kitium and the Stoic Philosophy*".

15. During the day, he received Georghios Lykourgos (Mayor of Larnaca) who was accompanied by Antonios Dimitriadis, Protopresbyter Georghios Soulos, and Miss Anna-Maria Boura.

16. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Holy Trinity & St. Luke in Erdington (Birmingham), being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he blessed the marriage of Loukas Marcou and Kyriaki Metropole in the National Exhibition Centre.

18. In the morning, he received Miss Ioanna Georghiou. He entertained Bishop Ioannis of Amorion to lunch. In the evening, he presided at a meeting of the Committee of the Archdiocese's School of Byzantine Music.

19. During the day, he received Canon Dr. Michael Igrave of Churches Together in Britain and Ireland, Mrs. Edmee Leventi & her daughter Louiza, Stavros Mellidis, and Father Dimitrios Koutroulis. In the evening, he was present at the launch of the Chief Rabbi's most recent book "*Celebrating Life*". Later, he presided at the meeting of the Trustees of St. Cyprian's Primary School.

20. During the morning, he received Panaghiotis Panaghiotou, Father Pavlos Politis, and the Revd. Anthimos Papandreou. He entertained Kypros Nicholas to lunch.

21. In the morning, he was present at a meeting addressed by Bawa Jain, organiser of the recent Millennium World Peace Summit of Religious and Spiritual Leaders in New York, at the West London Synagogue. In the evening, he was present at a reception given to mark the launch of Aphrodite Hills leisure resort (near Paphos) at the May Fair Inter-Continental.

22. In the morning, he presided at an *Aghiasmos* at the Hellenic School of London's Gymnasium and Lyceum in North London, held to mark the beginning of the new school year.

23. In the morning, he accompanied Lefteris Savva and Marios Naziris to visit a church in the Enfield area to see if it was suitable for use by local Orthodox Christians. At midday, he entertained Metropolitan Iakovos of Laodicea to lunch. In the evening, he was present at Great Vespers at the Cathedral of the Holy Cross and St. Michael the Archangel in Golders Green (Hendon) on the occasion of the title feast of the chapel of St. Thecla, introducing Metropolitan Iakovos to the congregation.

24. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, following which he presided at the one year memorial service for the late Ioannis A. Hadjipateras. In the afternoon, he blessed the marriage of Savvas Karouzis and Nikki Victoros at the same church.

25. In the morning, he presided at an *Aghiasmos* at the Hellenic School of London's Kindergarten and Primary School in Acton, held to mark the beginning of the new school year. In the afternoon, he received Protopresbyter Alexander Sidorowicz. Later, he presided at a meeting of the London-based Hierarchy of the Archdiocese, entertaining them to supper afterwards.

26. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John the Theologian in Hackney on the occasion of its title feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. In continuation, he travelled to Middlesbrough where, in the evening, he was entertained to supper at the home of Mr. & Mrs. Stavros Michael.

27. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Monastery of the Assumption in Normanby (near Whitby in North Yorkshire), following which he conferred the Cross of the 75th Anniversary of the Archdiocese on the abbess, Mother Thekla. After lunch, he visited the monastery's cemetery, where he read a *Trisagion* at the graves of Mothers Maria and Katherine. He returned to London in the evening.

28. In the afternoon, he received Metropolitan Iakovos of Laodicea, who was accompanied by Loizos Loizou. In the evening, he was present at Living Pictures Productions' performance of Euripides' play "*Andromache*" at the Theatro Technis.

29. During the day, he received Father Anastasios Salapatas and Aristos Kapsosideris. In the evening, he blessed the marriage of

Angelos Damaskos and Jennifer Slater in the chapel of the Archdiocese.

30. In the morning, he performed an *Aghiasmos* for the School of the Community of St. Barnabas in Wood Green. In the evening, he was present at the celebration held to mark Cyprus Independence Day at St. Monica's Hall in Palmers Green that was addressed by Mrs. Myrna Kleopa, High Commissioner of the Republic of Cyprus, and Dr. Stavros Panteli.

OCTOBER

1. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. George in Kingston-upon-Thames, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he blessed the marriage of Costas Paschali and Niki Chrysanthou at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. In the evening, he visited Andreas David, a patient at the Harley Clinic.

2. During the day, he received Edmee & Louiza Leventi, and Manolis Stavrianakis. In the evening, he was present at a Reception given by the Cyprus High Commissioner, Mrs. Myrna Kleopas, to mark the 40th anniversary of the Independence of the Republic of Cyprus.

3. In the morning, he presided at the funeral of Mrs. Zela K. Mouska at the Cathedral of the Holy Cross and St. Michael the Archangel in Golder's Green, later visiting the family at home to express his condolences. In the afternoon, he received Father John-Edmund Hookway.

4. In the morning, he received Father Michael Dandoulakis. Later, he performed an *Aghiasmos* at the Cyprus Educational Mission. In the afternoon, he received Father Christos Tsirtakis.

5. In the morning, he received Archimandrite Ephrem Lash.

6. During the day, he received Dr. Andreas Papadakis, William Downes, Antonis Bourlidis, Protosyner Alexios Garivaldinos, Miss Soula Kotsapa, Dr. Stavros Panteli, and Dr. Andreas Andreou who was accompanied by the head teacher of St. Cyprian's Primary School and her deputy.

7. In the evening, he was present at the lecture delivered at the Cathedral of St. Nicholas in Shepherd's Bush by Nikos Reisis on the subject of "The present-day treatment of Arthritis".

8. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Holy Trinity in Brighton, being entertained to lunch afterwards by Ioannis & Loukia Stylianou at their restaurant. In the evening, he visited Dr. Christos Theophilidis, a patient at the London Clinic.

13. In the morning, he presided at an *Aghiasmos* at the Hellenic College of London to mark the beginning of the new school year. Returning to the Archdiocese, he received Mesdames Zinovia Papaphoti and Elisavet Anastasiou. In the afternoon, he received Georgios Eliopoulos. In the evening, he visited the Offices of Kypros Nicholas. Later, he visited Nikolaos Karandokis, a patient at the London Clinic.

14. In the morning, he received Bishop Ioannis of Amorion. In continuation, and together with Bishop Ioannis, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Holy Cross and St. Michael the Archangel in Golders Green (Hendon) on the occasion of its principal title feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. In continuation, he visited Miss Marilyn Zannetou and her parents at a hospital in Mill Hill. In the evening, he was present at the lecture delivered by Dimitrios Z. Pieridis at the Hellenic Centre entitled "*Zenon of Kitium and the Stoic Philosophy*".

15. During the day, he received Georgios Lykourghos (Mayor of Larnaca) who was accompanied by Antonios Dimitriadis, Protosyner Alexios Soulos, and Miss Ann-Maria Boura.

16. In the morning, he received Dr. Christina Tsorova, who was accompanied by her mother.

17. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Holy Trinity & St. Luke in Erdington (Birmingham), being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he blessed the marriage of Loukas Marcou and Kyriaki Papadamou at the same church, afterwards attending the

reception held at Hilton Metropole in the National Exhibition Centre.

18. In the morning, he received Miss Ioanna Georgiou. He entertained Bishop Ioannis of Amorion to lunch. In the evening, he presided at a meeting of the Committee of the Archdiocese's School of Byzantine Music.

19. During the day, he received Canon Dr. Michael Igrave of Churches Together in Britain and Ireland, Mrs. Edmee Leventi & her daughter Louiza, Stavros Mellidis, and Father Dimitrios Koutroulis. In the evening, he was present at the launch of the Chief Rabbi's most recent book "*Celebrating Life*". Later, he presided at the meeting of the Trustees of St. Cyprian's Primary School.

20. During the morning, he received Panaghiotis Panaghiotou, Father Pavlos Politis, and the Revd. Anthimos Papandreou. He entertained Kypros Nicholas to lunch.

21. In the morning, he was present at a meeting addressed by Bawa Jain, organiser of the recent Millennium World Peace Summit of Religious and Spiritual Leaders in New York, at the West London Synagogue. In the evening, he was present at a reception given to mark the launch of Aphrodite Hills leisure resort (near Paphos) at the May Fair Inter-Continental.

22. In the morning, he presided at an *Aghiasmos* at the Hellenic School of London's Gymnasium and Lyceum in North London, held to mark the beginning of the new school year.

23. In the morning, he accompanied Lefteris Savva and Marios Naziris to visit a church in the Enfield area to see if it was suitable for use by local Orthodox Christians. At midday, he entertained Metropolitan Iakovos of Laodicea to lunch. In the evening, he was present at Great Vespers at the Cathedral of the Holy Cross and St. Michael the Archangel in Golders Green (Hendon) on the occasion of the title feast of the chapel of St. Thecla, introducing Metropolitan Iakovos to the congregation.

24. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, following which he presided at the one year memorial service for the late Ioannis A. Hadjipateras. In the afternoon, he blessed the marriage of Savvas Karouzis and Nikki Victoros at the same church.

25. In the morning, he presided at an *Aghiasmos* at the Hellenic School of London's Kingergarten and Primary School in Acton, held to mark the beginning of the new school year. In the afternoon, he received Protosyner Alexios Sidorowicz. Later, he presided at a meeting of the London-based Hierarchy of the Archdiocese.

26. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John the Theologian in Hackney on the occasion of its title feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. In continuation, he travelled to Middlesbrough in the north-east of England where, in the evening, he was entertained to supper at the home of Mr. & Mrs. Stavros Michael.

27. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Monastery of the Assumption in Normanby (near Whitby in North Yorkshire), following which he conferred the Cross of the 75th Anniversary of the Archdiocese on the abbess, Mother Thekla. After lunch, he visited the monastery's cemetery, where he read a *Trisagion* at the graves of Mothers Maria and Katherine. He returned to London in the evening.

28. In the afternoon, he received Metropolitan Iakovos of Laodicea, who was accompanied by Loizos Loizou. In the evening, he was present at Living Pictures Productions' performance of Euripides' play "*Andromache*" at the Theatro Technis.

30. In the morning, he performed an *Aghiasmos* for the School of the Community of St. Barnabas in Wood Green. In the evening, he was present at the celebration held to mark the Cyprus Independence Day at St. Monica's Hall in Palmers Green that was addressed by Mrs. Myrna Kleopa, High Commissioner of the Republic of Cyprus, and Dr. Stavros Panteli.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΑΠΑΝΑΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΙΜΝΗΣΤΗΣ ΖΕΛΑΣ ΜΟΥΣΚΑ